SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

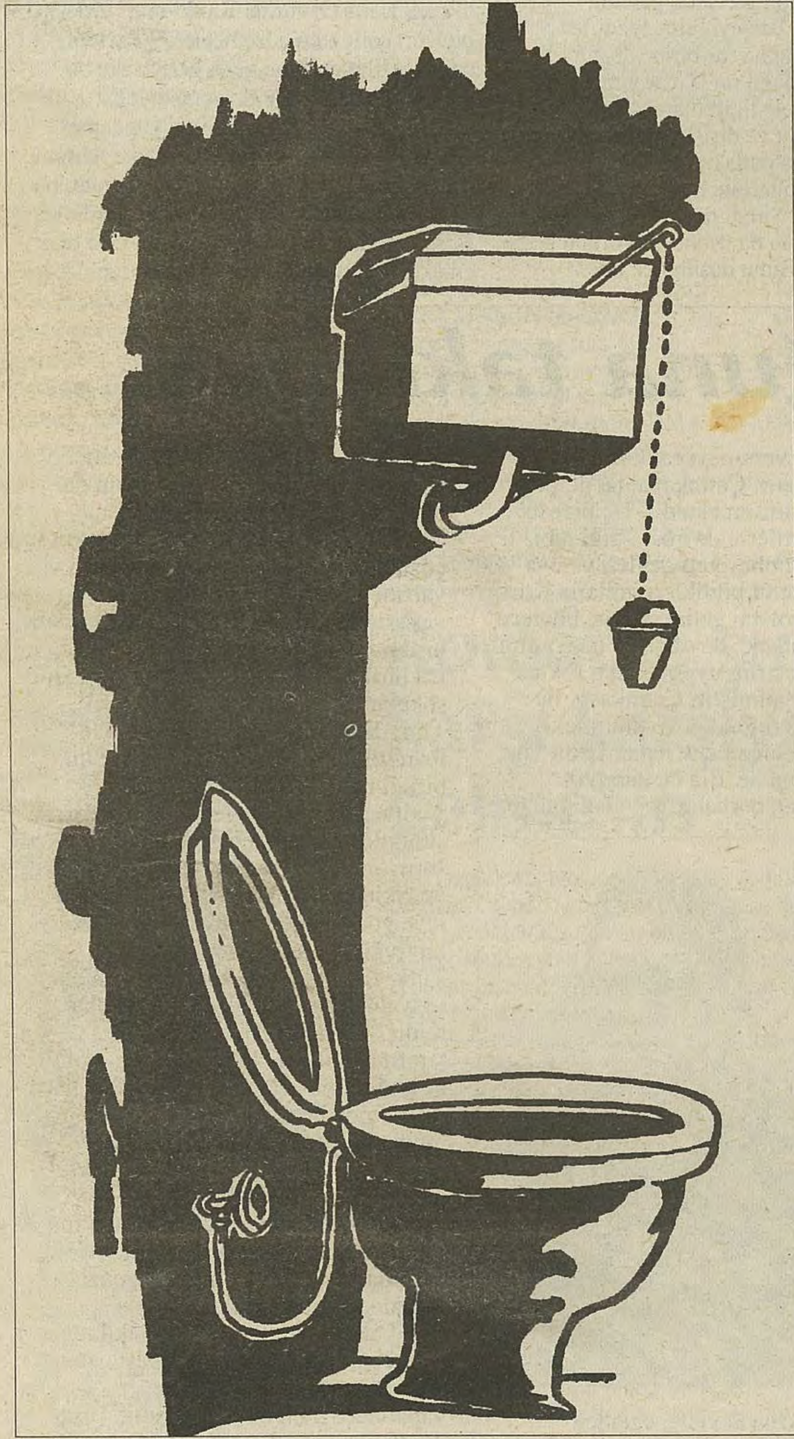
Oylar Kelebek'e

Yaşar Kemal, Ertuğrul Kürkçü, Mahir Günşiray, Ahmet Kaya, Murathan Mungan, Hale Soygazi, Lale Mansur, Fatmagül Berktay, Oğuzhan Müftüoğlu, Bülent Forta, Cezmi Ersöz, Ata Soyer, Saruhan Oluç, Halil Ergün, Rahmi Saltuk, Arif Damar...

■ Haberi 12-13. sayfalarda

25 Aralık'ta yeni bir Türkiye için..

Sifonu çekin!

24 Aralık'taki 'baskın seçimler' Türkiye'yi yönetenler için gerçek bir baskına dönüşebilir. Çünkü HADEP listelerinden seçimlere giren EMEK BARIŞ ÖZGÜRLÜK BLOKU barajı aşarken MHP barajın altında kalabilir. Böylece tüm emekçiler, ezilenler için yeni bir dönem başlayabilir...

■ Haberi ve yazıları 4 ve 5. sayfalarda

32.Gün'de vukuat...

Perinçek bunu hep yapıyor!

■ HABERİ 6 ve 7. SAYFALARDA

Sanat 'Adam'ı

Memet Fuat neden DYP'den aday olmadı?

■ YAZISI 17. SAYFADA

Yazılarıyla

Çağatay ANADOL, Stella OVADİA, Merdan YANARDAĞ, Özlem ONARAN, Yavuz ALOGAN, Filiz ÖZDEM, Orhan ALKAYA, Neşe YAŞIN

● TARİH: 23 ARALIK 1995 ● SAYI: 45 ● FİYATI: 50.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Modellerden model beğenin...

Gümrük Birliği'ne girildikten sonra ne olacak sorusu, seçim kampanyasının gürültüsü patırtısı arasında hissedilmese de , kendisini iktidara yakın gören her parti içini korkutucu bir soru olarak orta yerde duruyor. Zihinler bu soruyla meşgul... Sovyetler Birliği'ndeki karşı devrim günlerinde "komşuda pişer bize de düşer" hesabı iştahla yalanan siyaset ve sermaye erbabı, son seçimlerde komünistlerin iktidar eşiğine gelişini dehşet içinde seyreder oldular. Haklılar. Gerçi şimdi iktidara yürüyen komünistler henüz istikrarlı bir çoğunluktan yoksunlar. Öyle anlaşılıyor ki, kendilerini dünya pazarından ve uluslararası ekonomik işbirliği sürecinden dışlayacak bir siyasal çizgiden uzak kalacaklar. Seçimi, KP istiyor mu istemiyor mu bilemeyiz ama, devrime dönüşmek için ortada ne fol var, ne yumurta.. Stalin'den beri komünizme bulaşan Rus milliyetçiliği bu partinin dokusuna o kadar sinmiş ki, o da bizce meçhul.. Yine Stalin tarafından, müttefikleri ikna amacıyla Komintern dağıldıktan ve buna paralel olarak yasaklanmış Ortodoks kilisesi legalize edildikten bu yana, dinin bu partideki aktüel etkisini de kestirmemiz söz konusu değil. Gelgelelim şunları biliyoruz: Rusya Federasyonu Komünist Partisi SSCB'yi yeniden kurma amacına sıkı sıkıya bağlıdır. Daha şimdiden Baltık Cumhuriyetleri'nden oradaki nüfusun yüzde 40'ına kadar ulaşan Rusların haklarını

Rusya Federasyonu Komünist Partisi lideri Gennadi Zuganov ve parti amblemi

koruma görevinden söz ediyor ve bizzat bu partinin lideri Gennadi Zuganov Türkiye'ye tatlı-sert mesaj iletiyor. "Rusya ile Türkiye arasındaki ilişkiler Atatürk dönemindeki gibi olmalı" diyor Zuganov ve ekliyor; "Kafkasya ve Orta Asya ile ilgili hayal kurmaktan vazgeçin, siz kaybedersiniz". Deniyor ki, bunlar yumuşak komünistlerdir, emperyalist ülkelerle aynı siyasi ve ekonomik kuruluşlarda yer almak istiyorlar. Doğru mu? Doğrudur. Gelgelim sertliğinden sual olunmaz Stalin'in de, NATO kurulurken NATO'ya, IMF ve Dünya Bankası kurulurken bu kuruluşlara ortak olmak için başvurmuş olduğunu biliyor musunuz? Geçelim. Devletin gerekli organları belli ki, herşeyi bilmektedirler. Endişeler, şaşkınlıklar, birbirine düşmeler biraz da bundan değil mi? Geçtiğimiz gün Suriye su sorunu ile ilgili olarak Türkiye'den taleplerde bulundu ve dışişleri bunları geri çevirdi. Su sorunu patlayıcı madde gibidir. Bunu Hazar petrolleri ile ilgili olarak yeni gelişmeler izledi. Şimdi düşünün petrol bir kere tutuşur, bunun da üstüne su sorunu boca edilirse ne olur? Bunu düşünmek bile istemiyoruz. Ama birileri ha bire bir şeyler düşünüyorlar. 20 Aralık çarşamba günü yayınlanan Yeni Yüzyıl'da şu haber yer alıyor: "ABD'li yetkililer, dağlık olan Türk-Irak sınırına benzer nitelik taşıyan Bosna'daki sınır güvenlik modelinin uygulanmasının mantıklı olacağını belirtiyorlar." Bu Bosna modeli denilen şeyin, Türkiye'nin elinde olmayan, Amerikan tekelinde olan ve Türkiye'ye de verilmeyecek olan elektronik gözetleme, izleme, önleme aygıtlarından oluşan, silahla desteklenen bir model olduğu açıktır. Bizim büyük "millici"lerimiz ve onlardan medet uman solcularımız "çevik gücü" nasıl defederiz diye dursunlar, elin adamı, büsbütün yerleşme niyetindedir. Şimdi Kürt sorununda bir "Bosna Modeli'"nden söz etmek mümkündür. Bu mantikli bir modeldir. Mantığını "Yeni Dünya Düzeni'nden" almıştır. Türkler ve Kürtler "Emek Barış Özgürlük Bloku'nda" birleşip, bu Kürt sorununu çözemezlerse, devletin partileri iflas ettiğine göre, geriye işte bu 'Bosna Modeli' türünden emperyalist müdahale ile çözüm modelleri gündeme gelecektir. Bu modellere, Türk şovenizminin etkisi altında kalarak katkıda bulunanlar, bu suçlarının altında öylesine ezileceklerdir ki, Bosna modellerini yırtıp atmak ta yine bize, emekçilere, sosyalistlere kalacak

Kadınlar anlaşılmak mı istiyorlar?

Çiller seçim konuşmalarında herkesi anlıyor, bu arada elbette kadınları da "en iyi ben anlarım" buyuruyor. Bu gözü yaşlı anlayışlılığı Türkiye'nin kadınları nasıl karşılıyor dersiniz? Bize tuhaf gelen, bir kadının diğer kadınlara, "sizi en iyi ben anlarım" türünden, çok erkeksi bir üslupla sesleniyor olmasıdır. Kadınları başkalarından "anlayış" bekleyen ve bu "anlayışı" gösterenlere oy verecek olan edilgen varlıklar olarak "anlayan" Çiller'in kadınları hiç anlamadığı ne kadar açık!.. Çiller kadınları "anlayadursun", bir kadın zindanda. Leyla Zana'yı gerçekten çok iyi anlamış olmalı ki, Başbakan, ona "seni anlıyorum" demiyor, diyemiyor. Bu da, Çiller'in aslında hiçbir şekilde anlayamadığı kadınlara "sizi en iyi ben anlıyorum" dediğini ve gerçekte çok iyi anladığı ve hemcinsi ile dayanışma duygusundan yoksun olduğu için de Leyla Zana ile neden ilgilenmediğini gösteriyor. Ama, Leyla Zana'lar onunla ilgilenecektir. Hele bir seçimlerin sonucunu görelim. Hele Çiller'i muhalefette bir başına seyredelim... Ve hele bir -daha şimdiden- onu kadın olması yüzünden aşağılayan bıyıklı takımının ağızlarını köpürterek ondan öç aldıklarına tanık olalım... İşte siz o zaman kadın dayanışmasının ne olduğunu göreceksiniz. Çiller elbette yaptıklarının bedelini bir politikacı olarak ödeyecektir. Ama onu kadın kimliğiyle aşağılamaya yeltenenler, karşılarında "anlaşılmak istemeyen" ama "anlayan" kadınları göreceklerdir. Bayrağın ve ezanınla, tuhaf ve yapmacık sorularınla yolun açık olsun Çiller ...

Yine kuyruğuna takılmak...

Biz bu memleketin kaderiyle ilgili sorunları, hiç bir zaman olmadığı kadar büyük bir sorumlulukla tartışmak zorundayız. Durum şudur: Sosyalistler HADEP'le bir blok kurmuşlardır. Ve çok sayıda aydın, sanatçı bu bloğu desteklemektedir, Ancak Cumhuriyet gazetesi yazarı Hİkmet Çetinkaya bloğu destekleyenlere küfürler yağdırmış...

Bu blokun kuruluş nedenleri tahminlerden de öte ciddidir. Birincisi, Çetinkaya'nın da kabul edebileceği gibi, onbir yıldır izlenen Kürt sorununu askeri yöntemlerle çözme pratiği iflas etmiştir. İkincisi, özellikle DEP milletvekillerinin parlamentodan yaka paça atılması, Kürt sorununun askeri çözümünü tek yöntem olarak benimsemeye götürmüştür. Çetinkaya bunu da kabul edecektir. Üçüncüsü, Kürtlerin kendi kimliklerini açıkça dile getirmesine Çetinkaya da katıldığına göre, onların bu kimlikleriyle parlamentoda yer alması askeri çözümden, siyasal ve barışçı çözüme geçişin olmazsa olmaz önkoşuludur, dememize itiraz etmeyecektir. Dördüncüsü, o halde bu seçimlerde BSP'nin, SİP'in HADEP ve DDP ile bir blok kurması Kürt sorununa barışçıl, demokratik ve adil çözüm getirmek gibi bu topraklarda yaşayan herkesin çıkarına bir girişimdir. Çetinkaya, "dönek sosyalistlere" ve "ikinci cumhuriyetçilere" yakıştırdığı Kürt milliyetçilliğinin kuyruğuna takılma suçlamasını bu anlatılanlara rağmen sosyalistlere de yapıyor mu? Devam edelim... Kurulan blok Türkiye'deki ister değişim, ister dönüşüm, ister yenilik, ne denirse densin, gelişme süreçlerine kimin damgasını vuracağı sorununa verilen çok önemli bir yanıttır. Anlatalım. Birincisi, Çetinkaya, Yeni Dünya Düzeni'ne, emperyalizme ve emperyalizmin Türkiye üzerindeki planlarına karşıdır. Biz de karşıyız. İkincisi, devletin ve savaştan çıkar sağlayarak zenginleşen korucuların, asker-sivil unsurların savaşa son veremeyecekleri kanıtlanmıştır. Çetinkaya, bu gerçeği sanırız benimsemektedir. Üçüncüsü, bütün belirtilerin de gösterdiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti devleti ve ona egemen güçler bildikleri yollarla Kürt sorununa çözüm getirememiş, böylece meydan yabancı devletlerin bu sorunu çözme planlarını uygulamaya sokma aşamasına gelmiştir. Çetinkaya, bu planların varlığından ve pratikteki belirtilerinden elbette haberdardır ve bunlara karşıdır. Biz de karşıyız. Dördüncüsü, herhalde meydanı bugüne

kadar yalnızca devlete, egemen güçlerin bu sorunu silahla çözme alternatifine bırakmakla Türkiye'nin ister Marksist, ister Kemalist olsun tüm solcuları ağır bir sorumluluk taşımaktadır. Çetinkaya bu sorumluluğun herhalde bilincindedir. Beşincisi, eğer biz, hem devlete egemen güçlerin askeri yöntemlerle sorunu çözme alternatifine hem de Kürt sorununu yabancı devletlerin emperyalist amaçları doğrultusunda çözmelerine karşıysak, bu iki altarnatifin dışında bir üçüncü alternatife ihtiyaç duymaktayızdır. Böyle bir ihtiyacı, Çetinkaya'nın da duyduğuna inanıyoruz. Altıncısı, üçüncü şıktır, yani, Kürt sorununun çözümüne devlete egemen güçlerin ve yabancı devletlerin dışında kalan, yaşadığımız bu toprakların evlatlarının birliği ile ulaşacağımız kanısındayız. Bu birlik, Türk ve Kürt halkının arasına sokulan düşmanlığı sona erdirmek, Türk–Kürt kardeşliğini kurmaktan ibarettir. Çetinkaya'nın da böyle bir birliği umut ettiğini sanıyoruz. Yedincisi, Blok böyle bir birliği daha şimdiden kurmaya başlamıştır. Şimdi soruyoruz, Çetinkaya "dönek sosyalist" ve "ikinci cumhuriyetçi" dediklerine reva gördüğü Kürt milliyetçiliğinin kuyruğuna takılma suçlamasını Türk–Kürt birliğini kuran bu blokun sosyalistlerine karşı da yöneltmekte midir? Ve nihayet Blok, PKK tarafından ilan edilen ateşkesin, politik ve psikolojik ortamını yaratmakla daha ilk adımda bu memleketin insanlarına büyük bir hizmette bulunmuştur. Çetinkaya bu hizmeti takdir etmekte midir?

Bir ek: Ezilenlerin, Çetinkaya'nın tabiriyle konuşalım, kuyruğuna takılmak ezilenlerle enternasyonal dayanışma demektir. Ezenlerin milliyetçiliğinin kuyruğuna takılmaya gelince... İşte bu ister Marksist, isten Kemalist olsun bir solcunun yapabileceği en büyük hatadır. Tarih böyle hatalarla doludur. (Çetinkaya'dan bir ricamız olacak, kendisine sosyalist diyen ve Kemalist çizgiye de sahip çıkan bir kimse tartıştığı sırada tuhaf sloganlar atıyor. Bunlardan birisi, affınıza sığınarak yineleyeim "Puşt" sloganıdır. Gazetenizde bu slogana karşı herhangi bir itiraz göremedik. İkinci Cumhuriyetçi dediklerinizin yazdığı basında ise bu slogan eleştiriliyor. Kemalist solcuların sloganı nedir ve onlar "puşt" sloganı karşısında nasıl bir tutum takınıyorlar?)

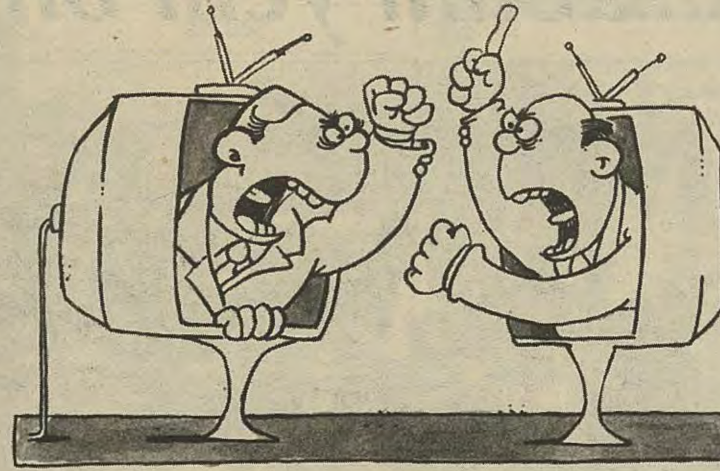
Sol, sadece zaaflarıyla mı haber değeri taşıyor?

BSP Genel Başkanı Sadun Aren parti içinde doğal bir düşünsel ayrılık çıktığı zaman zil takıp oynayan malum çevreler, olumlu gelişmelere pek yüz vermezler. Blok'un oluşturulması sırasında kaçınılmaz bir tartışmaya sahne olan BSP, GYK'sının oy çokluğu ile HADEP'le blok kurma kararı aldığı zaman, Genel Başkan Sadun Aren, kişisel görüşünü gayet açık ve samimi bir şekilde ortaya koydu ve Blok kararına katılmadığını açıkladı. Medya bu durumdan çok hoşnut oldu ve köşe bucak Sadun Aren'in peşine düştü. Ardından BSP bazı iç gerilimlerle ve tartışmalarla karşı karşıya kaldı. Daha sonra BSP dışından birileri, kendilerine verilen sütunları hiç düşünmeden yazdıkları yazılarla çala kalem doldururken karşılarında bir partinin genel başkanının olduğunu unuttular, yakışık almaz bir uslupla görüşlerini açıkladılar. Ağızdan öfkeyle kaçırılmış sözler bile böyle kritik dönemlerde çok kötü sonuçlar doğururken, uydurulmuş hikayelerle iftira girişimleri belleklerde sağaltılamaz bir güvensizliğe yol açar. Peki bütün bunlar Sadun Aren'in politik tutumunda herhangi bir değişikliğe yol açar mı? Pratik gösterdi ki, Sadun Aren PKK tarafından ilan edilen ateşkesi ilk destekleyenler arasında yer aldı ve onunuittifaka muhalefetini BSP neredeyse yıkılıyormuş gibi verenlerin atladığı şu tutumu aldı. Cumhuriyet'ten Mustafa Balbay'ın yazısından aktaralım. "HADEP'le ortaklığa karşı çıkan Sadun Aren ile konuştum... Evet birleşmeye karşıyım ama, oyumu HADEP'e vereceğim, o gücün mecliste olması daha yararlıdır.." dedi. Evet, ne BSP yıkılıp, dağıldı, ne de Sadun Aren doğru bildiği yoldan ayrıldı.

Sola sadece zaaflarıyla, sorunları ve çatışmalarıyla haber değeri biçen gazetecilik anlayışı değiştiği an bu ülkede başka şeylerin de değişmeye başlayacağını umut edebiliriz..

'Yıldız savaşları' gibi 'medya savaşları'...

21 Aralık perşembe günü Sabah ve Milliyet gazetelerini birlikte alma olanağı bulamayan okurlar, birbirine zıt kanılarla sokaklarda dolaştılar. Arkadaşlarıyla konuştular. Yemek yedikten sonra o rehavet anlarında "vay, canına, demek böyle böyleymiş" diye içlerinden geçirdiler. Ahmet beye göre, seçim sonuçları artık açıkça ortaya çıkmıştır. "Konda" adını taşıyan ve Ahmet beyin akıl sır erdiremediği yöntemlerle gaipten haber alan bir araştırma kuruluşu bizim özel bir eğitimle yetiştirilmiş "kurnaz" ve renk vermez halkımızın kafasının içini bir güzel okumuştur. "Seçim maratonunda önde giden partiyi ilan etti: ANAP" diye manşeti de bilimsel araştırmalara büyük saygısı olan Milliyet gazetesi, bir güzel atıvermiştir.

"Kararsız Ahmet bey"in artık içi rahattır. Madem maratonu ANAP göğüsleyecektir, o halde, artık kararsızlığa da yer yoktur. Ahmet bey oyunu ANAP'a anacığının ak sütü gibi helal etmiştir. Mehmet bey ise, gazetesini açıp okuyunca yerinden hoplamıştır. "Vay sahtekarlar" diye kükremiştir. Zaten Mehmet beyin kafası, şu "tezgah" işlerine fena halde bozuktur ve hiç duymadığı bu yeni tezgah karşısında haklı olarak sinirlenmektedir. Bu "Konda" denilen ne idiğü belirsiz nesnenin Mesut Yılmaz'ın tepe üstü gidişini gizlemek için tezgahlandığını artık öğrenmiştir. Gerçekten de Sabah "anket tezgahı" manşetiyle yayınlanmıştır. "Kararsız Mehmet beyin" içi rahattır artık. Madem ki Mesut Yılmaz bin bir tezgah arasından bu yeni tezgahı, yani anket tezgahını seçmiş ve ondan medet ummaktadır, o halde Mehmet beyin kararsız kalmasına gerek yoktur. O, hışımla yerinden fırlamış, "seni gidi Mesut, bin bir tezgaha geldiğimiz yetmiyormuş gibi, şimdi de bizi anket tezgahına getireceksin ha..." diyerek, oyunun artık kararlı bir oy olduğunu ve DYP'ye vereceğini karısına kararlı bir biçimde söylemiştir. Tabii, hem Ahmet bey, hem de Mehmet bey bu kararlılıklarının başkalarınca görülüp bilinmesini istememişlerdir.

Şaka bir yana... Bu ne seçim böyle. Tıpkı "yıldızlar savaşı" gibi, bir "medyalar savaşı" yaşıyoruz. Sanki bu seçim kampanyasının içinde biz yokuz, partiler yok, kitleler yok, fakat karşı karşıya gelmiş, birbirlerini promosyonla bertaraf edemeyen, fakat siyasal olarak tuşa getirmeye çalışan medyalar var. Bir yanda Milliyet, Hürriyet, İnterstar, öte yanda Sabah, Akşam, ATV ve ötekiler cephe cepheye gelmiş seçimi bir başlarına götürüyorlar. Hepsinin araştırma kurumları, birbirine zıt rakamlar veriyor. Niçin?.. Güya kararsızları ayartmak için... Oysa her şey ters tepiyor. Kafalar büsbütün karışıyor.

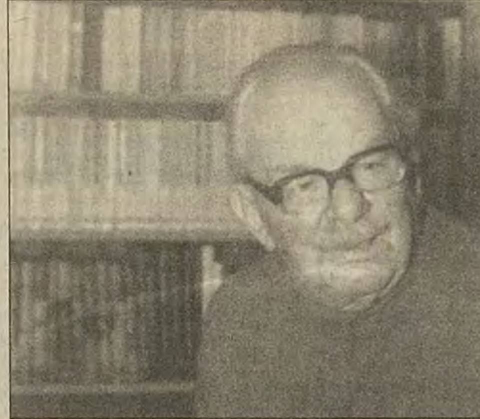
Bu medya savaşlarının anlamı, seçim kampanyasının birbirine rakip sermayeler tarafından yürütülüyor olmasıdır. Partilerin kendi bürolarının çevresi dışında afiş asması yasaklanmıştır. Devlet, miting yerlerini kentin en göze görünmez, kervan geçmez yerlerine iteklemiştir. Medya sermayesinin desteğine sahip olmayanlar neredeyse seçim kampanyasını dişlerini tırnaklarına takarak götürmek zorunda bırakılmışlardır. "Baskın seçim" yalnızca HADEP çatısı altında seçime katılan Emek, Barış, Özgürlük Bloku'na karşı tertip edilmiştir. İP bile medya tarafından öpülmekte, bu partinin milyarlar ve milyarlar tutarındaki reklamları gazetelerde boy boy yer almakta. İP'in kendisi ne düşünüyor, bizi ilgilendirmez ama, birileri bloka gidecek sol oyları yırtıp atmanın en iyi aracı olarak besbelli bu partiyi görmüşler. Örneğin Emek Partisi girişimine medyada bir milim bile yer yok...

Her neyse, bu dehşet verici medya savaşını, herbiri bir diğerine düşman fraksiyonlardan oluşan devlet partisiyle Emek, Barış, Özgürlük Bloku arasındaki çetin bir mücadeleye dönüştürecek güç artık ortaya çıkmıştır. Bir Milliyet ya da Sabah alıp, çanak-çömlek kazanalım diyenlerin, bunların verdiği istikamete yönelmeyecekleri, oylarını çanak- çömleğe satmayacakları kanıtlanmıştır. HADEP, medya barajına takılsa bile, eğer at yerine motorlu kızaklarla dolaşan korucu faşist çeteler güç yetirip Kürt oylarını insan eti yer gibi paralama fırsatı bulamazlarsa, seçim barajını aşmıştır.

Romanla şiir karşı karşıya gelmesin

Gazetelerde bloka destek veren aydınların, sanatçıların, sendikacıların arasında Yaşar Kemal'in adını gördüğümüz zaman bu büyük insanın politik tercihini herkes gibi saygıyla karşıladık. Derken, adı lazım değil, bir başka partinin ise Melih Cevdet Anday tarafından desteklendiğini okuyup, en acısı bir skandalın orta yerinde işitince, içimiz burkuldu. Neden? Melih Cevdet Anday bizim tutmadığımız bir partiyi desteklediği için mi? Hayır... Gerçi daha sonra Melih Cevdet Anday oyunu hangi partiye vereceğini söylemediğini de açıkladı. Ama buna karşın ismi "adı lazım değil" partisinin ilanlarında kullanılmaya devam etti. Evet, bizim burukluğumuz romanla şiir karşı karşıya gelmiş duygusunu uyandırdığı içindir. Biz onların buluşmalarını isterdik. Herhalde Ahmet Altan da istemiş olmalı ki, 21 Aralık günü Yeni Yüzyıl'da güzel bir makale yazmış. Bir bölümünü birlikte okuyalım: "Önceki akşam televizyonda seyrettik, kendisinin solcu olduğunu iddia eden bir Kemalist diğer solculara karşı provokasyonun en aşağılık numaralarını kullanarak, bütün kamuoyuna solculuğun bir rezillik olduğu görüntüsünü verdi. Sahip çıkmaya çalıştığı her değeri rezil etmeyi başardı, amacına da ulaştı. Solcular bu tür aşağılık oyunlara papuç bırakmazlar, onlar kimin kim olduğunu, neyi niçin yaptığını zaten biliyorlar. Ama Kemalizmi solculuk sanan, laikliğe ve demokrasiye Kemalizmle ulaşacağına inanan, bu ideolojinin girdisini çıktısını fazlaca kurcalamamış insanlara sormak istiyorum. Eğer o televizyon programını seyrettiyseniz o seyrettiğiniz pespayeliğin bir parçası olmaya razı mısınız? Size solculuk ve ilericilik diye yutturmaya çalıştıkları şeyin nasıl bayağı ve seviyesiz bir provokasyon olduğunu o programda görmediniz mi? Devletin her türlü özgürlük hareketine karşı bir kalkan olarak kullandığı sol etiketli bu sahtekarlığın peşine takılırken, televizyonda seyrettiğiniz o adamı bir daha hatırlayıp, sizin de ne tür bir provokasyona alet edildiğinizi bir daha düşünmez misiniz? Bu tür bir rezillikle aynı safta olmanın gerçekten onurlu bir iş olduğuna inanıyor musunuz?.."

Ağır bir yazı bu... Belki de biraz yaşanılan şokun etkisinde yazılmış...

Büyük şair Melih Cevdet Anday

Büyük romancı Yaşar Kemal

Adı geçen adama ve partisine destek veren aydınların arasında, bazen sarp dağların uçurumlarına kadar süzülse ve yılanların düzeyinde bir süre seyretse de, yılanın hiçbir zaman onun yüceliğine yanaşamayacağı denli onurlu, mücadeleci insanlar da var.... Kemalizmden etkilenseler bile, biz hala kartal olan bu insanlara saygıda kusur etmeyeceğiz.

Değişim mi, devrim mi?

Değişim mi, devrim mi? Hayır, hayır korkulacak pek bir şey yok... Şimdi kimi basının ve TV kanallarının zil takıp oynayacakları türden bir sol içi kıran kırana tartışma açıyor değiliz. Ortada tuhaf bir durum var. Günlerden beri gazetelerde, ekranlarda "lider"lerin ağız dalaşını okuyor ve izliyoruz. İnanılır gibi değil, ama devlet partisinin yeşil fraksiyonu RP'den, pembe fraksiyonu CHP'ye, pembeden karaya doğru evrilen DSP'den 'karanlık' kadar kara fraksiyonu MHP'ye, kanarya sarısı fraksiyonu DYP'den, kirli sarı fraksiyonu ANAP'a kadar herkesin dilinde bir "değişim"dir, "dönüşüm"dür gidiyor. Hepsi ötekinden daha çok "değişim"ci. Hepsi de "değişim rüzgarlarını" çoktan beri liğme liğme olmuş yelkenlerine doldurmak için yarışıyorlar. Hayır, yarışmıyorlar, bir anafora kapılmış fır dolanıyorlar. Gelgelelim, bu "değişimcilik", "dönüşümcülük" ile "devrimcilik" kavgası sadece biz solcuların arasında olacak değil ya... Namık Kemal Zeybek sesini yükseltiyor. Yolu MHP'den, ANAP'a, ANAP'tan DYP'ye uzanan bu Zeybek "dönüşümcü"lere, "değişimcilere", "reformculara" parmağını sallıyor. "Sizi gidi revizyonist ve de oportinistler" der gibi, Yeni Yüzyıl gazetesinin belirttiğine göre "dönüşüm, reform yetmez, yapılması gereken devrimdir" buyuruyor. Ne olacak şimdi? Olacağı şu: Tek başına dönüşüm, reform sözcükleri gibi bu "devrim" sözcüğü de tek başına bırakılırsa, yalnızlığa mahkum edilirse boynu bükük bir rozet çiçeğine benzeyeceğinden, biz devrimi sosyalizmsiz telaffuz etmekten kaçınacağız. Devrimi zeybek havasına getirmemek için...

Bütün bu pisliğin üzerine sifonu çekin.. Oylar Kelebek'e..

25 Aralık sabahı yeni bir Türkiye için...

Haber Merkezi- 24 Aralık'taki 'baskın' seçimlerin Türkiye'yi yönetmekte olanların ve ülkeyi bugünkü noktaya getirmekten sorumlu olanların şaşkına dönecekleri gerçek bir baskına dönüşmesi olasılığı ve umudu hiç de yabana atılır gibi değil. Eğer 24 Aralık pazar günü en az 3 milyon seçmen yıllardır emekçilerin, ezilenlerin hayatını kahredenlerin üzerine sifonu çekerlerse 25 Aralık sabahı herkes gözlerini yeni bir Türkiye'ye açacak.

Aslında seçimler yaklaştıkça Emek Barış Özgürlük Bloku'nu destekleyenlerin çığ gibi büyümesi ve HADEP'i görmezden gelen medyanın bile HADEP'ten söz etmeye başlaması aslında henüz farkedilmese bile daha şimdiden ülkenin havasını değiştirmiş bulunuyor. Rüzgar emekten, barıştan, özgürlükten yana eserken, HADEP listelerinden seçime katılan Blok'un barajı aşması ve bu arada MHP'nin barajın altında kalma olasılığı tüm emekçiler, ezilenler için yeni bir dönemin başlangıcı olacak...

Blok, ülke genelinde geçen hafta birçok il ve ilçede mitingler, toplantılar, şölenler düzenledi. Onbinlerce kişinin katıldığı bu coşkulu gösteriler Türklerle Kürtler arasında bir barış köprüsü inşa ederken, başta kirli savaş olmak üzere, yıllardır bu topraklarda yaşayanlara acı çektiren pek çok şeye de son verme bilincini ve azmini ifade ediyordu.

Blok'un barajı aşması ve MHP'nin barajın altında kalması durumunda tüm emekçiler, ezilenler için yeni bir dönem başlayacak.

İSTANBUL

İstanbul'da birçok ilçede düzenlenen mitingler, şölenler ve kahve toplantıları büyük ilgi gördü.

Bu arada diğer partilerden ayrılıp HADEP'e geçenler de var. Özellikle CHP'de büyük bir çözülme yaşanıyor. ANAP, RP, DSP ve CHP'den ayrılan 600 dolayında insan geçen hafta Gaziosmanpaşa HADEP ilçe merkezinde bir toplantı yaparak, artık HADEP'in içinde yer alacaklarını açıkladılar. İstifa eden partililer, kirli savaşın faturasının emekçilere ve yoksul halka yüklendiğini anlattılar ve kendi partilerinin bu savaşı destekleyen uygulamalarının birer destekçisi olduğunu vurguladılar. Aynı gün Karadeniz, 50. Yıl Mahallesi'nde de CHP ilçe örgütünden ayrılan çok sayıda kişinin HADEP'e geçtiği duyuldu.

17 Aralık pazar günü, Blok'un kadınları Taksim'deki Kazancı yokuşuna 1 Mayıs 1977 şehitleri adına karanfil bıraktılar. Blok'un 2. Bölge adayları Serap Mutlu, Ayşe Zarakolu ve Faika Yurtsever'in de katıldığı bu eylemden sonra kadınlar, İstiklal Caddesi'nde Blok'un seçim bildirilerini dağıttılar.

Blok, Güngören, Tozkoparan ve Avcılar Üniversite mahallesinde de bir miting düzenledi. Blok adaylarından Bülent Uluer, savaşın sona ermesi ve barışın sağlanması için bir Türk olarak HADEP'ten aday olduğunu söyledi.

Geçen yerel seçimlerde Refah'ın büyük oy aldığı

Yeni dalga, seçimler ve yürüyüşümüz

Merdan YANARDAĞ

Walesa Polonya'da seçimleri kaybetti. Bir efsane yıkıldı. Bu gelişmeyi çok önemsiyorum. Çünkü Polonya bir semboldü. Zincirden koparılan ilk halkaydı. Her şey orada başladı. Walesa, kapitalist restorasyonun "efsanevi" adıydı. Burada önemli olan seçimleri eski "komünistler"in kazanması değildir. Onların komünistliğinin pek kalmadığı ve çoğunun sosyal demokrat karakterli partiler olduğu biliniyor. Önemli olan, verilen oyların işaret ettiği yönelimdir. Kazananların niteliğinden çok, kaybedenlerin niteliği önemlidir.

Ekim Devrimi'nin 78'inci yıldönümü, geçen ayın 7 Kasım günü, "tarihin sonu"nu ilan edenlerin şaşkın bakışları altında dünyanın birçok ülkesinde kitlesel olarak kutlandı. Şaşkınlık daha çok Moskova'da yapılan kutlamalara yönelikti. Gazeteler 200 bin kişiyi aşkın bir kalabalığın Kızıl Meydan'ı, orak çekiçli bayrakları ile adeta işgal ettiğini yazdı. Sovyetler Birliği dönemindeki kutlamalardan daha coşkulu bir tören yapıldığı ortak izlenim olarak yansıdı sütunlara.

Bu kutlamaların bir başka yönüne daha işaret etmek gerekiyor; törenler sözcüğün tam anlamıyla "sivil"di ve devlete rağmen gerçekleştirilmişti. Ne zırhlı araçlar vardı, ne de nükleer başlıklı füzeler. Kaz adımlarıyla yürüyen askeri birlikler de yoktu bu kutlamalarda. Oysa daha bir iki yıl önce sadece yaşlıların katıldığı cılız gösteriler yapılabiliyordu.

Ve nihayet geçen hafta sonu Rusya'da yapılan genel seçimlerden, adı "komünist" olan bir parti zaferle çıktı. Burada da önemli olan şey, açık farkla seçimi kazanan partinin gerçekten marksist bir karaktere sahip olup olmaması değil, insanların künyesinde "komünist" yazan bir partiye oy vermesidir.

Bütün bunları, geçmişteki egemen sosyalist modellere yönelik köklü eleştirilerimi ve esasa ilişkin itirazlarımı saklı tutarak söylüyorum.

Eski sosyalist ülkelerde yaşanan bu gelişme çok özgün koşullara bağlanabilir. Ben aynı kanıda değilim. Kuşkusuz adı geçen ülkelerin içinde bulunduğu özel koşulların (geçmişe özlem) bu sonuçların ortaya çıkmasında ciddi bir payı var. Ancak, olayı sadece bu yanıyla görmek ve değerlendirmek yanlış olacaktır. Aynı gelişmeyi kapitalist Avrupa'da da görmek mümkün. Fransa'da, insanlara 68 Mayısı'nı anımsatan ve günlerce süren kitlesel gösteriler, İngiltere ve Almanya'daki solun yükselişi, dünyada yeni bir "sol dalga"ya işaret ediyor. Artık "Yeni Dünya Düzeni"nin hızının kesildiğini görmek gerekiyor.

Sosyalistler dünyada son beş-altı yılı yoğun tartışmalar ile geçirdi. (Bu süre Türkiye sosyalistleri için on-onbeş yıla çıkarılabilir). Bu yıllara egemen olan ruh hali yenilgi duygusuydu. Marksizmi, kendi temelleri üzerinde zenginleştirerek yeniden üretme ve sosyalist kimlikleri yeniden kurma çabası olarak niteleyebileceğimiz bu tartışma henüz sonuçlandırılamamış olsa bile, yenilgi duygusunun aşıldığını söyleyebiliriz.

Bugün sosyalistler dünyada ve Türkiye'de yeni bir hamlenin eşiğinde.

Dünya yeni bir dönemeçten geçiyor.

***

Türkiye'nin özgürlükçü ve sosyalist güçleri bu seçimlere bir "Blok" oluşturarak giriyor. 24 Aralık seçimleri Türkiye sosyalistlerine büyük olanaklar sunuyor.

Seçimlerden üç gün önce yazılan bu yazıyı bazı okurlar belki seçimlerden sonra görecek (dergi 23 Aralık'ta piyasaya çıkıyor). Ancak, yine de bazı öngörülerde bulunmak ve kimi gözlemlerden hareketle bazı değerlendirmeler yapmak mümkün.

Halkın Demokrasi Partisi (HADEP), Birleşik Sosyalist Parti (BSP), Demokrasi ve Değişim Partisi (DDP) ve Sosyalist İktidar Partisi (SİP) arasında oluşturulan "Emek Barış ve Özgürlük Bloku" bu seçimlerin sürprizidir. Bloku oluşturan dört parti dışında, bazı sosyalist grup ve çevreler tarafından da desteklenen bu inisiyatifin seçimlerden başarı ile çıkması halinde 25 Aralık sabahı insanlar yeni bir Türkiye'ye uyanacaklar.

Seçim barajını zorlayan her sonuç -ki zorlanacak ve belki de aşılacaktır- Türkiye'nin dengelerini altüst edecek ve özgürlükçü güçlerin hesaba katılmak zorunda kalındığı yepyeni dengeler oluşacaktır. Hiç kuşku olmasın ki, "başarı" olarak kabul edilebilecek bir sonuç, insanların, sosyalistlerin sokaktaki yürüyüşlerini bile değiştirecektir.

Başarısızlık ise bizim beceriksizliğimizin bir ürünü olacaktır.

Çünkü bir süredir Türkiye'de yaşanan bir dizi gelişme, ciddi bir yeni dalganın, yeni bir devrimci çıkışın işaretlerini veriyor. Bugün Türkiye sosyalistlerinin önünde tarihi bir fırsat var.

Sistem tıkanmış durumda. Türkiye çözülüyor. Sermayenin değişik sektörleri, sistemi kendi politik programları doğrultusunda yeniden yapılandırmak için toplumun önüne çıkıyor. Rejimi korumak için oligarşik bir çete direniyor.

İşçiler, kamu çalışanları, öğrenci gençlik, aydınlar ve büyük kentlerin kıyılarında yaşayan yoksullar önemli bir hareketlilik içinde. Yeni bir entelektüel atılımın sancıları yaşanıyor. Ama bütün bu gelişmelerin tek başına ve kendiliğinden bir devrimci dalga yaratması mümkün değil.

İşte tam da bu ortamda, "Emek, Barış ve Özgürlük Bloku"nun oluşturulması ve bu Blok ile seçimlere girmek son derece doğru bir politik tutum olmuştur. Seçimlerde alınacak başarılı bir sonuç Türkiye'yi yeni bir devrimci dalganın arifesine taşıyacaktır. Asıl önemli olan şey budur. Toplumsal hareketlilik siyasal ifadesini bu yükselişle bulacaktır.

Bu seçimlerde Blok'un alacağı sonuç, inisiyatifi oluşturan partilerin güçlerinin aritmetik bir toplamını vermeyecektir. Geometrik bir sıçrama gerçekleşecektir. Eğer HADEP seçimlere tek başına katılsaydı alacağı oy oranı Blok'un alınan oyun yaklaşık yarısı kadar olacaktı. Emek Barış ve Özgürlük Bloku'nun alacağı oyların yarısı, bu inisiyatifin içinde sosyalistler de bulunduğu için verilen oylardan oluşacaktır. Dikkat edilmesi gereken diğer bir olgu da seçim sonuçlarının bu özelliğidir.

Oylar Türk ve Kürt devrimcilerinin ve özgürlükçü güçlerin kurduğu köprüye; derin ve kahredici bir umutsuzluğun yaşandığı bu dönemde sunulan seçeneğe verilecektir.

Ve nihayet alınan sonuçlar sosyalistleri Türkiye'de yeni bir devrimci çıkışın eşiğine taşıyacaktır.

Gerisi bize kalmış.

Sultanbeyli'de bu kez gönüller HADEP için çarptı. Blok'un adaylarının kendini tanıttığı ve konuşmalar yaptığı mitingte üç bine yakın insan vardı.

21 Aralık günü, Kartal İskele Meydanı'nda gerçekleşen miting oldukça coşkuluydu. 12 bin kişinin katıldığı mitingte İshak Tepe, Aydemir Güler, Aynur Gürbüz, Hüseyin Ocak, Faki Hüseyin birer konuşma yaptı. Sanatçı Ferhat Tunç mitingte türküler söyledi. "HADEP'e oy ver", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Faşizme karşı omuz omuza" sloganları atıldı.

ANKARA

Aynı saldırı bu kez MHP'liler tarafından Ankara Keçiören semtinde yaşandı. HADEP Ankara il örgütünün 17 Aralık pazar günü düzenlediği araç konvoyu, Keçiören'e geldiğinde MHP konvoyu ile karşılaştı. MHPliler sözlü olarak sataşmalarda bulundular. HADEP konvoyu biraz ilerde de Senatoryum Ülkü Ocağı önündeki faşistler tarafından durduruldu. Eli sopalı faşistler, araçlara saldırdı. Milletvekili adaylarının da içinde bulunduğu otobüsün camları kırıldı.Gece ise bütün TV kanalları bu olayı birinci haber olarak verdi.

23 Aralık cumartesi günü Ankara'da Cebeci'de düzenlenecek mitinge büyük bir katılımın olması bekleniyor. ABD'deki Haluk Gerger'in de cumartesi günü Ankara'da olacağı ve mitinge katılarak konuşma yapacağ ı bildiriliyor.

İZMİR

Blok'un 17 Aralık pazar günü İzmir'de düzenlediği miting alanında ise yine binlerce insan vardı. Alsancak Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen mitinge katılan 15 bine yakın insan, zılgıtlarla, sloganlarla barış istediler.. Aynı alanda birkaç gün önce DYP'nin düzenlediği mitingte ise katılım 2 bin dolayında gerçekleşmişti.

ADANA - MERSİN

Adana ve Mersin'de mitingler, seçim bürosu açılışları , seçim konvoyları diğer bütün partilere fark attı. İki ilde ve Tarsus'ta hiçbir parti Blok'un topladığı kalabalıklara ulaşabilmiş değil. Her iki yerde de Blok, sendikalar, DKÖ'lerin ve baronun desteğine sahip. Buralarda kayıtsız seçmen de çok. Bu nedenle bu kalabalıklar tek ölçü değil. Fakat her durumda, Kürt illerinin dışında, bu iki bölgede Blok'un en yüksek oy oranına ulaşacağı tahmin ediliyor.

Adana'da bazı aydınlar ve üniversite öğretim üyeleri, Blok'u desteklediklerini açıkladılar. Çukurova Üniversitesi Öğretim Görevlileri Derneği üyelerinin ağırlıklı eğilimi, Blok'tan yana. Çukurova Üniversitesi'nde okuyan gençlerin büyük çoğunluğu da oylarını Blok yönünde kullanacaklarını bildirdiler. Çukurovalı 20 avukat da Blok'a destek vereceklerini bildirdiler.

AYDIN

550 bine yakın seçmenin oy kullanacağı Aydın'da seçimlere hazırlanan HADEP, diğer partilerin

de hesaplarını bozdu. Blok, Aydın'dan milletvekili çıkarmakta iddialı.

MANİSA

Kürt nüfusunun yoğun olduğu Manisa'da daha önceki seçimlere oranla bu seçimlerde Blok bir hayli iddialı. Özellikle CHP adayı Erdoğan Yetenç'in Manisa halkı tarafından benimsenmemesi nedeniyle sol oyların Blok'a kayması bekleniyor.

ADIYAMAN

Adıyaman merkez ve Kahta'da HADEP iddialı. Besni ve Gölbaşı'nda ise Blok oyları ağırlıkta. Böylece Adıyaman'ın bütününden Blok'a ciddi bir oy beklentisi var. Blok'a CHP ve RP'den iki yönlü oy akışı gerçekleşiyor. Ayrıca Adıyaman ve Gaziantep'te, Teslim Töre'nin adaylığının yarattığı büyük bir oy akışı ve hareketlenme gözleniyor.

Adıyaman'da HADEP'lilere yönelik baskılar da var. 16 Aralık cumartesi günü, HADEP'lilerin oluşturduğu araç konvoyundan 4 kişi polisler tarafından gözaltına alındı. Adıyaman Gölbaşı seçim bürosunun açılışı sırasında gözaltına alınanlar serbest bırakıldıktan sonra şöyle konuştular: "Polisler bizi 'HADEP'e oy vermeyeceksiniz' diye tehdit ettiler!"

ŞIRNAK

Şırnak'ta, Blok sürekli baskılarla karşılaştı. Daha da ötesi HADEP genel merkezinden kargoyla Şırnak HADEP il örgütüne yollanan seçim broşürleri ve diğer malzemeler, Şırnak'a sokulmadı. Blok'un Şırnak'a girmek isteyen konvoyu da sürekli engellerle karşılaştı. Seçim propagandası için Diyarbakır'dan Şırnak'a doğru yola çıkan araç konvoyu Şırnak Emniyet Müdürlüğü tarafından kente sokulmadı. Emniyet müdürünün iddiasına göre, HADEP'liler Şırnak'ta "Huzuru bozacaktı!"

ANTEP

Antep'te CHP ve RP'den Blok'a oy kayması var. Ayrıca sosyalist potansiyelin büyük bir kısmı Blok yönünde tercih yapmış durumda. CHP Antep'te bir çözülme yaşıyor. Antep'te Hikmet Çetin'in birinci sıra adaylığı büyük tepkilere yol açtı.

Geçtiğimiz hafta Antep İstasyon Meydanı'nda gerçekleşen mitinge 5 bine yakın insan katıldı. Bu toplantıya katılan sanatçı Ahmet Kaya da halk tarafından büyük ilgiyle karşılandı.

URFA

Antep'in ardından Urfa'ya doğru yol alan Barış kervanının kentte yaklaşık 500 araçtan oluşan bir konvoy karşıladı. Urfa'da Halepli Bahçe adı verilen meydanda, miting için toplanan kalabalık on bini aşkındı. Kürtlerden oy alma hesabı içinde olan Refah Partisi bu mitinglerde teşhir edildi. HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak, halka şu soruyu sordu. "Bu şeytan soyundan gelen Kürtler kimlerdir. Refah önce bunu bir anlatsın?"

BURSA - GEBZE

Bursa'da ve Gebze'de yapılan mitinglere, işçilerin ve öğrencilerin yoğun olarak ilgi gösterdiği görüldü.

Bu arada bazı illerde Blok konvoyu, gerek MHP'lilerin, gerekse Refah'lıların sataşmalarıyla karşılaştı.. 17 Aralık pazar günü Gebze'de yapılan miting sonrası İzmit'e doğru yola çıkan Emek Barış Özgürlük konvoyuna Beylikbağ mahallesinde Refahlılar saldırdı.

DİĞER İLLER

20 Aralık çarşamba günü Giresun'da Kerasun lokantasında düzenlenen Blok yemeğine 200 kişi katıldı. Giresun'da DKÖ'ler, çeşitli ilçelerde toplantılar yaparak Blok'u desteklediklerini açıkladılar.

Yine 20 Aralık çarşamba günü Bulancak'ta düzenlenen mitinge de 600'den fazla kişi katıldı.

Salı günü ise Çorlu Belediye Düğün Salonu'nda yapılan toplantıya binden fazla kişi katılırken konuşmaların yanı sıra yine Türkçe ve Kürtçe türkülerle coşku doruğa tırmandı.

23 Aralık Cumartesi günü Samsun'da saat 11.00'de Blok bir araba konvoyu oluşturacak.

YEŞİLLER'DEN DESTEK

Avrupa parlemontosu Yeşiller grubu başkanı Claudia Roth, HADEP Muğla 1. sıra milletvekili adayı ve Yeşiller Partisi eski Genel Başkanı Bilge Contepe'yi desteklediğini açıkladı. Roth açıklamasında şöyle dedi: "İnsanların ve diğer canlıların yaşam haklarını barış içinde kullanmaları için bugüne kadar yürüttüğü mücadeleyi Meclis'te de sürdürebilmesi amacıyla milletvekili adayı olan Contepe'yi bütün kalbimle destekliyorum."

24 Aralık seçimleri ve HADEP

Çağatay ANADOL

1991'in Genel Seçimleri'nden sonra TBMM'nin açılış oturumunda SHP listelerinde aday gösterilerek seçilen HEP kökenli milletvekillerinin Kürtçe yemin etmeleri nedeniyle büyük bir gürültü kopmuştu.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 23 Nisan 1920'de çalışmalarına başlayan ilk meclisini bir yana bırakırsak, bu yemin artık TBMM'de Kürt milletvekillerinin temsil edildiğini simgeliyordu. Dikkat edilirse "Türt kökenli" milletvekillerinden değil, Kürt kimliğinin sözcülüğünü yapmaya çalışan milletvekillerinden söz ediyoruz. Kürt kökenli olmakla Kürt milletvekili olmak arasındaki temel ayırım noktası, işte bu Kürt kimliğinin sözcülüğünü yapmada yatıyordu. Böylece TBMM kendi gelişim tarihinde bir sıçrama daha yapmış oluyor ve 1946 seçimleri ile tek partililikten çok partililiğe, 1965 seçimlerinde ortaya çıkan TİP grubuyla sadece üst sınıfların temsil edildiği bir yapıdan alt sınıfların da temsil edildiği bir yapıya ve nihayet 1991 seçimleriyle de sadece Türklüğün temsil edildiği bir yapıdan Kürtlüğün de temsil edildiği bir yapıya geçiyordu. Bu düzey sıçramasının hazmedilip hazmedilemeyeceği o sırada bilinmiyordu. Homurtulara rağmen bu yeni temsil meşruiyetini giderek güçlendirebilir, kamu vicdanındaki bu meşruiyet yasal çerçeveleri genişleterek hukuksal bir zemin kazanabilirdi. Ya da Türkiye kamuoyu, TBMM'de temsil edilen partiler ve TBMM'nin kendisi bu sınavdan geçemez, gelişmeler partiden ihraç ya da istifa zorunda bırakılma (SHP kastediliyor), dokunulmazlıkların kaldırılması ve DGM soruşturması kanalından ilerleyerek Kürt kimliğinin TBMM'den ihracı sonucuna varabilirdi.

HADEP'in aynı seçim bloğundaki sosyalist partilerle birlikte Meclis'e temsilci gönderebilmesi yüzde 10'luk Türkiye barajının aşılmasıyla mümkün olacağı için, resmi politikalarla ve hayatın her alanına sirayet eden ağır bir yozlaşmayla kirlenmiş tüm geleneksel partilerin oy sepetinde yüzde 10'luk bir eksilme ortaya çıkacaktır.

Eğer TBMM ve Türkiye kamuoyu bu sınavdan geçemezse, Kürtlerin meşru ve yasal kanallar kullanarak kendi kimliğini özgürce geliştirebilme ve eşitlik temelinde Türklerle birlikte yaşama arzusu sakatlanmış olacaktı.

Sonucu yaşadık ve gördük. Bu sınavda SHP'nin de, TBMM'nin de, kamuoyu ve onu oluşturma araçlarının da (medyanın) çaktığını hepimiz biliyoruz. TBMM'nin gelişiminde bir nitelik sıçraması gerçekleşemedi. Hatip Dicle ve arkadaşları ise halen hapiste bulunuyor.

HEP, DEP, HADEP derken şimdi yeni bir seçimin eşiğine geldik. 24 Aralık'ta, Türk siyaset egemenlerinin "bir gece ansızın" dokunulmazlıklarını kaldırarak sille tokat TBMM'den sürdükleri Kürt milletvekillerini yeniden Meclis'e gönderme, yani devletin bozduğunu seçmenler olarak düzeltme olanağı ile karşı karşıyayız. Eğer bu başarılabilirse Türkiye'nin geleceği üzerinde muazzam bir etkisi olacak. Şövenist resmi politikalar ağır bir darbe yiyecek, her şeye rağmen hala eşitlik içinde birlik arzusunu yüreklerinde yaşatan Kürtlerin meşru kanallar içinde sonuç alma umudu pekişecek. Sadece bu kadar da değil. Barışçı bir çözüm diyaloğu gerektiriyor. İrlanda da Sinn Fein'in diyalog için oynadığı rolü HADEP Türkiye'de üstlenebilir. Kürt milletvekillerinin varlığı barışçı çözüme mutlak bir katkı getirecektir.

HADEP'in aynı seçim bloğundaki sosyalist partilerle birlikte Meclis'e temsilci gönderebilmesi yüzde 10'luk Türkiye barajının aşılmasıyla mümkün olacağı için, resmi politikalarla ve hayatın her alanına sirayet eden ağır bir yozlaşmayla kirlenmiş tüm geleneksel partilerin oy sepetinde yüzde 10'luk bir eksilme ortaya çıkacaktır. Böyle bir sonuç Meclis'te iktidar çoğunluğu için yapılan bütün hesapları altüst edecek ve yeni hükümetin oluşmasında devreye yeni olanaklar, hesaba katılması gereken ağırlıklar girecektir.

Ne yazık ki, 24 Aralık seçimlerine sadece milliyetçi-Kemalist eğilimler taşıyan bir sosyalist parti katılabiliyor. BSP ve SİP ise HADEP ile oluşturdukları blokla seçimlere katılıyorlar. Ben HADEP'e oy vereceğim. Bunu sadece aynı seçim blokunda bulunduğumuz için yapmayacağım. Eğer böyle bir seçim bloku olmasaydı, BSP'nin seçimlere giremediği koşullarda oyumu yine HADEP'e verecektim. Bunu HADEP'i çok beğendiğim için değil, son on yıldır Türk siyaset egemenlerinin Kürtlere reva gördüğü her türden baskıyı protesto etmek için yapacaktım. Kürtlerin yasal zeminlerde başarı kazanmasının ve kabul görmesinin şiddetin kapısını kapatmaya hizmet edeceğine inandığım için yapacaktım. Ama şimdi bir de aynı seçim blokunda olduğumuz için yapacağım.

32. Gün programındaki tartışmada kaybeden solculuk oldu...

Perinçek bunu hep yapıyor!

19 Aralık Salı gecesi Show TV'de Mehmet Ali Birand'ın sunduğu 32. Gün programında Ertuğrul Kürkçü ve Bülent Uluer ile Doğu Perinçek arasında meydana gelen tartışmanın perde arkasını Ertuğrul Kürkçü ve Bülent Uluer'le görüştük.
Programı izleyenler sol ve sosyalistler açısından olumsuz bir tabloya tanık olduklarını ifade ederken, "kaybeden solculuk oldu, sosyalistler oldu" diye görüşlerini bildirdiler. Perinçek'in böylesi bir provokasyona hazırlıklı geldiğinin anlaşıldığı vurgulanırken, Kürkçü ve Uluer'in her şeye karşın soğukkanlı olmayı başarmaları gerektiği de belirtildi. Soldan söz etmeyen büyük basının ise olayın üzerine atlaması dikkat çekti.
Tartışmaya Doğu Perinçek'in de çağrılı olduğunu öğrenince zaman zaman gerilimli anların yaşanmasını beklediklerini, ancak her şeye karşın bir seçim öncesinde Perinçek'in bu ölçüde saldırgan ve provokatif olacağını beklemediklerini belirten Kürkçü ve Uluer, sonuç olarak sol adına iyi bir görüntü sergileyememenin üzüntüsü içinde olduklarını vurguladılar. Ocak ayı içinde kurulacak yeni birleşik partinin Perinçek'i fazlasıyla telaşlandırdığına ve herhalde bu nedenle kendini kaybettiğine dikkat çeken Kürkçü ve Uluer, artık bu olaydan sonra Perinçek ve İşçi Partisi'ni kendi kaderiyle ve 'provokatif misyonuyla' baş başa bırakıp, solun birliğini sağlamak üzere çalışmaların yoğunlaştırılması gerektiğini belirttiler.
'Provokatif tavrını' sürdüren Doğu Perinçek ise ocak ayında kurulacak yeni partiye de hakaret ederek "Temsil ettiğim işçiler de öyle pısırık adamı sevmezler" dedi.

'Bileşimi dikkate almamız gerekirdi'

Tartışmanın hemen sonrasında, sıcağı sıcağına Ertuğrul Kürkçü ile konuştuk.

Programa giderken böylesi bir olay beklemiyordunuz herhalde?
Aslında bu olay üzerine konuşmakta zorlanıyorum, son derece sıkıntılıyım, olan- bitene üzülüyorum. Hele de Ocak ayında kurulacak yeni parti ile birlikte solun yeniden bir atılım yapmasının umut edildiği koşullarda böyle bir olayın patlak vermesi kötü oldu. Evet, giderken yolda Bülent'le de konuştuk, 'inşallah böyle bir olay olmaz'dedik. Çünkü birileri karar verdikten sonra elinden geleni yapıyor ve karşı karşıya kalınca böylesi bir saldırı ve provokasyonu engellemenin formülü yok. Oysa böylesi olanaklar her zaman elimize geçmiyor ve bunu iyi değerlendirmemiz gerekiyordu. Doğu'nun da, bizlerin de ortak çıkarı fikirlerimizi milyonlarca insana ulaştırmaya çalışmaktı, başka türlü bir şeyin kimseye yararı yok. Bundan sonrası için, bu olaydan ders almak anlamında ben kendi açımdan şunu düşünüyorum; bu tür tartışmalara bileşimi, diğer katılımcıları dikkate almadan katılmamak gerekir. Çünkü yarardan çok zarar veren sonuçlar ortaya çıkabiliyor.

Provokatif bir ortam yaratıldı siz de kaçınamadınız, keşke Perinçek orada yokmuş gibi davranıp, konuşmaya, kendi görüşlerinizi açıklamaya devam edebilseydiniz...
Provokasyon olunca ondan kaçınmak bir hayli zor. O gerilimli anlarda bir yandan hep düşündüm. Hiç ses çıkarmayayım, ne derse desin, sonra kendi görüşlerimi söylerim dedim. Ama buna fırsat bulamadım, yapamadık. Herkesin gözü önünde oldu ve herkes gördü ki, bunu ben istemedim, kastetmedim...

Hakaretten dolayı Perinçek'i mahkemeye vermeyi düşünüyor musun?
Aslında mahkemeye versem tazminata hak kazanacağımı sanıyorum. Ama böyle bir şeye kendi başıma karar vermek istemem. Yeni birleşik partinin kuruluş masraflarının bir kısmını karşılamak için kaynak olurdu.

Programdan sonra çıkışta bir şey olmadı değil mi?
Yok olmadı, zaten olması için de bir neden yoktu. Bizim tarzımız bu değil. Biz geçmişe değil, geleceğe bakıyor ve kendi yolumuzda yürüyoruz. Aslında bu olanlar bir yandan da kurulacak yeni parti ile doğru bir iş yapacağımızı, doğru bir yol tutturduğumuzu ortaya koyuyor. İşte bazıları bu telaşla bundan sonra da çeşitli hırçınlıklar, beklenmedik şeyler yapabilirler. Bunlardan sakınmanın, kurtulmanın yollarını bulmak zorundayız. Umarım Doğu ile bir daha görüşmek zorunda kalmayız. Ve umuyorum ki, en kısa zamanda kendi gazetelerimizi, radyolarımızı, televizyonlarımızı kurarız da böyle 10-15 dakikalık sıkıştırılmış programlara mahkum kalmayız.

Puşt (*)

Yavuz ALOGAN

Doğu Perinçek'in salı gecesi yayımlanan 32. Gün Programı'nda Ertuğrul Kürkçü'ye söylediği sözler, Dev-Genç tipinde özgürlükçü bir devrimci hareketin yeniden gelişme olasılığı karşısında duyduğu çok büyük bir korkuyu, televizyon ekranlarından milyonlarca kişiye yansıttı.

Paranoyak ve karizmatik lider tipi, denetleyemediği kişiler karşısında korkuya kapılır. Karşılaştığı şey kendisinden bağımsız, hatta genel ölçülere göre kusursuz bile olsa, onu bozmak, ona kendi damgasını vurmak, onu bir yerinden sakatlamak ister.

Böyle bir liderin, en yakınındaki ve en uzağındaki herkese kulaklarını tıkayarak, kendi saplantılarına göre yukarıdan aşağıya inşa ettiği parti, Gramsci'nin sözleriyle "teknik olarak bir polis örgütüdür." Bir polis örgütü gibi kendi içinde ve dışında sürekli olarak suçlu ve hain arar, bulamazsa bizzat yaratır, teşhir ve infaz eder.

Bizim yıllardır "stalinizim" dediğimiz şey, salı gecesi Show TV'nin ekranına küçük bir örnek olarak yansıdı. Bu küçük örnekte stalinizm, yeteneklerin ve imkânların çok ötesinde seyreden bir büyük hırslanmaya dayanır, korkuyla hareket eder ve panik halinde tepki gösterir. Tespit ettiği hedefe doğru yürürken seraplar görür, önüne çıkan her şeyi kırıp döker, farklı konuşanı susturmaya ve bastırmaya çalışır.

Haftalardır dergi sayfalarında ve gazete ilanlarında, seçim öncesi bir "rüzgar estirebilmek" için usta bir işportacı mantığı ve heveskârlığıyla pazarlanan aydınlar, Melih Cevdetler-Atilla İlhanlar, bu gösteriyi seyrederken ne düşünmüşlerdir?

Doğu Perinçek, ömrünün neredeyse yarısını hapishanede geçiren, ölümlerden dönmüş Ertuğrul Kürkçü'ye "sen hippi"ydin diyor ve "puşt" diye küfrediyor! Kendini kaybetmiş! Ekrana bakanlar, şövalye rolü oynayan bir bezirgan görüyorlar. Ertuğrul Kürkçü ona neyi hatırlatıyor? 1970'te SBF'nin Büyük Anfisi'nde Dev-Genç Kongresi yapılırken kürsüdeki Ertuğrul Kürkçü'yü mü? Mahir Çayanlar'ın onca çabaya rağmen hâlâ devrimci cesareti, fedakârlığı ve saflığı temsil eden anısını mı? Kendi bürokratik, tıkız, daldan dala konan ve her defasında cambaz hünerleriyle dengesini bulan, bürokratik, aynı anda hem Atatürkçü, hem Maocu örgütüne karşı, özgürlükçü ve devrimci sosyalist bir alternatif arayışını mı? Bu ağır ve vahim ruhsal kompleks nereden kaynaklanıyor? Yoksa işler yolunda gitmediği için mi böyle yapıyor?

Ne diyelim, var olmayan Allah, İşçi Partisi'nin cefakâr ve fedakâr militanlarına ve üyelerine yardımcı olsun ve "rüzgâr estiren" aydınlara zihin açıklığı versin, Gün Zileliler'in ve Halil Berktaylar'ın kulakları çınlasın! Bir siyasal partinin önderinin soğukkanlılığını bu derece kaybetmesi ve ağzını bu şekilde bozması, o siyasal partinin işlerinin pek iyi gitmediğini gösterir.

(*) TDK Sözlüğü'ne göre, 1. Eşcinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden sapık erkek çocuk; 2. Ağır ve kaba sövgü.

'O yokmuş gibi davranmalıydık'

Bülent Uluer tartışmaya ilişkin sorularımızı şöyle yanıtladı...

Perinçek'in de çağrılı olması dolayısıyla programa giderken tedirginlik duyuyor muydun? 12 Eylül öncesinde senin fotoğrafını basarak, ev adresini vererek Aydınlık gazetesinde hedef göstermiş birisinin karşısına çıkacaktın...

Evet, Ertuğrul'la da konuşmuştuk. Bu insanın geçmişte yaptıklarını biliyoruz tabii. Ama aradan bunca yıl geçti ve o da farklılaşmış, biraz değişmiştir diye de düşünmek mümkündü. Evet bazı gerilimler olabilirdi ama bu kadarını düşünmek ve beklemek mümkün değildi.

Her şeye karşın daha soğukkanlı olmanız mümkün değil miydi? Sonuçta düşüncelerinizi, mesajlarınızı milyonlarca insana ulaştırmak için iyi bir fırsattı, ama heba oldu...

Tabii önemli bir fırsatı kullanamadık. Adam öylesine saldırgan ve tahrik ediciydi ki, soğukkanlılığımızı koruyamadık. 12 Eylül önesinde benim fotoğrafımı ve ev adresimi Aydınlık gazetesinde yayımlamışlardı, bunu hatırlattığımda 'iyi oldu, sen teröristtin' dedi. Bu adam Kürtleri 'kuyruklu' zanneden zavallının biri ve biz onun karşısında sükunetimizi koruyup, onu ciddiye almamalıydık, ama olmadı...

Ertuğrul'u ve seni eleştirenler, Doğu'nun nasıl bir politikacı olduğunu bilmiyorlar mı, ona göre hazırlıklı olsaydılar veya hiç çıkmasalardı, özellikle yeni parti projesi ciddi bir yara aldı diyorlar... Gerçekten de başta yeni parti projesi olmak üzere, sol açısından ciddi bir olumsuzluk, bir kayıp ortaya çıktı.

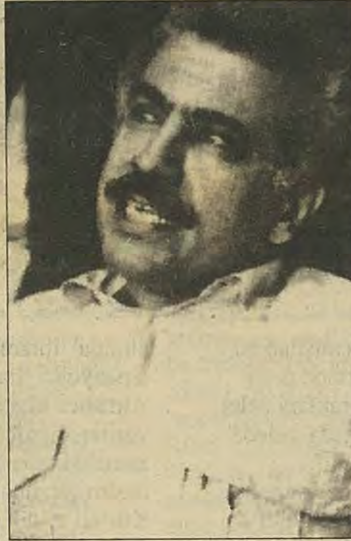
Evet, doğru. Özellikle Ocak ayında kuracağımız yeni partinin tanıtımı açısından çok daha iyi değerlendirebileceğimiz bir olanaktı. Doğu hiç orada yokmuş gibi, o ne söylerse söylesin muhatap olmadan, 'İşte biz bu kafayı, bu anlayışı aşmak istiyoruz, bunun için de yeni bir parti kuruyoruz' diyebilseydik çok iyi olacaktı ve yapılması gereken buydu. Şimdi bu olayın yaratmış olduğu zararı, tahribatı gidermek için yeni ve değişik bir fırsatı değerlendirmeye çalışmak durumundayız.

Portre — Doğu Perinçek

Burjuvaziden çok solla uğraşan biri...

60'lı yıllardan beri sol hareket içinde yer alan Doğu Perinçek siyasal yaşamı boyunca burjuvaziden çok solla uğraşmasıyla, devlete, orduya akıl ve taktik vermesiyle dikkat çekti. Bu tür tutumları dolayısıyla da kendisi ve başını çektiği grupla, sol hareketin diğer kesimleri arasında sorunlar eksik olmadı. Bu durum zaman zaman çatışmalara da dönüşerek bugüne kadar geldi.

'Maocu' akımın başını çeken ve 'Çin şabloncusu' olarak tanınan Perinçek, 12 Mart döneminde Türkiye 'İhtilalci' İşçi Köylü Partisi adını taşıyan bir örgütün başında olmasına karşın, hiç mücadele etmemesi dolayısıyla ağır eleştirilere uğradı. Bu arada İbrahim Kaypakkaya'nın yakalanmasında parmağı olduğu ileri sürüldü.

'70'li yıllarda 'sosyal-emperyalizm' teorisinin savunuculuğunu yapıyor ve 'esas düşman'ın ABD değil, 'Rus emperyalizmi' olduğunu iddia ederek Ege'deki Dördüncü Ordu'nun Rus sınırına yerleşmesi gerektiğini söylüyordu. Bu yıllarda yayınlanan Aydınlık gazetesi 'sahte sol' diyerek devrimcilerin fotoğraflarını, adreslerini yayımlayıp faşistlere ve polise hedef göstermesiyle çok tepki çekti. Bu devrimcilerden öldürülenler oldu ve Aydınlıkçılar sol içinde tecrit edildiler.

12 Eylül darbesinin hemen ardından hazırladığı 12 dosya ile cuntaya, Milli Güvenlik Konseyi'ne başvuran Perinçek kendilerine farklı muamele yapılmasını istedi, ancak cunta tarafından ciddiye alınmadı. Daha sonra bu dosyalar12 Eylül cuntasının mahkemelerinde yapılan savunmaların temeli oldu. 'Bir ibret vesikası..' olarak yayımladığımız bu savunmaların özeti "Biz devlete yardımcı olduk, bizi neden yargılıyorsunuz" idi.

'80'li yılların ortalarından itibaren sol yeniden açık siyasal faaliyete başladığında birlik çabaları içinde yer alan ve sol içinde meşruiyet kazanmaya çalışan Perinçek, o dönemin partileşme çabalarını kendi açısından değerlendirerek, Sosyalist Parti'yi kurdu. O kapatılınca İşçi Partisi'ni kurdu.

'80'li yılların sonu ile '90'lı yılların başında PKK ile iyi ilişkiler kuran ve bir ara Abdullah Öcalan ile de görüşmeler yaparak 'Zonguldak-Botan elele' diye sloganlar atan Perinçek, daha sonra yüzünü tekrar devlete döndü ve 'Şimdi Samsun'a çıkma zamanıdır' diyerek Kürtler üzerindeki baskılara karşı çıkmayı 'Kürt milliyetçiliğini desteklemek' olarak suçlamaya yöneldi.

27 Mart 1994 yerel seçimlerine çok iddialı giren Perinçek o dönem Sosyalist Birlik Partisi listelerinden seçimlere giren Birleşik Sosyalist Alternatif'ten "bir oy az alırsak partiyi kapatırız" demişti. 1994 seçimlerine Perinçek'in partisinden çok daha az ilde giren BSA, İşçi Partisi'nden fazla oy aldı, ama Perinçek bu sözünü tutmadı.

Perinçek ve partisi 24 Aralık seçimleri öncesinde CHP ve DSP ile ittifak kurarak seçimlere katılmak için çok çaba harcadı, ancak bu partiler tarafından ciddiye alınmadı.

Yaklaşık 30 yıldır savunduğu politikaların hiçbiri doğrulanmayan ve sıkıştığında çeşitli iftiralar ve ihbarlar içeren 'dosyalar hazırlamasıyla' tanınan Perinçek'in önümüzdeki süreçte ocak ayında kurulacak yeni birleşik partiyle 'kendine özgü' provokatif yöntemlerle uğraşması ve hırçınlaşması bekleniyor...

Hasta ruhlar bloku

Orhan ALKAYA

Biz normallere kıyasla, şizofrenlerin, "yitirilmiş bir cennetin anahtarı"nı elinde tuttuğunu öne süren anti-psikiyatr R. D. Laing, kuşkusuz, Türkiye siyaset ortamının bilgisine haiz değildi.

1970'lerin etkin ekolü anti-psikiyatri, Türkiye laboratuvarına hiç el atmamıştı zaten. Ne Cooper, ne Esterson...

19 Aralık akşamı, meşhur M'ali Birand'ın iyi programı 32. Gün'e açılış konuğu olan binde beşlik İşçi Partisi'nin lideri, kardeşim Doğu Perinçek, Laing ve cümle anti-psikiyatrlara nasıl esin kaynağı olmazdı yoksa?

Ah, bizim psikiyatriye bile yaban kalmış milli sınırlarımız, kaynak bilgisine vakıf bilim adamlarının elinde, nasıl da ekol cenneti olmazdı?

Olmadı işte.

Bir yalan söyle... kendi yalanına inan... inandığını savun... Al sana "tutarlılık" formülü!

Mitomani ile paranoid şizofreni tablolarının buluştuğu bu hiperparadigmada, küfür cennetinin anahtarını sımsıkı tutan bu kardeşim, bir yandan sosyalizmi, fikir bulanıklığı evresini yaşayan millet dönemecinde çirkinleştirirken; esaslı bir psiko-siyasal laboratuvarı da sergiliyordu.

Bay Mesut Yılmaz ile Bayan Tansu Çiller'in sıkıştırılmış dakikalara sığdırmaya çalıştığı, kurnazlıkla beslenmiş, ağız çabukluğuyla desteklenmiş şizofrenik safsata düellolarının bir benzerini, M'ali Birand'ın seri ve tutuk ritimli soru yağmuru karşısında sergilemeye çalışan ve müellifin tabiriyle "solun solu"nun temsilciliğini üstlenen Doğu kardeşim, bu zengin psiko-siyasal laboratuvara yeni bir "blok" önerisini de, tabii ve her zamanki gibi ayırdına varmadan sunmuş oldu.

"Şimdi sana bir tokat atacağım" derken, tek hakiki anını yaşayıp, yemesi olası bir tokata karşı vücut dilini konuşturarak guard alan Doğu kardeşim, Türkiye'nin kristalize olmaya başlayan psiko-siyasal haritasına değerli bir katkı sunarken, devletin göze alamadığı çapta bir provokasyonun da girişimcisiydi 19 Aralık gecesi.

Hasta ruhlar bloku!

14 yılını hapishaneye yatırmış Ertuğrul Kürkçü ile 15 yılını sürgünde geçirmiş Bülent Uluer'i bir çırpıda Argo Sözlüğü'nden apartılıp hazmedilmemiş kavramlarla giydirme arzusundaki haddini bilmezlik, M'ali Birand'ın tabiriyle "solun solu"ndan bizim katkımızla "sağın sağı"na Türkeş'lere kurşun ve ezan taciri Çiller'lere, Yaşar Kemal'le sabunlanmaya çalışan paramiliter Mesut Yılmaz'lara uzanan yeni bir Blok'un da "müjdecisiydi."

"Şimdi sana bir tokat atacağım" derken, tek hakiki anını yaşayıp, yemesi olası bir tokata karşı vücut dilini konuşturarak guard alan Doğu kardeşim, Türkiye'nin kristalize olmaya başlayan psiko-siyasal haritasına değerli bir katkı sunarken, devletin göze alamadığı çapta bir provokasyonun da girişimcisiydi 19 Aralık gecesi.

Doğu, Ertuğrul'a "puşt" dedi M'ali Birand'ın sahih burjuva nezaketini gölgeleyerek.

"Puşt" "sırt" demektir lisan-ı Farisî'de. Mesela Hammalan-ı puşt, sırt hamalı anlamına gelir.

Doğu'nun küfür niyetine salladığı bu seviye-ölçer lafı duyduğumda, acaba bir "lapsus"la mı karşı karşıyayım, diye düşündüm.

Olur a, sırtıyla bir problemi vardır, kurnazlığa soyunmuş saf kardeşimin.

Kardeş de "karındaş"dan gelir, mâlum. Ana karnında başlayan bir hayat serüveninin adıdır.

Sırtını yaslayacak bir yer bulamamanın sancısı mıdır bu; bir dost, bir arkadaş...?

Oysa ben, taze oğluna kirvelik sözü kesmiş, on üç günlük kundağında bir Che rozeti iliştirmiştim, unuttun mu Doğu?

Kirveyim, hallarını aynı böyle yazarım. Ferdası çağ okunur, rivayet sanılır belki.

Hasta Ruhlar Bloku "solun solu" simulasyonuna uzanmamıştır henüz, uzanmayacaktır.

Diyarbakır'da devletin yapamadığı provokasyonu, TV stüdyosunda sen gerçekleştirmemişsindir.

Haydi, bana bir telefon et. 19 Aralık gecesi evdeydim, televizyonda canlı yayına filan çıkmadım, Şule'yle çocuklar ve Sadık Amca tanığımdır, de!

Haydi Doğu, boktan bir herif olmadığını, bir provokatör olmadığını söyle bana.

İP ve Aydınlık bunu hep yapıyor!

Öteden beri bazı tanınmış kişilerin imzalarını çeşitli kampanyalarında kullanmaya çalışırken çeşitli çirkin yollara başvuran, imzalarını yayımladıkları kişilere konuyu doğru-dürüst açıklamadan 'kandırma' yoluna giden İP ve Aydınlık aynı 'taktiği' 24 Aralık seçimleriyle ilgili olarak da uyguladı. Televizyondaki tartışmadan sonra

İşçi Partisi'nin gazete ilanlarında isimleri ve imzaları yayımlanan çeşitli kişiler Perinçek'in tutumundan büyük rahatsızlık duyduklarını ifade etmeye ve İP'e oy vermeyeceklerini bildirmeye başladılar. Geçenlerde ölen ancak ismi İP'e oy verecekler arasında yayımlanmaya devam eden Kemal Sülker'in artık konuyla ilgili bir açıklama yapma olanağı yok, ama sabrı taşarak kendiliğinden açıklama yapmak ihtiyacı duyanlar var. Örneğin Melih Cevdet Anday "Ben hangi partiye oy vereceğimi söylemedim. Bana bazı ilkelerin ve taleplerin yer aldığı bir bildiri göndermişler. O bildirideki görüşleri beğenmek başka, İP'e oy vermek başkadır. Çirkin bir davranış" derken, sinema sanatçısı İlyas Salman ve Prof. Kuvvet Lordoğlu da İP'e oy vermeyeceklerini belirttiler. İlyas Salman kendisiyle telefonla görüşüldüğünü, ancak İP'e oy vereceğini söylemediğini belirtirken, Lordoğlu ise "BSP'nin seçimlere ilişkin tavrı henüz belli olmadığı sırada benimle görüşmüşlerdi, oysa ben BSP'nin içinde yer aldığı Blok'a oy vereceğim" dedi. Gazete ilanlarında ismi ve imzası geçenlerden Prof. Toktamış Ateş ise seçimlerde CHP'ye oy vereceğini açıklamış olmasına karşın, İP'e oy verecekler arasında gösterilmeye devam ediliyor.

İmzaşının ilanlarda geçtiğini gören Prof. İzzettin Önder'in de, 16 Aralık 1995 tarihli Aydınlık dergisine oyunun anlamını açıklayan bir yazı gönderdiği, Ferit İlsever'le uzun bir telefon görüşmesi yaptığı, ancak buna karşın yazısının yayımlanmadığı bildirildi. Bunun üzerine Önder'in artık Aydınlık dergisine yazı yazmayacağı belirtilirken, 16 Aralık tarihli Aydınlık'ta ise Önder'in bir ay izinli olduğu açıklaması yer aldı.

Bu arada, İşçi Partisi Gaziantep 2. sıradan milletvekili adayı olan Atilla Karataşlı, bir açıklama yaparak 'Emek Barış Özgürlük Bloku' lehine seçimlerden çekildi. Karataşlı yaptığı açıklamada şöyle dedi: "Seçim yasasındaki anti-demokratik baraj sistemiyle düzen partileri dışındaki emek güçlerinin parlamentoya temsilci göndermeleri engellenmek istenmektedir. Demokrasi, barış ve sosyalizmin blok oylarının bu engelleri aşmasına yardımcı olmak için İşçi Partisi Gaziantep milletekilliği adaylığından çekiliyorum."

Memlekete matbaa getir, gazetelerden küfür ye?!.

Yelda

Yayın organlarında, etnik, dini kimlikleri küfür olarak kullanılan azınlıklar, matbaanın bu topraklara gelişinden, yayıncılığa kadar Türkiye tarihinde önemli bir yere sahipler. Ama tarihi yapanlar, her zaman tarihe yazılmıyorlar... Yazılan, hele de okullarda öğretilen tarih, bu topraklarda yaşayan herkesin tarihi değil. Basın tarihinde de etnik arındırma yapılmış; "biz"den sayılmamış, Müslüman olmayanlar; Yahudiler, Ermeniler, Rumlar ve belki daha başkaları...

Okul sıralarında öğrenmiştik; matbaanın 1436'da Gutenberg tarafından icat edildiğini ve Osmanlı'ya yaklaşık 300 yıl sonra geldiğini. Meğer bu öğrendiklerimizin, 've'den sonrası yanlışmış! Eksik, eksik olduğu için de yanlış... Tıpkı genellemeler gibi: "Genellemeler eksik olmakla kalsa yine iyi. Genellemeler görülmesi gereken bazı şeyleri gözden kaçırıp, genellemeyi yapanın görülmesini istediği şeyi öne çıkardığı için saptırıcı bir özellik de taşır. Yani bütün genellemeler yanlıştır. Tabii ki bütün genellemelerin yanlış olduğunu söyleyen genelleme de yanlıştır." (İsmet Özel, 14.12.1995, Milli Gazete.) Doğru söze ne denir?.. Diyen kim olursa olsun...

Türkçe ilk basımevi ta 1727'de kurulabilmiş diye, ilk Türkçe kitap 1729'da basılabilmiş diye, bu topraklarda yaşayan Türk–Müslüman–Sünni olmayan insanların matbuat serüvenini, uygarlık yolunda attıkları adımları, kültürlerini görmezden gelemeyiz. Güçlülerin, egemenlerin kayıtdışı bıraktıklarına karşı kayıtsız kalamayız. Gizlenmek isteneni öğrenmek, unutmamak, hatırlatmak görevimiz... Bu milliyetçi örtüyü kaldırmamız, silinenleri görünür kılmamız gerek. Resmi olan ne varsa sorgulamaya, silkelemeye soyunduysak hele ki...

1492'de engizisyon İspanyası'ndan kovulan Yahudilere (Sefarad Yahudileri) kapılarını açtığı için Osmanlı'nın alicenaplığı, hoşgörüsü anlatılıyor döne döne. Peki, hâlâ misafir olarak görülmeye çalışılan bu insanlar beraberlerinde neler getirmişler, bu topraklara neler vermişler?.. Bu sayıda sadece matbaacılık alanında kazandırdıklarına değineceğiz.

Osmanlı İmparatorluğu'na matbaa ilk kez, Sefarad Yahudileri tarafından getirildi.

Bugün azınlık denilenler vermiş; alınamayanlardan ise yine baskıcı yönetimler sorumlu: Yahudiler, "padişahın gölgesi altında" İbraniceden başka, İspanyolca, İtalyanca, Yunanca, Almanca kitap basarken, izin verilmediği için Türkçe ve o zamanki yazı dili olan Arapça basım yapamamışlar. Çünkü, Kur'an'ın dili olan, kutsal sayılan Arapça harflerin, gayrimüslimlerin elinde bulunması, kullanımı yasaklanmış. (Ama gel gör ki, İstanbul'da İbrahim Müteferrika'nın 1727'de açtırdığı, Arap harfleriyle çalışan ilk matbaanın dizgi işlerini yapan da Yona adında bir Yahudi imiş...)

Türklerden önce matbaa kurup kitap basan Ermeniler ve Rumlar da Türkçeyi Arap harfleriyle okuyanlara aynı nedenle seslerini duyuramamışlar. Mesela Ermeniler Ermenice dışında, Türkçe eserler de yayımlamışlar, ama Ermenice harflerle... İlk matbaalarını 1512'de Venedik'te kuran Ermeniler bu topraklarda 1567'de, Rumlar da 1627'de matbaa kurmuş.

Cumhuriyet Türkiyesi'nde Türkçe dışındaki dillere, kültürlere 'Vatandaş Türkçe Konuş' kampanyasıyla baskı yapılırken, Osmanlı'da da tersi bir baskı, dışlama söz konusu: Araya duvar çekmek; sen bizden değilsin, kendi içinde kapalı kal, bizimle karışma diyen bir duvar... Osmanlı'da bu tür yasaklarla, farklı etnik kimlikleri ayırdedici kıyafet zorunluluğu gibi uygulamalarla kültürel alışverişe kapalılık varken, T. C. ise tekleştirmeye, Türkleştirmeye çalışmış: Sen Türksün (ikinci bir emre kadar)!..

Milli basın!

Basın patronları birbirleriyle kapıştıklarında, tencereli tavalı promosyon kavgasına tutuştuklarında, birbirlerini Rumlarla, Yahudilerle dost olmakla suçluyorlar(!)

Akşam gazetesi, Milliyet gazetesine küfür ediyor; Yunanistan'da üretilen bulaşık makinelerini promosyon olarak dağıtıyormuş, üstelik de 'Avrupa'dan ithal' diye tanıtarak! Yunan malı alınır mıymış, Yunanistan nasıl Avrupa'dan (o büyük medeniyetten) sayılırmış! Daha önce de, İnterstar, Hürriyet

Yine de oyum HADEP'E

Stella Ovadia

İyi bir konser, kötü bir etkinlik

"Yüzyıllardır bir arada yaşamış ve bu toprakların etnik/kültürel zenginliğini, ortak bir tarih içinde birlikte yaratmış olan halkların birbirlerine düşman edilmeye çalışıldığı bir dönemde 'Halkların Kardeşliği' temasını, yine bu halkların kültürleriyle vurgulamaya çalışan sanatsal çalışmaların önemli bir faaliyet alanı olduğunu düşünüyoruz. Bu düşünceden hareketle hazırlanan gösterinin 1. bölümünü Türk, Ermeni, Gürcü, Laz, Çerkes ve Azeri müziklerinden seçilen örnekler oluşturuyor. 2. bölüm ise Nisan '95'te B. Ü. Folklor Kulübü'nün gerçekleştirdiği ve BGST elemanlarının da katıldığı Karola gösterisinde sergilenen Yahudi ve Kürt dans-müzikleri ile Alevi semahlarından oluşuyor."

Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu'nun (BGST) İHD'nin İnsan Hakları Haftası kapsamında sunduğu 'Kardeş Türküler' gösteri programından, yukarıdaki alıntı. Doğrusu hem müzik, hem dans birimlerinin çalışmasına diyecek yoktu. Ancak bu gösterinin Kardeş Türküler adıyla düzenlenmesi şaşırtıcı, en azından.

Gerçekten de gecenin açış konuşmasını yapan Yelda'nın sözleri, Ercan Kanar'ın rütbesi ile Kürt müzik ve danslarını sunan topluluk sahneye rengarenk giysileriyle çıktığında kopan alkış dışında hiçbir şey İHD'nin gecesinde olduğumuzu hatırlatmıyordu.

İlk türkülerin "Türkçe" olmaları dışında tek söz etmedi topluluk. Hiçbir türkü tanıtılmadı. Neden, nasıl seçilmişti? Söz konusu kardeşlik nasıl bir kardeşlikti? Türküler arasında ortak tarihe değinen somut bir çift laf edilemez miydi? Türkülerin Türkçe anlamı okunamaz mıydı en azından? Elimizdeki programı karanlıkta okuyabildiğimiz kadar anladık türkülerin kökenlerini.

Bu bence önemli bir politik eksiklikti. Bir başka önemli eksiklik de Rumlardı tabii. Ama işin en korkunç yanı "Yahudi müzik ve dansları" olarak İsrail'de bugün söylenen Polonyalı Hassidimler'in (bir tarikat) şarkı ve danslarıyla bir Yemenli Yahudi düğününü temsil eden dans ve şarkıların seçilmiş olması.

Bu neden irkiltici? Ve politik olarak yanlış?

Her şeyden önce İHD azınlık komisyonunun gözünden kaçmış olması inanılır gibi değil! Ve olayın işaret ettiği acı gerçek: "Yüzyıllardır bir arada yaşamış ve bu toprakların etnik/kültürel zenginliğini, ortak bir tarih içinde birlikte yaratmış olan halkların" birbirinden haberi yok! Daha doğrusu çoğunluk ve egemen olanın ötekinden haberi yok. Öyle ki Türkiye toprakları üstündeki 500 yıllık tarihin tantanayla kutlanmasının üzerinden ancak 5 yıl geçmişken, Türkiye'de yaşayan Yahudilerin müziği, piyasada kasetlerden ve çeşitli konserlerden izlenebilecekken ne biliniyor, ne de araştırılıyor. Ve İsrail'de bugün –artık ne Polonya'da Hassidim ne de Yemen'de Yahudi cemaati kalmadığı için– nostaljiyle sergilenen folklor "Yahudi müzik ve dansları" olarak Türkiye'de sergilenebiliyor, yani halen Yahudi cemaati bulundurmakla övünen bir Müslüman ülkede var olan bir Yahudi cemaati yok sayılıyor.

Dahası "Yahudi" ile "İsrail" bir tutulup etnik köken ile bir devlet karıştırılıyor, ırkçılık yapılıyor İnsan Hakları Gecesi'nde! (Genelleme yapıldığı için ırkçılık söz konusu).

Ve en acısı devlet tarihçilerinin bildiklerini muhaliflerimizin öğrenmek ihtiyacı bile duymaması. Türkiye'de yaşayan Yahudiler hangi dilde şarkı söylerler, seçilen şarkıların dili nedir, Türkiyeli Yahudiler bu dili bilirler mi? Benim İbranice bir türküyle ne ilgim olabilir?

Oysa o gecenin anlamı çeşitli kökenden insanların farklılıklarının en has, en derin ifadesi olan türkülerini birbirine tanıtmak değil miydi? Farklı etnik kökenden insanların sahnede söylenen parçalardan tanıdıklarıyla yakınlık kurması, tanımadıkları parçalara da ilgi duyması değil miydi istenen? Birini mırıldanırken öteki için el çırpmak değil miydi kardeşlik yaratacak olan? Tanışıklık yaratmak, paylaşmak değil miydi aranan?

Sahi..1915 neydi?

Geçtiğimiz Cumartesi, Bilar'da saat 14.00'te "1915'te neler oldu?" başlıklı konuşmaya yetişmeye çalışırken, acaba içeri girebilir miyim, diye düşünmem gereksizmiş. Ve ne kadar safçaymış.. Ne merdivenlerden insanlar dışarılara taşmıştı, ne de salon tıklım tıklımdı. Üstüne üstlük dinleyicilerin çoğu gayrimüslimdi, ya da yarısı.. Yani 1915 ya kimseyi ilgilendirmiyor ya da herkes ne olduğunu biliyor!

Bu Gelecek nasıl Birlikte Kurulacak anlayamadım. Ne de birlikte böyle kurulan bir Gelecek nasıl bir gelecektir?

Bir yandan herkes Güneydoğu'da olan bitenle ilgili ve haklı bir infial içinde, öte yandan kimse aynı topraklarda başka bir etnik kökenli halkın başına gelenlerle ilgilenmiyor, ya da ilgilenenler bir avuç.

Bir cumartesi öğle vakti Galatasaray'a gidip kayıplar için nöbet tutanlara sorası geliyor insanın: "1915 nedir biliyor musunuz?"

Resmi tarihle yüzleşmeden ve hesaplaşmadan nasıl muhalefet yapılır, o da ayrı bir muamma.

Yine de oyum HADEP'e

Yine de oyum HADEP'e. Hatta bir HADEP milletvekili adayı, Refah Partisi'nin yarattığı günlük Yahudi düşmanı iklime rağmen "Türkiye'ye Ortadoğu'da nasıl bir rol biçilmekte olduğunu" anlatmak bahanesiyle, ne Ortadoğu sorununu aydınlatmaya ne de Filistin halkının çıkarlarına yararı olacak ve Yahudi düşmanlarına malzeme oluşturacağı açık olan tamamen Yahudi içi bir tartışmayı Türkiye'de yayınlayarak (Siyonizmin Gizli Tarihi, Kardelen Yayınları, l992) politik değerlendirme, konjonktür tahlili gibi siyaset yapan biri için elzem olan niteliklerden ne kadar yoksun olduğunu göstermiş olsa da.

Büyük çoğunluğu tutucu olan 6.5 milyon Yahudinin yaşadığı A.B.D.'de, küçük bir siyasi grubun Yahudi tarihini Yahudiler arasında tartışmaya açmak için bu kitabı yayınlaması ne denli doğru ve gerekli idiyse, aynı kitabın sağcısı ve solcusuyla herkesin açık ya da örtük biçimde -İsrail karşıtı olma bahanesiyle- Yahudi düşmanı olduğu bir ülkede yayınlanması o kadar yanlıştı. Yayınlandığında eleştirel bir tanıtım yazısı yazamayacak kadar öfkelenmiştim. Şimdi böyle bir yanlışın siyaset yapmanın gerektirdiği sağduyu ve tahlil becerisiyle hiç uyuşmadığını düşündüğüm halde oyum HADEP'e.

Dışlananlar Meclis'e girebilsinler diye.

gazetesinin kurucularından Erol Simavi için 'Yunan tohumu', Show TV sahibi Erol Aksoy için de 'Rum çocuğu' demişti. Basının eskiden de bu yolu izlediğini görüyoruz:

Bir yazı dizisinde* Necati Zincirkıran, Sedat Simavi'yi, Yahudilerle asla ilişkisi olmadığı için savunmuş, Makarios'a 'Kızıl papaz' dediği için de takdir etmişti. Rumlar hakkında, "Bunlar güvenilir millet değil!" diyen Sedat Simavi'yi, Cumhuriyet döneminde Kıbrıs'ı bir milli mesele olarak kamuoyunun gündemine -bir daha çıkmamak üzere- soktuğu için Kıbrıs şehidi ilan etmişti Zincirkıran.

Zamanında Hürriyet'e 'Yahudi gazetesi' denmesini, gazeteye atılan bir 'pislik' olarak değerlendiren Zincirkıran'ın anlattığı hikaye şöyle: Tasvir'in başyazarı Cihad Baban, Sedat Simavi'ye "sana öyle bir pislik atarım ki hayatın boyunca temizleyemezsin!.." diye bağırmış. Gazetesinde Yahudi sermayesi olduğu şeklindeki bu "suçlamaya" karşılık Sedat Simavi 11 Aralık 1949'da açıklama yapmış: "Hürriyet benim şahsi sermayem ile çıkan yüzde yüz bir Türk gazetesidir."

Yüzde yüz Türk gazetesi! Yani, Yahudiler bir gazeteye sermaye koymaya hakkı olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları değiller!.. Türk basını, matbaanın gelişi de dahil olmak üzere, azınlıkların bugüne kadar kültürel yaşamımıza kattıklarını, hiç olmazsa bazı şeyleri onlara borçlu olduğunu unutmuş. Bugünkü kazanımlarının geçmişteki uzantılarının, bugün olumsuz anlamda kullandıkları gruplarda olduğunu bilmek bile istemiyor...

Türk basınının bu kadar milliyetçi, hatta kimi zaman ırkçı olabilmesinin nedenlerinden biri de, zeminin uygunluğu olsa gerek. Resmi ideolojinin etkilerinden kurtulmak, kendini korumak çok zor. Mesela geçenlerde seçimlerle ilgili görüşlerini açıklayan Diyarbakırlı bir konuşmacıyı televizyonda izlerken tekrar bunları düşündüm. Konuşmacı, Kürtler, savaş ve göç konusunda çok beğendiğim sözler ediyordu. Ama sonra... "Güneydoğu'da ölenler ne Ermenidir, ne Rumdur. Hepsi bu ülkenin çocuğudur. 12 yıldan beri kardeş kardeşi öldürüyor. Biz Ermeni değiliz, biz terörist değiliz" dedi... İlk cümle doğru olabilir, ama hak arama, isyan hakkının bu topraklarda sadece Müslümanların hakkı olmadığını da düşünebilmeliyiz değil mi? İkinci cümleye gelince: Ermeni ve Rum bu ülkenin çocuğu değil mi? Hangi ülkenin çocuğu onlar? Dedelerinin dedelerinin, ninelerinin ninelerinin mezarları Ermenistan'da, Yunanistan'da mı sanılıyor? Burada! Türklerinki Orta Asya'da kalmış olabilir, ama Ermenilerinki, Rumlarınki burada...

Hemşehrim bu sözleri ederken tabii ki böyle demek istememiştir. Zaten bunu düşünmemiştir ki... Onun bildiği, Ermeni olmakla "suçlandığı"... Yoksa, Kürtlere sadece müslüman Türkleri kardeş olarak gördüğünü düşünmek istemiyorum. O halde kendimizi savunurken, suçlamalara dikkat! Ezilenleri birbirine düşman edecek tuzaklara dikkat! Mesela bu suçlamada, suçlananın sadece Kürtler olmadığını, Ermeni olmanın "terörist" olmakla bir tutulduğunu, yani Ermenilerin daha çok suçlandığını gözden kaçırmamalıyız.

Öne çıkamayanlardan

Hemen her alanda olduğu gibi basında da kimileri ödüllendiriliyor. Bu törenlerde boy gösterenlerin çoğu Ahmet, Mehmet, birazı da Ayşe, Emine. Makruhi, Vivet, Stelyo, Jak... çok az, neredeyse yok... Ömrü vefa edip de 70 yıl yaşadıysa, meslekte 50 yılını dolduran herkes gibi azınlıklar da Gazeteciler Cemiyeti'nden ödül alabiliyor. Bu konuda istisna sayılabilecek, gazetecilikte ilklere imzasını atan Sami Kohen'in ve dünya çapında üne sahip Ara Güler'in bile aldıkları ödüller yıllar öncesinde kalmış.

82 yaşında, 52 yıllık gazeteci Ara Koçunyan bu yıl Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin Basın Hizmet Ödülü'nü almaya hak kazanan yedi gazeteciden biri oldu. 1928'de Cumhuriyet gazetesinde çalışmaya başlayıp, 1947-1983 tarihleri arasında Şalom gazetesini yayımlayan Avram Leyon da, 1983'te Başbakanlık Basın-Yayın Genel Müdürlüğü tarafından, basındaki 50 yıllık hizmetinden dolayı plaketle ödüllendirilmişti.

Yaptıklarından dolayı ödüllendirilmiyor, ama yapmadıklarından dolayı cezalandırılıyorlar. İzlenmiyorlar(dır) ki...

"Her şeyin bir ilki olduğuna göre, promosyon serüveninin de bir ilki vardır mutlaka diye düşünebilirsiniz. Peki, Türk Basını'nda, ilk promosyonu hangi gazete yapmıştır? Jamanak."* Piyano, kitap veren Ermenice gazeteleri hatırlayınca, "Promosyon konusunda, geçmişteki zerafet bugün yaşanmıyor ne yazık ki" demiş Luiz Bakar, Cumhuriyet Dergi'ye. 87 yıllık gazetenin tirajı bugün, 15 binden, 1500'e düşmüş. Çünkü Ermeniler Anadolu'da artık yoklar veya Ermenice gazete gönderilmeyecek kadar azlar...

Basın yayın yüksek okulu mezunuyum, ama basın tarihinde bunları okuduğumuzu hatırlamıyorum. E mesela Ermenice de bilmediğime göre, nereden bilecektim Türk basınında aralıksız yayımlanan en eski günlük gazetenin Jamanak adlı Ermenice bir gazete olduğunu. 1908'den bu yana, hiç ara vermeden yayımlanan, dünyanın günlük ve en eski Ermenice gazetesi olduğunu. Farklı kültürlerden insanların arkadaşlığı için bir ilişki gerek. İlişki için ise, dil en temel olanı, ama... Kapı komşularımızın (sınır değil) dillerini öğrenmiyoruz. Anlamak, anlaşmak için bu yolda bir arayış yok denecek kadar az. Dünya dili olduğunu kabullendiğimiz İngilizce dururken Çingene diline zaman ayıracak değiliz! Biraz Kürtçe için böylesi bir çabadan -nihayetsöz edebiliriz...

Öyleyse iş muhaliflerin başına düşüyor, aramak, bulmak. Ara Koçunyan'a, bu kadar çalkantılı bir siyasi tarihi olan memleketimizde 87 yılda hiç ara vermeden yayınlandıklarına inanamadığımı söyledim. Haklıymışım: Şükrü Saracoğlu'nun başbakan olduğu dönemde (1942-46) "örfi idare" tarafından iki kez kapatılmış Jamanak. Bir davet üzerine Moskova'ya giden Suat Derviş (Fosforlu Cevriye'nin yazarı), Ermenistan'a da uğramış. Ülkeye döndüğünde yayımladığı kitapta Ermenistan tiyatrosunu da övmüş. Ara Koçunyan, kitaptaki bu bölümü yayımlayınca, örfi idareden "bilamüddet" (süresiz) kapatma yazısı gelmiş, sebebini belirtmeden. Uğraşmışlar, Ankara'dan etkili yetkili birileriyle görüşüp bir hafta sonra tekrar yayına başlamışlar. Ama ikinci bir kapatma cezası gelmiş: "Matbaamızda başka bir gazete, Nor Lur (Yeni Haber) da basılıyordu o sıralar. Diğer bir Ermenice gazetenin, rakip gazetenin o zamanki yetkilisi Örfi İdare Kumandanlığı'na ihbar etmiş beni. Güya ben Şahan Kahvesi'nde demişim ki, 'Jamanak kapatıldı ama, onun yerine bunu çıkarıyoruz'. Oysa ben hayatımda kahveye gitmiş değilim. Asker zihniyeti; ikisini de (Jamanak ve Nor Lur) bilamüddet kapattı. 15 gün sonra açılabilir diye yazı geldi."

---

* Hürriyet ve Simavi İmparatorluğu, Necati Zincirkıran, Sabah, 13 Ağustos 1994.
* Siyaset Meydanı (15 Aralık 1995, atv).
* Aslı Ulusoy, 12 Kasım 1995 Cumhuriyet Dergi.
* Konuyla ilgilenenler için, bu yazıda yararlandığım kitapların adını vereyim: Örneklerle Türk Musevi Basınının Tarihçesi, Nesim Benbanaste,1988. Türkler ve Yahudiler, Avram Galanti, 1995, 3. baskı, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. Türk Yahudileri Tarihi, Naim Güleryüz, 1993, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.

Birkaç hatırlatma

Bu topraklara uygarlıklarını taşıyan Yahudilerin geçmişlerine baktığımızda görüyoruz ki, bugünkü birikimleri epey eskilere uzanıyor.

• Mucit Johannes Gutenberg'in ilk kitabı basmasından (1457) 12 yıl önce, 1445'te, Fransa'nın güneyinde Avignon'da Davin de Caderousse tarafından ilk Yahudi matbaası kurulmuş.

• İbranice ilk eser ise İtalya'da 1469'da basılmış.

• Bugün de çok kullanılan yazı türü olan italik harfler, bir metnin başlangıcının büyük harfle belirtilmesi, ciltçiye sayfa sırasını izleme imkanını veren folyo işaretleme tekniği... Bunlar Yahudilerin matbaacılığa kazandırdıkları...

• 1492'de Osmanlı topraklarına gelen Sefarad Yahudileri beraberlerinde matbaayı da getirmişler. Ertesi yıl David ve Samuel İbn Nahmias'ın İstanbul'da kurduğu matbaada Yakup ben Asher'in Arba'ah Turim adlı eseri kitap olarak basıldı...

• 1510'da Selanik'te, 1554'te Edirne'de, 1646'da İzmir'de matbaa açmış Yahudiler.

• Polonya'da Hıristiyanlığı zorla kabul ettikten sonra İstanbul'a kaçarak Museviliğe dönen Halicz Kardeşler'in ve İspanya'dan göç eden Salamon ve Jozef Jabes'in Kanuni Sultan Süleyman döneminde Selanik ve Edirne'deki matbaaları ünlüdür.

• Ünlü matbaalardan söz ederken ünlü bir kadını, Reyna Nasi'yi anmak isterim. İstanbul'da, sanata, sanatçılara, özellikle de kitap basımına parasal destek veren kocası Don Jozef Nasi'nin ölümünden sonra, 1592'de matbaa

Yeni yıla girerken

Memleketimizde Müslüman vatandaşların dini bayramları tebrik edilir. Yılbaşında mesela Hıristiyan vatandaşların Noel'i kutlanmaz. Rumlar ve Süryaniler bütün Batı Kiliseleri gibi bunu 25 Aralık'ta, Doğu Kiliselerinden olan Ermeniler ise 6 Ocak'ta kutlayacaklar. Bu yıl Musevilerin Hanuka (Işıklar) bayramı da Miladi takvime göre 17 Aralık'ta başladı. Hanuka bayramının kandilleri en son 25 Aralık Pazartesi gecesi ışık verecek.

Rum, Ermeni, Süryani, Yahudi... tek tanrılı, çok tanrılı her dinden ve dinsiz arkadaşlarımızın yeni yıllarını kutluyoruz.

İsviçre'de mumlar kayıplar için yandı

Birleşik Sosyalist Parti İsviçre Koordinasyonu'nun düzenlediği "Gözaltındaki kayıplar için bir şeyler yap!" protesto gösterisi, 9 Aralık günü Türkiye'nin Bern'deki büyükelçiliği önünde yapıldı.

Türkiye'deki failleri belli cinayetleri ve gözaltında kayıp olaylarını protesto eden ve sorumluların bulunmasını, yargılanmasını talep eden gösteriye, ellerindeki kayıp edilenlerin fotoğrafları ve önünde "Kayıplara hayır!" yazılı tişörtlerle katılan göstericiler yaktıkları mumlarla karanlığı aydınlattılar. Protesto alkışları ve "Kayıplar bulunsun, hesap sorulsun" sloganlarıyla elçiliğin bulunduğu sokağı inlettiler.

İsviçre Emek Partisi (PdA) politbüro üyesi ve kanton milletvekili Anjuska Weil'in Türkiye'de insan hakları ihlallerini kınayan ve Nazım Hikmet'ten şiirlerle bezediği Almanca konuşması ilgiyle karşılandı.

Daha sonra BSP İsviçre Koordinasyonu adına konuşan Ünal Doğan, "Arjantin'deki kayıp yakınlarına Mayıs Meydanı Anaları" dendiğini hatırlatarak, Türkiye'deki kayıp yakınlarının da artık "Kimsesizler Mezarlığı Anaları" olarak tanımlanabileceklerini kaydetti. Meclis Araştırma Komisyonu'nun bu cinayet ve gözaltındaki kayıpların "devlet içindeki illegal örgütler" ve "gizli güçler" tarafından işlendiğini kabul ettiğini sözlerine ekleyen Doğan, tüm siyasi sorumlulara ve büyükelçiliğe seslenerek; "Kayıpları önleyemeyen, katilleri bulamayan, sessiz kalanlara sesleniyoruz, sizler de suçlusunuz" dedi. Tepki göstermeyenleri ise, "dikkat ediniz, bir gün siz de gözaltında kaybolabilirsiniz" diyerek uyardı.

Gözaltındaki kayıpları simgeleyen çok sayıda ayakkabının elçiliğin önüne bırakıldığı gösteride, büyükelçiliğe içinde kayıpların listesi bulunan ve Kimsesizler Mezarlığı'ndaki 295 mezarın açılması, kayıpların bulunması ve sorumluların cezalandırılması talebinin Ankara'ya iletilmesini talep eden bir protesto mektubu bırakıldı.

Bern'de kayıplar için rengarenk mumlarla küçük bir umut ışığı yakıldı.

İsviçre'den seçim gözlemcileri Ankara'da

Zürih Barosu'ndan avukat Peter Frei ve İsviçre Emek Partisi/PdA temsilcisi Doris Gregor, seçimleri izlemek için Türkiye'ye gidiyorlar. Ankara, Dyarbakır ve Şırnak'ta seçimleri gözlemleyecek olan İsviçre heyeti ülkemizde yaklaşık olarak bir hafta kalacak.

Cumartesi günü ankara Esenboğa Havaalanında, Emek Barış Özgürlük Bloku temsilcilerince karşılanacak olan Gregor ve Frei 24 Aralık seçimlerini yakından izleyecekler. Daha sonra bir rapor hazırlayacaklarını belirten iki temsilci gözlemlerini basına açıklayacaklar.

Ankara'ya gitmeden önce görüştüğümüz heyet üyeleri; Emek Barış Özgürlük Bloku'nun bileşenlerinden olan Birleşik Sosyalist Parti'nin (BSP) İsviçre Koordinasyonu ile ilişkiye geçtiklerini ve 24 Aralık seçimlernde gözlemci olarak bulunmak istediklerini belirtmişlerdi. Zürih Barosu avukatlarından Peter Frei ve İsviçre Emek Partisi temsilcisi Doris Gregor, emek Barış Özgürlük Bloku'na karşı girişilecek tüm engellemelere karşı duracaklarını ve İsviçre kamuoyunu alarma geçireceklerini açıkladılar.

Ankara'da HADEP'in konuğu olacak olan Frei ve Gregor'un ayrıca Şırnak ve Diyarbakır seçim bölgelerinde incelemelerde bulunmaları bekleniyor.

Ünal DOĞAN

Zürich'te Anti - Faşist yürüyüş

Süleyman ÖZGÜR / ZÜRİH

İsviçre hükümeti ve polisinin ülkedeki yabancılara karşı baskıcı tutumu hergün yeni örneklerle belgeleniyor. İsviçre'nin Zürich kentinde 16 Aralık Cumartesi günü faşizme, ırkçılığa ve ayırımcılığa karşı düzenlenen yürüyüşe polis müdahale etti.

Saat 11.55'te başlayan yürüyüş buna karşın coşkulu geçti. Yürüyüşün başlamasına çok az bir zaman kala miting tertip komitesiyle konuşan polis, güzergahın değiştirildiğini belirterek engelleme girişiminde bulundu. Polisin bu provokatif tutumu sonrası uzun tartışmalar sonucu göstericiler ilk güzergahtan yürümeye başladılar. Bununla birlikte polisin kışkırtmaları sürdü. Saat 12.00'den sonra korteje girmek isteyenleri engelleyen polisin tutumu ortamın sertleşmesine yol açtı. Polisle kovalamacadan sonra aynı kitle bir başka alanda tekrar toplandı. Yürüyüşe normal olarak devam edildi. Yürüyüşün bitimine kadar olan sürede polisin engellemeleri devam etti. Tüm bunlara karşın yer yer polisle tartışan göstericiler yürüyüşlerini sürdürdüler.

Mitingte söz alan konuşmacılar, 1 Şubat 1995'ten itibaren uygulamaya konan, ırkçı motiflerin ağır bastığı Yabancılar Yasası'nı kınadılar. Konuşmalarda, yasanın tüm yabancıları fişlediğini, ırkçı uygulamaların günlük politika haline geldiğini, İsviçre'deki ekonomik ve sosyal sorunların yabancıların sırtına yüklenmek istendiğini vurguladılar. Polisin söz konusu ırkçı yasayla, sınırsız yetkilerle donatıldığına değinilen konuşmalarda; tümü fişlenmek istenen yabancıların tutuklandıklarında sınırdışı edilmesi gibi faşist önlemler yer aldığına dikkat çekildi.

Çok sayıda yerli ve yabancı grubun yer aldığı yürüyüşe, EMEK, BARIŞ ve ÖZGÜRLÜK BLOKU da pankart açarak katıldı. Soğuk ve karlı bir havaya rağmen yürüyüşe katılan sayıları binin üzerinde protestocu olaysız dağıldı.

Viyana'da uluslararası sempozyum

'Daha tarihin sonu gelmedi'

Cemalettin EFE

Avusturya Komünist Partisi'nin (KPÖ) 'Daha Tarihin Sonu Gelmedi' adı altında 3 aydan beri süren sempozyum dizilerinin sonuncusu, bir uluslararası panel sonrası 10 Aralık günü sona erdi. Avusturya Komünist Partisi, Bosna Sosyal Demokrat Partisi, İsveç Sol Parti, İsviçre Emek Partisi'nin (PdA) yanı sıra Almanya'dan Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS) de panelist olarak sempozyuma katıldılar. Panelin konusu Avrupa Birliği, solun birliği ve enternasyonalizmdi.

Panelin en renkli siması PDS Parlamento Grup Başkanı Gregor Gisy idi. Güçlü bir retoriğe ve karizmaya sahip olan Gisy, konuşmasında özellikle Almanya'nın AB'deki rolüne ve Bosna'ya asker göndermesine değindi. Konuşmasında, özetle "AB'ne karşı çıkmanın, ulusal sınırlara kapanmayı ve milliyetçiliği içereceği" tehlikesine değindi. Almanya'nın artık AB'den çıkmasının olanaksız olduğuna işaret eden Gisy, sol güçlerin AB içinde dayanışma ve örgütlenmesinin yaratılmasını istedi. İşçi ve diğer emekçi sınıfların ortak enternasyonal çıkarları doğrultusunda bir politik stratejinin yaratılması gereği üzerinde durdu. Gisy, bu perspektifin aynı zamanda "AB'ye içeriden karşı çıkmanın da bir göstergesi" olacağını sözlerine ekledi.

Türkiye'den Birleşik Sosyalist Parti'yi (BSP) temsilen panele katılan İzmir İl Başkanı Şennur Akkaya Kürt sorunuyla ilgili bir soruyu yanıtlayarak konuşmasına başladı. Akkaya'nın, "Biz Türkiyeli sosyalistler bir taraftan birlik sürecini hızlandırırken, diğer taraftan da hiçbir koşul öne sürmeden Kürt hareketiyle de dayanışma halindeyiz" sözleri sayıları 400 dolayında dinleyiciden yoğun alkış aldı.

Akkaya, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Ben buraya geldiğimde, Avusturya'da da seçimlerin olacağını bilmiyordum, bunu öğrendim. Özellikle bazı göçmen çevrelerin buradaki seçimi önemli görmedikleri izlenimini edindim. Aslında kalıcı konumdaki göçmenler buranın politik yaşamına ilişkin ciddi bir politik tavır ve faaliyet içinde olmalıdır. Bu anlamda, sosyalistler 17 Aralık Avusturya seçimlerinde KPÖ listesinden aday gösterilen Mustafa Demirhan'ın şahsında Avusturyalı sosyalist ve ilericileri desteklemelidir. Aynı zamanda da Türkiye'de oluşturduğumuz Emek Barış Özgürlük Bloku'nu destekleyerek gerçek anlamda enternasyonal görev bilincini birlikte güçlendirmeliyiz."

Katılımcıların ortak temennisi, Avrupa ve dünya sol güçlerinin ilişkilerini daha da geliştirmeleri ve yeni bir bakış açısı içinde, solun yeniden yapılandırılarak yeni bir enternasyonal anlayışın örgütlenmesi gerekliliği yolunda oldu.

BSP temsilcisi Akkaya, sempozyum günleri boyunca Avusturya Komünist Partisi, Avusturya İşçi Odaları fraksiyonlarından göçmen örgütlenmesi olan 'Demokratie für Alle' üyeleri, Kürt İşçi Dernekleri Federasyonu Fey–Kom ve diğer bazı sosyalist kişi ve derneklerle de görüşerek fikir alışverişinde bulundu.

Paris'i hiç bu kadar sevmemiştim

Emir Ali YAĞAN

Şalterleri indirip, toplumsal hayatı büsbütün hareketsiz bırakan genel grev, herkesin tahminlerini öteleyerek sürdü. Gelişmeler, iktidarın reform paketleriyle düşünü kurduğu bütün kar hesaplarını altüst etti. İktidarın yüklemeye çalıştığı yeni vergi yüklerini omuzlarından sokağa boca eden yönetilenler, artık eskisi gibi yönetilmek istemiyorlar. Yönetenler eskisi gibi yönetmeye ayak diretse de bu, yönetenlerin de artık eskisi gibi yönetemeyeceği anlamına geliyor. Fransa iktidar çevrelerinin bütün vurdumduymazlıklarına karşın, bugünlerde rahat uyuyabildiklerini hiç sanmıyorum. Ülke çapında yayılarak genişleyen eylemlilik dalgası, dün reformların geri alınması isteğiyle sınırlıyken, bugün "Juppe Planı" olarak adlandırılan verili iktidar politikasıyla, Juppe'yi de alaşağı etmeyi hedefliyor. Genel grev, muhalefet katmanlarına toplumsal rollerini paylaştırırken, sınıfın kahredici gücü olarak iktidar erkine duyumsatıyor gerçeğini. Yürüyüş alanlarından yuhalanarak kovalanan bazı uzlaşmacı sendikacıların ayak oyunlarına karşın, çalışanlar direnişlerinin boyutlu kapsamıyla gelecek sonuçları görmek istiyor. Bu ısrarın getireceği sonuçlar, Avrupa işçi sınıfı tarihine, metropol kapitalizminin aristokratik ayrıcalıklarına yaslanan Amerikan tipi sendikacılığın rehavet uykularını kaçıran gelişmeler olarak kaydedilecek.

Eylemlilik, üretim çarkı içinde köreltilip, depolitize edilen sınıfa, sosyal ve tarihsel rollerini sufle etti, yeniden. Mavi tulumları içinde en önde yürüyen demiryolu işçileri, bu topraklarda Germinal ruhunun hala ölmediğini, bugün için, en azından egemen iktidarlara karşı bir baskı gücü olunabileceğini hatırlattılar, öteki ülkelerin emekçilerine. Egemenlerin "biz yaptık, yasa oldu; kılıçtan keskin yasa karşısında boyunlarınız kıldan incedir" nakaratlarına, öyle kolay uzatılacak boyunlarının olmadığını gösterdiler. Eylemliliğin yarattığı ve yaratacağı bilinç sıçramaları, sistemin manipülasyon barikatlarına düşen bir kıvılcım gibi, panik yarattı. Bu panik, iktidar kanadının dışında kalan (eski iktidar partisi) Sosyalist Parti'nin suskun ve ihtiyatlı tavrını, egemen medya çevrelerinin, olup biteni Noel hazırlıklarının yaldızlı görüntüleri ardına gizleyen ve gündemi ekarte etmeye çalışan kuru gürültüleriyle birleştiriyor. Bulaşıcı olduğu düşünülen bu tür sosyal patlamalar, uluslararası iktidar çevrelerini ortak yayınla

▼ Fransız egemenleri bugünlerde rahat uyuyamıyor. Çünkü, iktidarın yüklemeye çalıştığı yeni vergileri omuzlarından sokağa boca eden yönetilenler, artık eskisi gibi yönetilmek istemediklerini gösterdiler.

buluşturuyor. Türkiye gerçeği içinde bütün moral gerekçelerini yitirmiş bir savaşa "haydi ha aslanlarım, daha fazla ölün ve öldürün" demek olan kampanyaların alışkanlığıyla Hürriyet gazetesi (2 Aralık 1995 tarihli sayısında) "Grevlerden bıkan vatandaşlar bugün Paris'te büyük bir gösteri düzenleyecek" diye kehanet haberleri yayınlayabiliyor. Ne var ki, bu "vatandaşlar" öyle kolay gaza gelecek ve "Yarabbi çok şükür, bugünü de akşam ettik" gibi esnaf tevekkülü içinde yaşayan vatandaşlar değil! Tanrımıza hamdolsun, devlet(imiz) çok yaşa(sın) demeden önce, önlerine sürülen nimetin ne menem bir külfet olduğuna şöyle bir bakıyorlar artık, bura insanları. Toplam sayıları milyonlara varan yığınların ezici eylemi karşısında, beklenen "büyük karşı-gösteri"ye 500 kişinin katıldığını doğal ki, ertesi gün Hürriyet es geçti. Çünkü, haklının hakkını gözeten Fransa halkı, böylesi çığırtkanlıkları es geçiyordu! Bütün medyatif yönlendirmelere karşın yüzde 60'a yakın bir katılım, haklı zemin ve isteklerle büyüyerek sürdü direniş.

Emeklilik yaşını, 40 yıllık sigorta ödentilerine bağlayan; ev kiraları ve ulaşım ücretlerine bile yetemeyen ücretlerin yüzde 50'lere varan vergi kesintileriyle daha da aşağıya çekilmesini hedefleyen; sağlıktan eğitime, sosyal haklardan çocuklarının geleceğine yönelen Fransız kapitalizminin doyumsuz iştahasına emekçiler yem olmadılar. Fransız ve dünya medyasının, eylemliliği marjinalize etme çabalarına karşın, farklı işkolları ve sosyal kesimler arasındaki moral destek ve koordinasyon büyüdü. Ve doğal ki, yüzbinler kendileri için işsizlik demek olan özelleştirme çabalarına geçit vermediler. Emekçiler, her gün sayıları biraz daha çoğalarak metrolara düşen, evsiz barksızların, dilencilerin ve 'açların gözbebekleri'nde beliren kendi geleceklerini (dahası geleceksizliklerini) gördüler. İnsana giderek yabancılaşan (soyut) devletin refah kaldıracı ve paryası olmak istemediler. Yıkılan bürokratik iktidarların enkazı altında kalan ve Euro-Komünist partilerin sümen altına itilen sınıf gerçeği, globalleşen dünyanın renkli rüyası içinden (bir kabustan uyanılarak da olsa) farkediliyor yeniden! Bürokratik iktidarların çöküş şenliğinde izdiham yaratan Batı medyası, henüz birkaç yıl geçmeden, kapitalizmin çöküşüyle gelen yeni toplumsal dalgalanmaları nedense görmezden geliyor. Tek sistemli bu ikiyüzlülük dünyasının ipini çekmeye yürüyenlere, işte bu yüzden bir kez daha sahiplenmek gerekiyor.

Grev günlerinden notlar

5 Aralık 1995

Arabası olanları (kilometreler boyunca uzayıp giden araba kuyruklarıyla) yollarda, olmayanları evlerinde kilitleyen ve her gün biraz daha yaygınlaşan Genel Grev onuncu gününü doldurdu. Paris, Marsilya, Toulouse, Lion, Bordeaux kentlerinde, bir milyon insanın sokak gösterileri ve çatışmalarla yürüdüğü bu günde, Başbakan Alain Juppe, nakaratını yineliyor; 'Bizi anlayışla karşılayın, bu reformları yapmak zorundayız. Bu reformları yapamazsak yarın sırtınızdaki kambur daha da büyüyecektir!"

Bunları dinlerken, Tansu Çiller'in 5 Nisan kararlarını açıklarken ki sulu gözleriyle içler paralayan görüntüsünü hatırlıyorum. Bu günlerin Fransası, kapitalist dünyanın iç-içe aynalarda çoğalarak dışa vuran gerçeğiyle, sınırlarının ötesinde bir anlam taşıyor! Egemenlerin dünya çapında 1929 Büyük Bunalımı'nı duyumsatan yakarıları, her ülkeye ağırlığınca pay çıkarıyor. Bu ertelenemez buhranın faturasını doğal ki yönetenler, yönetilenlere çıkarmak istiyorlar. Yönetilenlerse buna, bir o kadar doğal direnme haklarını kullanıyorlar. Kapitalizmin ekonomik yasaları değişmemişti ama, nedense ismi değişerek Yeni Dünya Düzeni olmuştu. Yeni Dünya Düzenciler'nin üzerini küllemeye çalıştıkları, sınıfların kaçınılmaz antagonizması sosyal ve siyasal sonuçlarıyla bugünün Fransa gerçeğinde boyutlanarak açığa çıkıyordu. Olup bitenin özeti, mızrağın çuvala sığmayan bu görüntüsüydü, belki.

6 Aralık 1995

Fransa Cumhurbaşkanı Chirac, Yugoslavya semalarında kaybolan iki Fransız pilotun bulunması için Yugoslavya yönetimine ültimatom verdi. Sürenin bitiminden sonra Chirac'ın Miloseviç'e neler yapacağı hele şöyle dursun! Ülke çalışanlarının iktidar politikalarının altını oyan büyük grev günlerinde bu ültimatomun verilmesi, denize düşenin yılana sarılması hikayesini, hatırlatıyor. İlk akla gelen, iktidar bununla "her üç Fransızdan beşinin" genel grevi konuştuğu bu günlerde, iktidar politikasının ipliğini pazara çıkaracak politizasyonu durduracak yapay gündem arayışı oluyor. Bu arayış Fransız egemenlerinin aklına, 3 ay önce kaybolan iki Fransız pilotunu getiriyor. Fakat bu yama, yırtığa biraz küçük geliyor! Kelimenin en yalın anlamıyla bu blöf, gündemi ekarte etmeye yetmiyor. Chirac'ın bu açıklamasının lejyoner askerlerinden başka kimseyi heyecanlandırmadığı görülüyor.

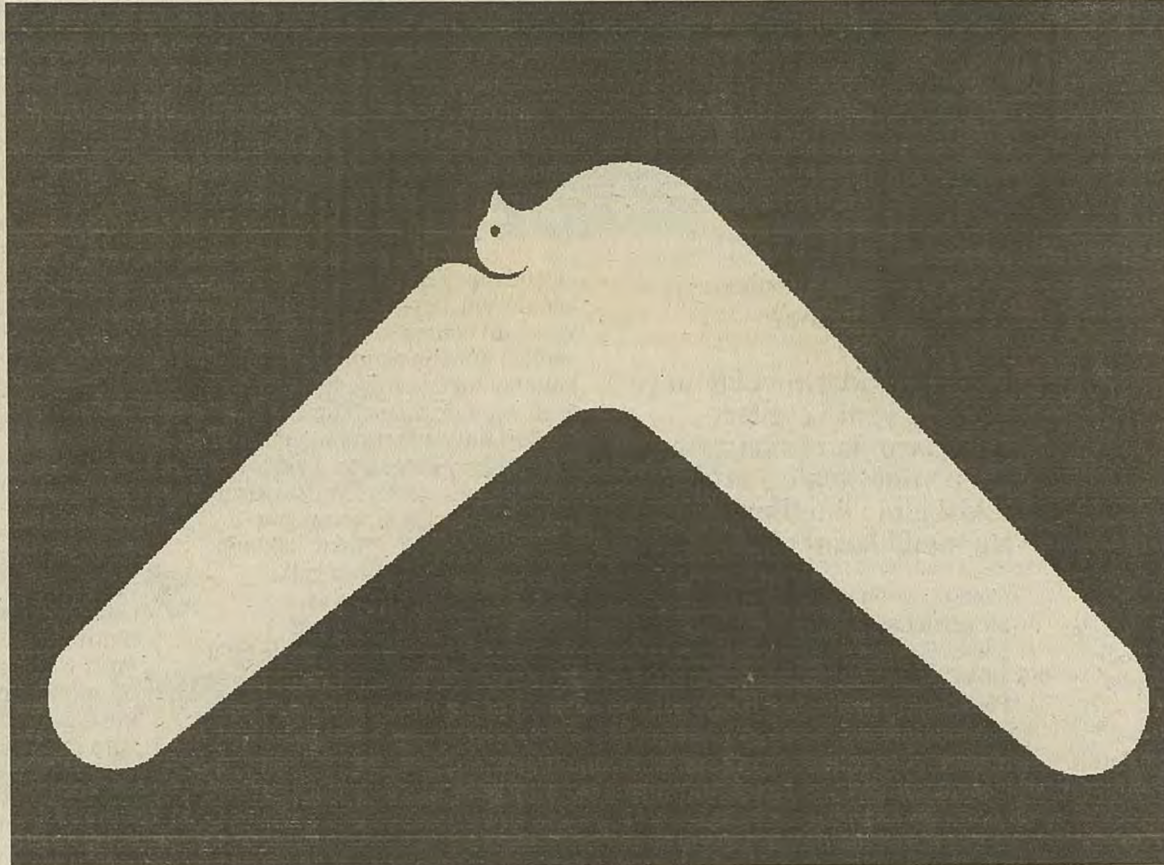
"Parisliler, Prusya kralından talimatlar bekleyen Versay'ın köleleştirilmiş yurttaşları değil; komünarlar şehri Paris'in özgür insanları olmak istiyorlar" demek belki henüz erken. Bununla birlikte, Fransa halkı, burjuva iktidarlarının bu teslimiyetçi tarihinin öte yüzündeki kolonyal maceracılığa ve Anadolu, Hindi-Çini ve Cezayir'den yüzgeri edilen korsanlık geleneği ve günün ucuz kahramanlıklarına, prim vermeyeceklerdi. Fransa artık, De Gaulle'ün değil, Jean Paul Sartre'ın Fransası olmak istiyor! Fransa halkı, uyarılarla dolu bir tarihi sırtında taşıyarak geliyor bugünlere. Yükselen bugünkü toplumsal muhalefet, milliyetçi bir karşı dalgayla tersyüz edilmeyecek tarihsel bir deneyimi taşıyor. Orta Doğu'dan Balkanlar ve Afrika'ya, barut ve ateş taşıyan Fransız silah tüccarlarının ve kanın ortağı olmak istemiyorlar. Nükleer denemelerle dünyayı kundaklamaya yönelen Fransa egemenleri, bu militarist cinnet politikasına emireri olmak istemeyen ülke halkının sırtına, yeni vergi yükleri yüklenerek paralı askerlik kurumu ve lejyonerlik ruhunu korumaya çalışıyor. Kapitalizmin vahşi cangılı içinde sahipsiz ve korunaksız bırakılarak kimsesizler yurdu ve sokaklara düşürülen ve oradan lejyoner kıtalarına devşirilen "serseriler" Fransız militarizminin "insan" malzemesini oluşturuyor. Kimsesizler yurdunda itilip kakılarak büyütülen, baskı ve şiddetle sersemletilen bu insan malzemesi, sömürge halklarını jandarmaları olarak kullanılıyor. Güvenlik gücü olarak da sokakta karşısına çıkarılan bu lejyoner tipinin halk düşmanı yüzünü, Fransız halkı iyi tanıyor. Onlarla her karşılaşmasında, Nazi SS kıtaları ve Fransız Cumhuriyeti muhafız gücünün başharflerinden oluşan CRES harflerini bütünleştirerek şu sloganı haykırıyor: SS-CRES!

Devlet, resmi tarih, resmi aydınlar su alıyor...

Bütün işaretler ba

Zaman, coğrafyamıza yaklaşıp iskelesini "seçimlere" dayadı bile... Tarih, özel bir konakta, bu coğrafyada seçimler için saatini kurdu bile... Sistemin şimdiye kadar oluşturduğu tüm var oluş biçimleri uzun zamandır "su alıyor"... Toplumun bütün kesimleri, burjuva siyasası da içinde, ya var oluşunu yeniden sorguluyor ya da resmi bir kör inat sergileyerek her seferinde kendini yeniden tüketiyor. Devletli partilerin gözü tarihsel gerçekleri görmüyor... Dersimli bir yaşlı Kürt'ün söylediği gibi "devletin okuması yazması var, ama cahil gibi davranıyor"...

Özgürlük, eşitlik ve demokrasi için "ra gerekiyor... Kimbilir belki de "Barış ke kanadında"... Kimbilir belki de kelebe s Eskimiş ve tarihin çöp sepetine atılmı su alıyor... Devlet, resmi tarih, siyasa gölgesinde yaşayan miniminnacık ay Öteki'ni, öteki'nin tarihini, öteki'nin a kimliğini, öteki'nin haklarını "bölünm demagojisiyle görmezlikten gelenler u Bütün işaretler BARIŞIN ve ÖZGÜRLG yönünde...

Ertuğrul KÜRKÇÜ
Gazeteci–yazar

Bu seçimlerin, Türkiye'nin içinden geçmekte olduğu derin ve yapısal krizi çözeceğine inanmıyorum. Çünkü bu kriz, seçimlerle çözülemeyecek kadar derin bir kriz.

Büyük bir olasılıkla HADEP parlamentoya girecek. Bu önemli bir faktör. Önümüzdeki ve daha sonraki yılları, müzakere yılları olarak girebiliriz. Çünkü bu seçimle birlikte Kürtler yasal ve meşru bir muhatap bulacaklar. HADEP'e toplumun her kesiminden bir destek var. Bu destek HADEP'i parlamentoya taşıyabilir.

Refah bu seçimlerde sanıldığının tersine çok güç kaybetmeyecek. Ama yine sanıldığının tersine çok fazla güç de kazanamayacak. Yani Tansu Çiller'in belirttiği bir şeriat tehlikesi yok.

Ben seçmen listesine kayıtlı değilim. Ama olsaydım oyumu Blok'a verecektim. Bu tartışma bile götürmez. Tersini düşünmek de milliyetçilik olur zaten.

Fatmagül BERKTAY
Öğretim üyesi, yazar

Oyumu HADEP'e vereceğim. Çünkü barışın gelmesini istiyorum. Barışın da ancak karşılıklı diyalogla olacağını düşünüyorum. Seçimler önemli. Merkez sağ ve merkez sol partilerin birbirinden çok farklı olmadığını düşünüyorum. CHP ve DYP'nin ekonomik sosyal politikaları birbirine çok yakın bir durumda. Dolayısıyla birbirine güçlü bir alternatif oluşturmuyorlar. Bu seçimleri Refah ve diğer partiler olarak ayırabiliriz. İkinci partinin ben Refah olacağını düşünüyorum. Çünkü Türkiye'nin belli bir hayat tarzı var. Laikliği benimsemiş bir seçmen kitlesi var. Partilerin kadınlara yer vermemesi çok olumsuz bir puan benim için. Göstermelik olarak yer verenler bile kadınları seçilebilecek sıralara koymadılar.

Saruhan OLUÇ
Gazeteci

Görünen o ki, seçimler krizin aşılması yönünde köklü bir çözüm üretemeyecektir. Seçimlerde barış için güçlü bir mevzi oluşturmak önemlidir. Ardından ise emek cephesinin sesi ve kürsüsünü oluşturacak adımların atılması yakıcı bir önem taşımaktadır.

Kürtler özgürce konuşsun; Kürtler özgürce, diğer insanlar gibi kimliklerini koruyarak ve savunarak geleceklerini belirlesinler; Kürtçe televizyon, radyo kurulsun; Kürtlerin siyasi partileri olsun; Kürt sorununda askeri çözüm çözümsüzlüktür, demokratik ve barışçı çözüm bulunsun; Kürtler de insan gibi yaşasın diyenler...

Köy yakmalara, köy boşaltmalara, ve sürgünlere, yargısız infazlara, faili meçhullere, insan hakları ihlallerine ve hergün sayıları ortalama 15-20'yi bulan ölümlere... bir savaş ortamından beslenen ve zenginleşen özel tim örgütleri, koruculuk gibi çıkar grupları ve bunların içinde bulunduğu bir genel savaş mekanizması ve tümünün oluşturduğu ilişkilere karşı olanlar oylarını "Emek Barış Özgürlük Bloku" doğrultusunda kullanmalı.

Sorun, HADEP'in bütün siyasal taleplerine veya toplumsal projesine katılıp katılmamak değildir. Barışçı bir çözüm için Kürtlerin temsilcilerinin söz sahibi olabilecekleri bir birikimin sağlanmasıdır.

Barış yönündeki sesin ve iradenin güçlenmesi savaş yandaşlarının işini zorlaştıracaktır.

Bülent FORTA
GBK Parti Girişimi temsilcilerinden

Seçimler bugünkü mevcut düzenin krizini çözemeyecek. Ne savaşı, ne enflasyonu, ne de rejim krizini çözecek. Belki bunları erteleyerek bir zaman kazanma fırsatı bulacaklar.

Sosyalistler açısından bu seçim bizi çok hazırlıksız yakaladı. Birlik tartışmaları vardı. Baskın bir seçim oldu.

Ben oyumu "Emek Barış Özgürlük Bloku"na yani HADEP'e vereceğim. Çünkü Kürtlerin parlamentoda siyasal temsilcilerinin olmasından yanayım. Savaşın barışçıl koşullarda çözülebilmesi için Kürtlerin siyasal varlığının korunması lazım.

Oğuzhan MÜFTÜOĞLU
GBK Parti Girişimi temsilcilerinden

Bu seçimler, krizin mahiyetine uygun bir seçim olacak. Halkı devredışı bırakan bir seçim yaşanacak. Krizi sermaye politikaları açısından devam ettirecek bir seçim bu. Ben yeni parlamentodan Türkiye'nin emekçileri ve özgür geleceği için hiçbir olumlu sonuç beklemiyorum. Çok da karamsarlığa gerek yok.

Bu parlamentonun demokratikleşmesi mümkün değil. Ben bu seçimlerde oyumu "Eşitlik ve Özgürlük Partisi"ne vereceğim. Ama maalesef öyle bir parti yok! Bu seçimlerde kim bu taleplere daha yakınsa ona oy vereceğim.

Nejat YAVAŞOĞULLARI
Sanatçı–Bulutsuzluk Özlemi

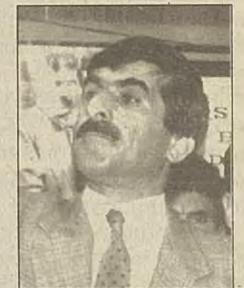
Bu seçimler Türkiye'de şu andaki durumu göstereceği için önemli.

Türkiye'de bir sağa kayma durumu var. Bu seçimler bu sağa kayma durumunun devam edip etmeyeceğini gösterecek. Benim istediğim ülkede solda yer alan partilerin sağa karşı bir denge oluşturabilmesi. Sosyalist muhalefetin eksikliği ülkeye son onbeş yıldır çok şey kaybettirdi. Solun kitl lerle bağının yeniden kurulma çok önemli. Sosyalist oluşumu kitlelerle bu bağı yeni sözler oluşturması gerekir. Toplumu tahlilleri, otuz yıl öncesinin to lum tahlilleriyle aynı değil.

Bu seçimlerde kararsızın HADEP'e oy verme noktasınd bir eğilimim var.

Münir CEYLAN
Petrol–İş eski Genel Başkanı

Türkiye'nin hangi koşullard seçime girdiği ortada. Demokra tik bir ortam olmadığı için, insa ların siyasi iradelerinin özgür v demokratik bir biçimde kullan ması mün kün değil Halen dev let korku devam ed yor. Gü neydoğu'da bi savaş va İnsanlar can korku sunu orad hala taşıyorlar. Son derece an ti–demokratik olan bir seçim ya sasıyla seçime gitmenin olumsuz luklarına işaret etmek istiyorum Var olan bu olumsuz koşullara karşılık bir seçim olacak. Ben se çimde oyumu HADEP çatısı al tında toplanan "Emek Barış Öz gürlük Bloku"na vereceğim. Ay rıca propanganda çalışmaları d yapıyorum.

Metin ÜSTÜNDAĞ
Yazar

Bu seçimlerde yine hile ve şi ke kazanacak. Biz ne kadar solcu olsak da solun şu anda hayatta bir iddiası yok! Rant hesabı yok. On ların iddiası ise rant.

Refah'ın oy tabanı, eski SHP ve CHP'den. Biz bu seçimde iyi oynayan kazansın diyoruz. Güneydoğu'da eminim HADEP alır. Buna rağmen hile ve şike olacaktır.

Bu süreci biz yine kaybedeceğiz. Kim gelirse gelsin, o süreyi sol iyi değerlendirmeli. Çünkü insanlar, "umudumuz Ecevit", "umudumuz Çiller", "kurtar bizi baba" gibi laflarla birilerine sarılıyordu. En son iş tanrıya kaldı. Şimdi onun yeryüzünde temsilcileriymiş gibi görünen insanlar deneniyor. Sonra da denenecek bi şey kalmayacak. İnsanlar kendile rine dönecekler, o da soldur. Za ten uzun vadede ben umutluyum Oy kullanamayacağım. Çünkü al lerji yapıyor.

arış ve özgürlüğü gösteriyor...

ira" demek elebeğin k sandığın içinde... ayı bekleyen her şey partiler, devletin dınlar su alıyor. cılarını, öteki'nin ezlik" şu alıyor... UĞUN gelişi

Eğer kullansaydım oyumu HADEP'e verirdim.

Cezmi ERSÖZ
Yazar

Bu ülkede var olan parlamenter sisteme hiçbir zaman güvenmedim. MGK'nın yönettiği bir ülkede seçim her zaman sistemin kendini yenileme aracı olmuştur. Bu devlet yapısı yok edilmeden hiçbir zaman özgürlük ve demokrasi olmayacaktır. Bu seçimlerde dikkat ettiğim tek konu Kürt hakının bu Meclis'te temsil edilebilmesi. Bu olay bir tepki ve tavır meselesidir. Meclis'ten yaka-paça götürülen Kürt milletvekillerinin hesabı böyle sorulmalıdır. Oyum HADEP'e.

Ata SOYER
TTB Merkez Konseyi Genel Sekreteri

TTB (Türk Tabipler Birliği) olarak barış, demokrasi, özgürlük ve çalışanlardan yana tutum almaya kararlı ve tutarlı anlayışlara oy verilmesinin yaşadığımız tarihsel kesitte bir yurttaşlık sorumluluğu olduğunu düşünüyoruz. Ben kişisel olarak oyumu HADEP'e yani "Emek Barış Özgürlük Bloku"na vereceğim.

Bu seçimlerin gayrimeşru olduğunu düşünüyorum. Süreç ve yapılış tarzı açızından. Buna rağmen sol muhalefet bir şekilde tutum almak zorunda. Ancak bu her şey sandıkta bitecek anlamına gelmemeli.

Seçim sonrası muhalefet ciddi bir program oluşturmalı. Bu parlamentonun meşruiyetini sorgulamak için ciddi bir çalışmaya ihtiyaç var.

Devlet partileri ile hesap günü

24 Aralık, koşulları ve kuralları devlet tarafından belirlenen ve özünde, sistemin değişik vitrinleri olan devlet partileri ile EMEK, BARIŞ ve ÖZGÜRLÜK BLOKU adına HALKIN DEMOKRASİ PARTİSİ'NİN HESAPLAŞMA GÜNÜDÜR.

• İşçiyi, işsizi, emekçiyi, köylüyü, esnafı, memuru, emekliyi, yoksulu dul ve yetimleri; EZENDEN SÖMÜRENDEN HESAP SORMAK İÇİN,

• Toplumu ve siyaseti kirletenleri, yozlaştıranları, siyaseti kanla yapanları, yolsuzluğu, rüşveti, yağmayı, talanı-dolanı ve avantayı yapanlarıyla TEŞHİR ETMEK İÇİN,

• Katliamlara, işkenceye, baskıya, şiddete, zulme, yargısız infaza, faili belli, güçlü ama saklı CİNAYETLERE DUR DEMEK İÇİN,

• Barış, demokrasi ve özgürlük için mücadele eden; aydın, demokrat, yurtsever, gazeteci yazar ve bilim adamı üzerindeki FAŞİZAN BASKILARA YETER DEMEK İÇİN,

• 2 Temmuz'da Sivas-Madımak Otel'de, barış, demokrasi ve özgürlük türküleriyle gömülen, AYDIN-YAZAR VE SANATÇILARIMIZI YAŞATMAK İÇİN, İstanbul-Gazi mahallesinde katledilen, gözaltında kaybedilen TORAMANLAR'IN, OCAKLAR'IN, failleri bir sır gibi saklanan APE MUSA VE SİNCARLAR'IN FAİLLERİYLE HESAPLAŞMAK İÇİN,

• Hayat pahalılığı, enflasyon, yokluk, yoksulluk, rezalet ve sefalet CEHENNEMİNDEN KURTULMAK İÇİN,

• Kitap, dergi ve gazetelere ÖZGÜRLÜK İÇİN,

• Düşünceyi ifade ve siyasal örgütlenme özgürlüğü önündeki BARİKATLARI KALDIRMAK İÇİN,

• Tüm kamu çalışanlarına, grevli, toplu-sözleşmeli SENDİKAL HAKLAR İÇİN

• Tek tip insan yetiştiren üniversitelerdeki ilkel ve gerici öğretime son verip, EĞİTİMDE ÇAĞCIL BİLİMSEL ÖZERKLİK İÇİN,

• Sendikasızlaştırmaya, işten atmaya, zamlara, ağır vergi ve düşük ücret POLİTİKALARINA SON VERMEK İÇİN,

• ETNİK, DİNSEL VE CİNSEL KİMLİKLER ÜZERİNDEKİ BASKIYI KALDIRMAK, HUKUKSAL REFORM VE 82 ANAYASASI'NI ÇÖPE ATMAK İÇİN,

• TEMİZ TOPLUM VE TEMİZ SİYASET İÇİN,

• Yurttaşı, DEVLETİN KULU KÖLESİ OLMAKTAN KURTARMAK İÇİN,

• Baba devlet yerine, HİZMETKAR DEVLET İÇİN,

• OHAL, KORUCULUK, DGM VE MGK gibi anti demokratik kurum ve kuruluşları TARİHİN ÇÖPLÜĞÜNE ATMAK İÇİN,

• Fırsat ve fedakarlıkta EŞİTLİK,farklı DİL VE KÜLTÜRLERE ÖZGÜRLÜK İÇİN,

• Kürt halkına dayatılan GÖÇLERLE oluşan GETTOLAŞMAYA DUR DEMEK İÇİN,

• YARGIDA ADALET VE BAĞIMSIZLIK İÇİN,

• TÜRK VE KÜRT HALKLARI ARASINDA ONULMAZ YARALAR AÇAN VE HER GÜN ONLARCA İNSANIMIZIN ÖLÜMÜNE NEDEN OLAN SAVAŞA HAYIR, GALİBİN VE MAĞLUBUN ARANMADIĞI ONURLU BİR BARIŞA EVET DEMEK İÇİN,

• HALKLARIN KARDEŞLİĞİ, ÇAĞDAŞ VE DEMOKRATİK BİR TÜRKİYE İÇİN,

Seçme ve seçilme haklarımız, bedensel özgürlüğümüz gaspedilmiş olsa da, tutsak alınamayan ÖZGÜR DÜŞÜNCEMİZ, BEYNİMİZ VE YÜREĞİMİZLE, HADEP'İN ŞAHSINDA EMEK BARIŞ VE ÖZGÜRLÜK BLOKU'NUN YANINDAYIZ. DESTEKLİYORUZ.

Çağrımız, öncelikle Türk ve Kürt halklarına, aydın, demokrat, yurtsever, yazar, bilim adamı, öğrenci, emekçi, işsiz, işçi, emekli, ezilen, sömürülen gençlerimize, kadınlarımızadır.

Bizler, yüreğimizle ve düşüncelerimizle her gün, hesap sormaya devam edeceğiz.

Sizler 24 ARALIKTA SADECE BİR GÜN OYLARINIZLA HESAP SORUN.

Hatip DİCLE **Leyla ZANA** Selim SADAK **Orhan DOĞAN** İbrahim AKSOY **Kemal OKUTAN** Mehdi ZANA.

Satia ADVAN, Coşkun AK, **Neriman ALTUN,** Ali KEMAL ANAÇ, **Ayhan ARAS**, Mustafa ARSLANTUNALI, **Ahmet ASLAN,** Olcay ASLAN, **Mahmut ATAY,** Zübeyde ATAY, **Esmehan AYKOL,** Ahmet BABALIOĞLU, **Ulaş BALKANLIOĞLU**, Nermin BAYCİN, **Hakan BAYHAN**, Tevfik BİLGİN, **İrfan BOZAN**, Mukadder KESKİN CANKOÇAK, **Uğur CANKOÇAK**, İpek ÇALIŞLAR, **Fethiye ÇETİN,** Hasan BASRİ ÇIPLAK, **Kevser ÇORUH,** Kadir DİNÇ, **Zarife DOĞAN,** İzzet ERAY, **Mustafa ERDEMLİ**, Kamber ERKOÇAK, **Erzade ERTEM,** Tuğrul ERYILMAZ, **Ömer ERZEREN,** Fikret ESER, **Sedat GÖÇMEN,** Sinan GÖKÇEN, **Ayşe GÜNAYSU,** Nazmiye GÜÇLÜ, **Samet GÜÇLÜ,** Berat GÜNÇIKAN, **Bumin GÜNERİ,** Fatma GÜRESİN, **Besalet GÜRPINAR,** Kemal GÖKHAN GÜRSES, **Önder GÜVEN,** Aydın HASAR, **Funda IŞIK,** Gönül IŞIK, **Nazmiye KADIOĞLU,** İbrahim KARADAĞ, **Havva KARAKAŞ**, Filiz KARAKUŞ, **Yaşar KEMAL,** Eren KESKİN, **Sevda KILIÇ,** Güldal KIZILDEMİR, **Filiz KOÇALİ,** Saim KOÇALİ, **Muharrem KÜÇÜK**, Ertuğrul KÜRKÇÜ, **Nadire MATER,** Tayfun MATER, **Fatma MEFKURE,** Gündüz MUTLUAY, **Senay MUTLUAY,** Çağla OFLAZ, **Selim OKÇUOĞLU,** Saruhan OLUÇ, **Nevzat ONARAN,** Neşe OZAN, **Süreyya ÖZER,** Duygu ÖZTÜRK, **Selçuk ÖZÜPEK,** Josef PALOMBO, **Sûkun PALOMBO,** Okşan PELİTÖZÜ, **Leman REN,** Özcan SAPAN, **Gülnur SAVRAN,** Semra SOMERSAN, **Seyit SOYDAN,** Muzaffer SÜMBÜL, **Yasemin SÜMBÜL,** Nimet TANRIKULU, **Filiz TOKCAN,** Orhan TOKCAN, **Osman TOKCAN,** Hatice TUNCER, **İrfan YALÇIN,** Yelda, **Şahika YÜKSEL,** Ragıp ZARAKOLU, **Sonat ZELYUT,** Yaprak ZİHNİOĞLU, **Vahap ZİRAV.**

Savaşa Karşı, Barış İçin oylarınız Emek Barış Özgürlük Bloku'na, HADEP'e

Gümrük Birliği: Bulanık suyun dibini görmek...

Özlem ONARAN

Havai fişeklerle kutlanılırken yangın çıkan Gümrük Birliği anlaşması gerçekten Türkiye'ye ve emekçi sınıflara ne getirecek? Bir ekonomik krizden yeni çıkmış ve seçim ertesinde bir yenisini bekleyen bir ülkede, yeni bir istikrar paketini açmaya hazırlanan bir sermaye hükümetinin, GB'nin getirdiği artan rekabetçi ortam da göz önünde bulundurulduğunda, her türlü emek muhalefetini bastırma yönünde canla başla çalışacağını söylemek pek de kehanet sayılmaz. Bu iddianın maddi zeminini görmek için ekonominin dengelerine bakmak yeterli. Yüksek enflasyon ve faizler maliyetleri büyütmekte ve Türk sermayesinin zaten zayıf olan rekabet gücünü iyice aşındırmakta. Gümrük oranlarının düşürülmesi ithalatı ilk anda çok artıracak ve bunun yarattığı döviz darboğazını engellemek amacıyla yüksek bir devalüasyon kaçınılmaz olacak ve bu, ekonomide kullanılan ithal girdi yoğunluğu da göz önünde bulundurulduğunda döviz kuru beslemeli, hızlı enflasyonist bir süreç yaratacak. İthalatı frenlemek için ve gümrük vergisi gelirlerindeki kaybı telafi etmek için konan ek vergiler, GB dışı ülkelerden ithalata getirilecek, yeni gümrükler ise fiyat düzeylerinin artmasını daha da hızlandıracak. Bu koşullar altında ekonomide istikrarı sağlamak için elde tek bir araç kalıyor: Her türlü muhalefeti bastıracak bir güç ilişkisi tesis etmek, bütün kamu harcamalarını kısmak, toplusözleşme hakkını fiilen ortadan kaldırmak ve ücretleri neredeyse dondurmak.

Çiller ve Baykal, Gümrük Birliği için pek çalıştılar ve sonunda pek sevindiler...

Gümrük Birliği ve demokratikleşme...

Bu koşullarda GB'yle birlikte genel bir demokratikleşme ortamı beklemek tam bir hayalcilik olur. Avrupa Parlamentosu'nun genel tavrı da gerçekte sadece piyasanın istikrarıyla ilgilendiklerini ve demokrasinin sınırlarının genişletilmesinin de, daraltılmasının da bu hedefle uyumlu olduğu sürece makbul olduğunu gösterdi. Savaşın acilen son bulmasının istenmesi de artık güç dengelerinin başka bir çözümü olanaklı kılmadığının görüldüğü noktada piyasaya sürülmekte.

GB'yle birlikte, otomotiv, gıda, lastik, kağıt gibi kimi sektörlerde, özellikle yabancı yatırımcı bağlantısı olmayan şirketler arasında, rekabet edemeyerek iflasa sürüklenecek olanların sayısı hiç de az değil. Bunun yaratacağı işsizlik artışı ayakta kalmayı başaran şirketler tarafından yaşama şanslarını daha da artırmak için kullanılmaya çalışılacak. GB'nin en hevesli taraftarlarından tekstilcilerin, esasen sigortasız, parça başı iş yapan, daha çok kadınlardan oluşan, oldukça esnek işgücüyle yakaladıkları tılsım şimdiden büyük ölçekli şirketlerin bile ağzını sulandırıyor. TİSK, her fırsatta sendikaların öncülüğünde belirlenen sabit ücretlerden, üretimle ilgili olmayan yan ödemelerden ve sosyal güvenlik maliyetlerinden, işçi çıkartma bedellerinin yüksekliğinden, çalışma sürelerinin sabitliğinden yakınıyor. Gelir dağılımındaki eşitsizliğin ve sendikal harekete getirilmiş kısıtların boyutları ortadayken, yıllarca koruma altında ve teşviklerle rantiyelik yaparak kar etmeye alışmış sermaye elindekiyle de yetinmeyerek GB'ne uyum programını en sıkısından bir istikrar paketiyle örtüştürmek istiyor. Gümrüksüz dönemde yeni tip korumacılığın bir unsuru da, dünyanın her yerinde olduğu gibi, emekçilere karşı saldırının devlet eliyle örgütlenmesi olarak karşımıza çıkıyor. Devlet, sadece döviz kurlarında denge sağlamak, faiz oranlarını ve enflasyonu düşük tutmak, para ve fiyat istikrarı oluşturmak, işgücü piyasası için gerekli "tedbirleri" almak, işgücü maliyetlerini ve özellikle ücret dışı maliyetleri azaltmak, teknolojik yenilikleri, girişimciliği ve firmalararası rekabeti "düzenlemek" ve dış ilişkilerini genişletmek durumdadır. Özetle, Gümrük Birliği'ne giriş kimi sermaye çevrelerinin nefes borularını açarken, emekçilerin nefes borularını iyice tıkayacak bir baskı rejimini ve Türkiye'nin taponlaşan sermaye kesimlerinin tasfiyesini ve kapitalizmin yeniden yapılanmasını beraberinde getiriyor.

'Mastricht'in Avrupa Birliği'ne hayır!

Bu koşullarda GB'ne (hala) kesin ve güçlü bir şekilde "hayır" dememek için hiçbir neden yok. Bu "hayır"ın gerekçesi ise ulusal çıkar, kalkınmacılık veya yerli sanayiyi korumak değil, tam da emekçilere karşı saldırıya set çekmektir. Emekçilerin enternasyonal "dayanışması"nın önünü açacağı hevesiyle GB'ne evet demek ise, tam da kaba bir maddecilik olur; çünkü emeğin enternasyonalist örgütlenmesi sermayenin örgütsel durumunun mekanik bir uzantısı değil. Üstelik uluslararası bir emekçi mücadelesi için GB olmasa da, yeterli zemin ve gereklilik mevcut. Öte yandan, dünyanın bir bölgesine doğru açılırken bir başka bölgesine karşı koruma duvarlarını yükseltmeye "evet" demek yeni tip bir "blok enternasyonalizmi" olsa gerek!

Kuşkusuz kimileri "Geçti GB'nin pazarı", diyerek bu tartışmayı kesebilir ve eşşeğimizi AB'ye sürmemizi önerebilir. Tam da bu noktada GB'ye karşıt, ama AB'nin erdemlerine güveni tam olan tarafların önümüze koyduğu yeni hedefe çarpıyoruz: "Tam üyelik ve Türkiye'nin karar süreçlerine katılması". Oysa tartışmanın burada kesilmemesi için iki önemli nedenimiz var: Sınıf mücadelesinin verili güç dengeleri çerçevesinde hayalcilikle suçlansak da GB anlaşmasının geri dönülmez olmadığını söylemek zorunludur. Emekçileri, bu gerici birliği reddederken, aynı zamanda milliyetçiliği redderek alternatif bir Avrupa tasarımına doğru yöneltmek de ancak ikircikliliği aşan somutlukta ve açıklıkta bir siyasetle mümkündür. "Evet" ve "hayır" ikilemini aşarak "sermayenin Avrupası"na karşı "emeğin Avrupası"nı örgütlemek aslında "hayır"ı somut bir enternasyonal tasarımla örgütlemekten başka bir şey değildir. İşte bu nedenle GB'nin tam bir sermaye projesi olduğunu teşhir etmek hala güncel ve ikinci olarak da özellikle AB'ye girme tartışmaları açısından bu güncellik pekişmektedir.

AB'ye girme telaşesindeki muhalifler AB'nin GB'den farklı olduğunu, bu aşamada ekonomik değil, politik-demokratik yanın belirleyici olduğunu ve üstelik de karar süreçlerine dahil olmadığımız bir ekonomik birliğin daha sakıncalı olduğunu, sırf bu nedenle bile AB'ye karşı durmanın olanaksızlığını iddia edeceklerdir. Yani kapitalist entegrasyon kaçınılmaz bir süreçtir ve hedef badireyi daha az sıyrıkla atlatmak olmalıdır. Aynı şekilde, bu noktadan bakınca GB anlaşmasının iptali de asla söz konusu edilemez. Bu bakış bir yandan emekçilerin kapitalizmin sınırlarını aşan bir hedef etrafında seferber olması olasılığını dışlıyor ve sınıf bilincini de mümkünün sınırlarına hapsediyor. Diğer yandan ise AB ile ilgili bir yanılsamayı pekiştiriyor. Ortada bir refah toplumu, emekçi ve demokrasi cenneti varmış gibi...

AB'yi doğru tartışmak için bugünkü AB'nin Mastricht anlaşmasıyla belirlendiğini hatırlamak gerekiyor. Avrupa'da emekçilerin her türlü demokratik kazanımı uzayan depresif dalganın tehdidi altında. Sosyal şart ile kazanılmış refah devleti hakları tam anlamıyla kırpılıp yıldız yapılmış durumda. Örneğin Norveç'te AB'ye girmeye karşı muhalefeti örgütleyen önemli güçlerden biri olan kadınlar, esas olarak sosyal refah devleti çerçevesindeki haklarını kaybedecekleri endişesiyle harekete geçtiler. Yüzde 12'lere doğru tırmanan işsizlik oranları ise sessizce kabullenilirken, emek sürecinin esnekleştirilmesi üzerine mutabakata varılıyor. İstikrarlı bir ortak ekonomi yaratmak ve neticede para birliğine giden taşları döşemek amacıyla bütün ülkelerin enflasyonu, bütçe açığı ve iç borç oranları üzerine limitler getiriliyor. Bu ise sosyal güvenlik harcamalarını kesmeye yönelik bir kemer sıkma politikasını beraberinde getiriyor. Hele de enternasyonalizm adına AB'yi kutsamak olur şey değil. AB, sermaye açısından iki yönlü bir koruma işlevi üstleniyor: Bir yandan 3. Dünya'nın yoksul ülkeleri de dahil, rakip ulus devletler karşısında blokun duvarlarını yükseltiyor. Diğer yandan da birlik içindeki hem göçmen, hem de "yerli" emekçiler karşısında zırhlarını kuşanıyor. AB normları gerekçe gösterilerek Almanya'da siyasal sığınmanın bir hak olmaktan çıkarılması oldukça çarpıcı bir örnek.

Dayanışmanın Avrupa'sı için...

Bu noktada burjuvaziden çok daha az örgütlü olsa da, devrimcilerin Avrupa'da uluslararası düzeyde örgütlemeye çalıştığı mücadeleden söz etmekte de yarar var. Avrupa Birliği'ne dair referandumda pek çok sol eğilim ortak eylem platformları oluşturdu ve "red" cephesini örgütledi. "Hayır" derken alternatif ve dayanışmacı bir Avrupa'nın olanaklılığını anlattılar ve Mastricht'in kabulünden sonra ise seçimlere yine bu karşıt zemin üzerinden katıldılar.

Türkiye'den bakınca da AB'ye girmek üzerinden sermaye ve emeği kesen bir ortaklık ile bir tartışma yürütülemeyeceği ortada. Sermaye kendi gerekçeleri ile AB'ye girmek isteyecektir. Emekçilerin alternatifi ise, bir grup ayrıcalıklı insanın "1. Dünya"ya dahil olması ile bir bütün olarak dünya emekçilerinin bu ayrıcalık sahiplerinin dünyasına karşı mücadelesinin taleplerini yükseltmek arasındaki tercihle belirlenecek. İşi olanların işsizlere, "yerlilerin" "yabancılara", varlıklı bölgelerin daha yoksul bölgelere karşı savunmaya geçtiği korporatist, kısa vadeci ve ben merkezci bir geri nokta üzerinden alternatif oluşturmak mümkün değil. Avrupa'daki devrimcilerle kurulabilecek ortak hareket de ancak bu temele dayanabilir.

Emekçilerin Avrupa'sı için

Emekçiler açısından bir Avrupa Birliği söz konusu olacaksa, ülkeler ve bölgeler arasındaki çarpıcı eşitsizliklerin kaldırılması temelinde yükselecektir. Bu, büyük servetler ve şirket karları üzerinden alınacak vergilerle oluşturulacak ve emekçilerce denetlenecek bir destek fonuyla mümkündür. Birlik içindeki halkların kendi kaderlerini tayin hakkı koşulsuz tanınmalıdır. Birlik içindeki ülkelerin birlik dışındakiler de dahil bütün ülkelere verdiği borçlar iptal edilmeli, yapısal uyum programlarına son verilmelidir. Birlik dışındaki ülkelerle, özellikle 3. Dünya ülkelerinin kaynaklarını talan etmeye yönelik bir rekabete son verilmeli, karşılıklı dayanışmayı ve kaynak kullanımını emekçiler denetiminde toplumsal ihtiyaçlara yönelik olarak belirlemeyi öne çıkaran bir uluslararası ilişki politikasına yönelinmelidir. Çalışma gününün ücretler düşürülmeden kısaltılması, tam istihdam, yaygın ve bedava bir sosyal güvenlik sistemi, radikal bir vergi politikası, emekçilerin uluslararası sendikal örgütler oluşturarak ortak toplusözleşme ve grev hakkının tanınması, birlik içinde göçmenlere ve azınlıklara yönelik ayırımcı uygulamalar durdurularak lehte politikalar uygulanması emekçi sınıfın Avrupa Birliği'ni tanımlayacak temel politikalardır.

Kuşkusuz böyle bir birlik, bugünkü burjuva devletlerinin ve çokuluslu şirketlerin üzerinden oluşturulamaz. Sosyalistler olarak bir an önce soyut bir AB'ye girme tartışmasından kurtularak, emekçi sınıfı ve tüm toplumsal muhalefet hareketlerini sosyalizm hedefiyle doğrudan ilişkili bir mücadele için seferber edebilecek radikal bir anti-kapitalist alternatif ve bu doğrultuda uluslararası düzeyde ortak eylemlilik ve örgütlülük oluşturmak durumundayız.

Bizler, yani sonrasızlıkta yitirilenler

Filiz ÖZDEM

Günbatımının, gecenin şairidir Trakl, mavi gölgelerle dolu melankolinin, kahverengi çürümenin mevsimi sonbaharın, kara çürüme ölümün, kapkara bir çürüme olan savaşın karşısında intihara giden o kısa yolun... Trakl "madeni tınılar"a benzettiği "ölümün ezgilerini" duymak için yaratılmış bir devasa kulaktır. Kocaman bir ağızdır: "Bir gölgeyim yalnızca, uzak ve karanlık köylerde./ Tanrının suskunluğunu/Koruluktaki havuzdan içtim" der. "Sönmekte olan bir ışığı" taşımaktadır bu ağız, çünkü "Heybetlidir uzak bahçeye çöken suskunluk." Bir çift gözdür "Soluk bölgeleri" görmek için bakışlarını akşam vaktine çeviren.

Hayat yorar onu, "Yıldızlar neredeyse konar yorgun adamın kaşlarına". Hatta o kendini hiç doğmamış ya da yarı doğmuş hisseder, çünkü "mezarında ışığa boğulmuş narin bir ölü" gibidir. Ölmüşlüğüyle bakar hayata: "Ölmüşlüğümüzle, mürver ağaçlarının altında dinleniriz,/Bakarak gri martılara."

1887 yılında doğan Avusturyalı şair Georg Trakl tümüyle düzendışı biridir. Onulmaz bir yalnızlıkla doludur, içedönük, melankolik bir yapıya sahiptir, cinsel açıdan iktidarsızdır, kardeşine aşıktır, uyuşturucu bağımlısıdır... "Varsın, son acılar da somutlaşsın bende,/Savunmuyorum kendimi, ey karanlık güçler" diye haykırır. İnsan "ölümün karşısında üşüyen çiçek"tir ve "kopartılmayı" beklemektedir. "Yüksek sesle kırılır sudaki aynalar" sonra "yaşlanmış bir suyun şarkısı" duyulur. Ağır bir hüzün duygusuyla yaşamak ister, uyuşturucunun batağındadır, "Huzur ve şaraptır günbatımıyla gelen".

Rüzgar, uyuyan adamın şakaklarına fısıldayan beyaz bir ses"tir. Hayatı bir eve benzetecek olursak, Trakl genellikle bu evin yatak odasındadır. Yatak uykunun, aşkın, anıların ve ölümün döşeğidir. Derken, "Gecenin ve yıldızların altın dallarının altından/Süzülür kızkardeşin gölgesi suskun fundalıkta", sonra "ölçü, yasa ve ayrılın mehtapla döşeli patikaları" serilir önüne. Ve o patikada koşturmaya başlar şehvetin, yasağın, günahın atlıları: "Ve yürüdüm, her yanımda bir titremeyle,/Bir fıskiye yükselmekteydi maviliklere doğru,/Erguvan rengiyle, bir gece açılıyordu/Ve hayvan hep benimleydi" der. "Gece tehditler yağdırmakta seviştiğimiz yatağa./Biri fısıldamakta: İçimizden kim üstlenecek bu günahı?/Daha titrerken sönen şehvetin hazzıyla bedenimiz,/Dua ediyoruz: Bağışla bizi, ey Meryem Ana!" diye yakarır KANIN GÜNAHI şiirinde.

Kötücüllüğün son vadilerinden söz eden Trakl içe dönük, sessiz kişiliğine karşın yüz çizgilerinde, bakışlarında kötülüğün ve saldırganlığın o soğuk mimarisini taşır.

Ruhu anıların karanlıklarında ürpermektedir. Ve dünya savaşlara doğru dönmektedir. Trakl hayatın yatak odasından çıkar. I. Dünya Savaşı'na sağlık görevlisi olarak katılır. Elbette karşılaştığı manzaralara dayanamaz ve bunalımlar geçirmeye başlar:

"Tanrım, ne büyük bir yalnızlıkla kesiliyor
akşam rüzgarı.
Zeytin ağacının loşluğunda baş,
ölmeye eğiliyor.
Sarsıcıdır insan soyunun yıkımı."

Savaş, onun ölümle olan birebir, melankolik ilişkisini, zorbalığıyla deşer. Köyler "iman dolu,/Soluk görüntülerle can vermekte"dir gözlerinin önünde. Artık akşamlar "sessiz bir rahibe gibi eğilmekte"dir "Kırık erkek kemiklerinin üzerine". Kent "soğuk, kötü ve çürümeye yüz tutmuş bir soyun mekanı'dır. Ona tek bir seçenek kalmıştır: "Acınasıdır delilerin yüreği./Unut, unut ne varsa ruhunu hüzne boğan./ Geleceğindir asıl acıların" diye düşünür. Ve 1914 Kasımı'nda Krakau Hastanesi'nde, büyük bir olasılıkla intihan etmek için, aşırı dozda kokain alarak ölür. Henüz 27 yaşındadır...

ÜÇ RÜYA

III
Nice kentler gördüm, alevlerin
kurbanıydılar,
Zamanlar, vahşet üzerine vahşet
getiriyordu,
Ve toprak olmuş nice ırklar,
Hepsi de günün birinde unutuluyordu.

Tanrılar gördüm, bir gecede yıkıldılar,
En kutsal çalgılar bile paramparçaydı,
Ve çürümelerden geriye kalanlar,
Yeni bir hayatla güne başlıyorlardı.

Yeni bir güne başlayıp, yeniden
ölüyorlardı,
Hep aynı tragedyaydı sahnelenen,
Hem oynanan, hem de anlaşılandı.

Ve deliliğin karanlığından farksız
acıları,
Güzelliğin kadife görkemini
Gülümseyen bir diken tarlası gibi
sarmaktaydı.

Georg Trakl
(Çev: Ahmet Cemal, Kavram Y.)

Melih Cevdet, Ataol Behramoğlu ve...

Sezai SARIOĞLU

Tarih bazen toplumları ve onu oluşturan bireyleri öyle konaklara sürükler ki, "normal" dönemlerdeki duruş biçimleri hızla ortadan kalkar. Böylesi konaklarda, tarihin çözülmek üzere toplumun önüne koyduğu sorunlar karşısında "ben"ler, "biz"ler kaçamak noktası bulamaz. Bu durum, "doğal" dönemlerdeki ilüzyonun artık devam edemeyeceği, ettirilemeyeceği anlamına gelir.

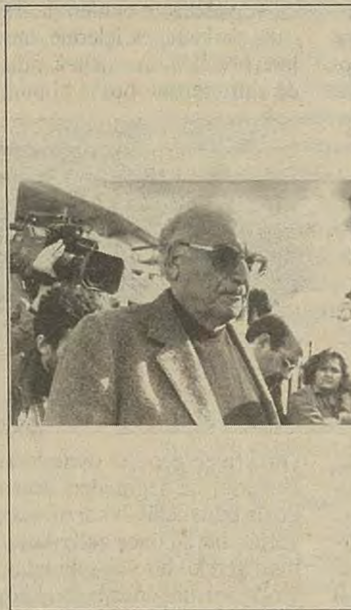
Seçimlerin tarihi önemi de burada yatıyor...

Aydınların artık kaçamak yapamadığı bir seçimle karşı karşıyayız...

İşte tam da bu noktada, İP'si, genel başkanları Doğu Perinçek kanalıyla, birinci ağızdan, "Cumhuriyet'in kuruluşundaki tüm kazanımların devralındığı ve Türkiye'nin aydın birikiminin, esas partide temsil edildiği" görüşünü havada, karada, denizde hamasi nutuklarla savunuyor. Perinçek bu seçim kampanyasında iki aydınımızı koz olarak kullanıyor; şair–yazar M. Cevdet Anday ve TYS Genel Başkanı Ataol Behramoğlu... Uzun zamandır, Aydınlık dergisinde ve geçtiğimiz hafta içinde "tam sayfa" olarak günlük gazetelerin bazılarında yayınlanan "destek" ilanları aslında bir hakikatin yanı sıra bir ilüzyonu da içeriyor... Bu listelerin nasıl hazırlandığı, imzacılarla nasıl ilişkiler kurulduğunun karamizah öyküleri bir yana, bu listenin gerçekliğe denk düşen yanları da var. Bu liste, –tek tek bazı kişileri tenzih ederek söylemek gerekirse– "Kemalizmden ve artık tarihen zamanını doldurduğu iyice açığa çıkan devletten kopamamış yazarların, çizerlerin, sendikacıların, Kürt ve azınlıklar meselesinde demokratlığı bile kazanamamışların", "ayıplar" birliğidir. Çünkü sorun, bir partiye oy atma sorununun ötesinde, resmi tarihin içinde yer alarak bu coğrafyada yaşayan öteki'leri ve onların özgürlük teleplerini görmezlikten gelen bir "yürek sağırlığı"dır...

Yani bu aydın tartışmasını içeren ve aşan bir kimlik ve tarihsel duruş tartışmasıdır... Tarihin ve ezilenlerin vicdanında yer alıp alamama meselesidir...

Doğu Perinçek'in "ünlü liste"yi seçim kozu olarak kullanması, özellikle de M. Cevdet Anday ve Ataol Behramoğlu üzerinden bir ilüzyon yaratması karşısında her iki aydınımızın ne dediklerini doğrusu merak ediyordum. Salı gecesi Show TV'de 32. Gün programında Doğu Perin-

çek'in birkaç kez ismini zikretmesi karşısında M. Cevdet Anday, "Programda benim de adım geçmiş. Bildiğiniz gibi seçimlerden önce bir bildiri yayımlanmış ve bu bildiriden bana da yollanmıştı. Bildiride yer alan sosyalist ilkeler güzel şeylerdi. Bu nedenle imzaladım. Ancak hangi partiye oy vereceğim gibi bir şey sorulamaz" derken kendi "kusuru"nu –belki de naifliğini– vurguluyor. Ancak, siyaset pisasasında Doğu Perinçek ağzından, kendi adı üzerinden "oy avcılığı" yapılmasına ise yanıt veremiyor. Öte yandan, bu açıklama, İP'nin ezelden ebede bütün sıfatları takınmış başkanının bu listeleri nasıl hazırlattığı ve "amaca ulaşmak için her araç mübah" felsefesini nasıl işlettiğinin kanıtı değilse nedir?

Listenin "birinci kemanı" olarak sunulanlardan TYS Genel Başkanı Ataol Behramoğlu ise, İP'nin Kadıköy'deki mitingte konuşmacı olarak daha net bir tutum aldı... Ataol'un, hangi siyasi yönde tercih yapacağı kendi sorunudur. Ancak bir sorun var ki, Ataol bunu TYS üyelerine açıklamak zorundadır. Afişlerde ve ilanlarda Ataol'un adının sürekli olarak TYS Genel Başkanı olarak geçmesi yanlıştır. Ataol bir şair, bir yurttaş olarak bir tercih yapmıştır ve böylesi işlerde "TYS Genel Başkanı" sıfatı yerine "Şair Ataol Behramoğlu" sıfatını kullanması gerekirdi... Öte yandan Ataol Behramoğlu'nun, onlarca yıldır bu ülkede kan gövdeyi götürürken, nasıl "aydın körleşmesi" içinde günlerini tükettiğini, ama iş Bosna'ya gitmeye gelince "tıpış tıpış" neden gittiğini, yazı dizisini hazırlarken "Doğu'da olup bitmeyenleri" aklına neden getirmediğini vicdanına nasıl açıkladığı da merak konusudur...

Doğu Perinçek'in yaratmaya çalıştığı bir başka yanılsama ise, "Emek Barış Özgürlük Bloku"nu destekleyen "öteki" aydınları yok sayma "köylü kurnazlığıdır." Unutturulmaya çalışılan bazı aydınlarımız şunlar:

Yaşar Kemal, Murathan Mungan, Cezmi Ersöz, Leyla Erbil, Ahmet Kaya, Ferhat Tunç, Fikret Başkaya, Orhan Alkaya, Oral Çalışlar, Halil Ergün, Rahmi Saltuk, Ahmet Telli, Akif Kurtuluş, Şükrü Erbaş, Arif Damar, Mahir Günşiray, Menderes Samancılar, Yılmaz Odabaşı, Hasan Kıyafet, Adnan Yücel vs...

İP'i ve "Emek Barış Özgürlük Bloku"nu destekleyen aydınlar arasında bence çok temel bir fark var... Birinciyi destekleyenler her nedense tavırlarını "açık seçik ortaya koymuyorlar" ve her zaman "şu anlamda imza attım" gibi açıklamalar yapmak zorunda kalıyorlar...

"Emek Barış Özgürlük Bloku"nu destekleyenler ise açık ve net olarak tavırlarını belirtiyorlar...

Açıklık özgürlük ve barış tercihidir...

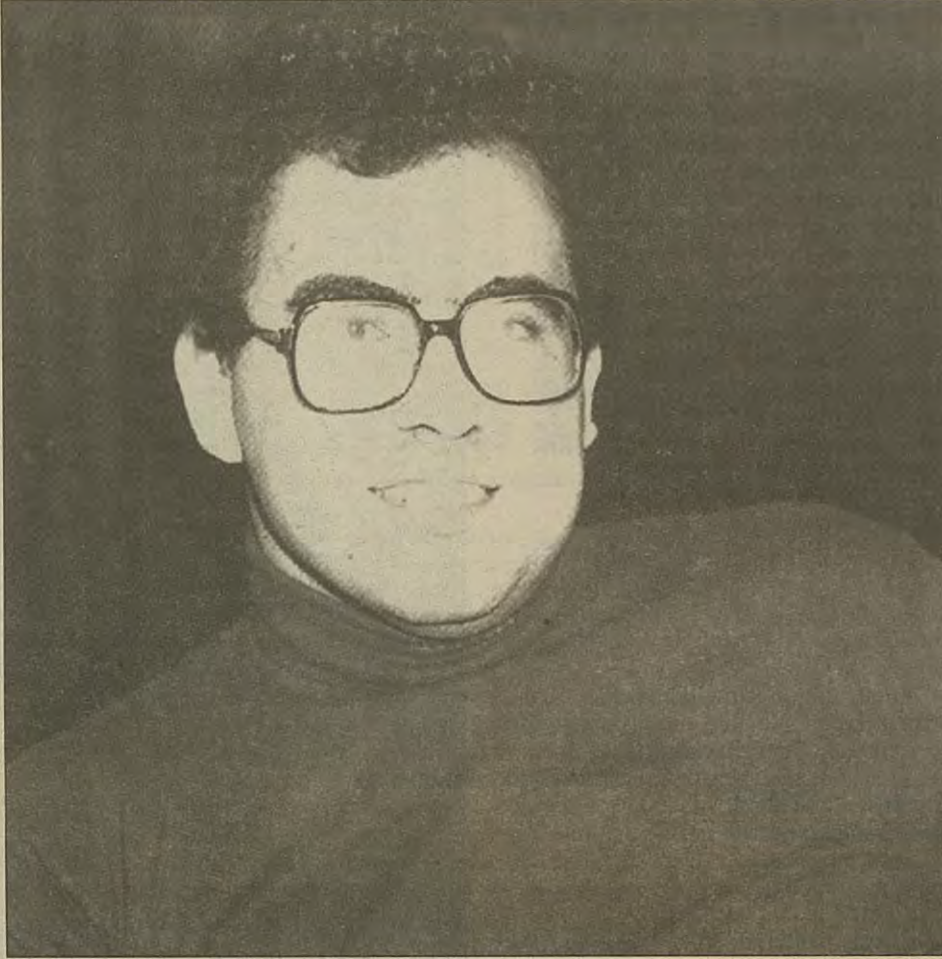
Meto'Biyografik bir Met-Üst portresi ya da mizahın aykırı-dahi kalemi

Mesut KARA

Mizahın aykırı kalemi-kalesi, üç aptal çavuşun şair filozofu. Sosyal absürd. Bir nevi deli dahi. Bilgece, dervişçe yazıyor. "Artık ütopya deyince, yalnız hayali ihracat, naylon fatura, lotarya, asparagas, loto, toto, altılı ganyan, milli piyango ve avanta" anlaşılan günümüzde o, yine de ütopik. "Şiir ile kara mizahı nirvanaya ulaştırmak" çabasında. En ciddi yazılarını Söz dergisinde ve son aylarda Leman'da yazdı, yazıyor. Yalnızdır, hayat beceriksizi bir naiftir. "Issız bir adaya düşse kafasını, gözünü yarar." Uçbeyi midir, nedir? Bazen geciktirici sprey, hayat katarı, sağır sultan, Terkos gülü, avare Avarel, halt şairi, keskin sirke, anthi medya pichi... Ve fakat en çok İmgehan Lirikboy, Mansur Şebboy, Albert Kamu Vicdanı, Met-Üst. "Yani Yakup, her türlü çağrılma(ma)nın olağan şekli."

Metin Üstündağ bir ruh halinin adamıdır. Yılmaz Güney'in, Ertem Eğilmez'in Gırgır dergisinin pratiğinde yansıyan ruh halinin, sanat üretim pratiğinin takipçisidir. Onu soranlara cevabı "E hiçbiri" şıkkıdır. Heybesi hayat dolu. "Dünyanın en güzel kışına rastladım ey ömür!.. sus lapa lapa." Münzevidir, çünkü "dışarı'da bilmediğimiz öcüler... İçeri'de bildiğimiz acılar var. Dışarı'sı dedikodu, gürültü, cinnet ve alkol... Solun en büyük engeli alkol... Dışarıda kadınlar ve erkekler gece 'düzüşmek' için sol'u ve sanatı meze olarak kullanıyorlar. Mesele bu. Artık solcu kardeşlerinde memleketin haline üzülmek dışında ortaklıklar arıyor. Ona göre "bu ülkenin çocukluğu, yetmişlerde atta'ya binip gitti. Seksenlerde bunadı, doksanlarda Darülaceze'ye düştü! Fakat yine de umutludur; "benim halkım, sizin iktidarınızı döver! Bir gün mutlaka! Bir gün mutlaka.. bir gün...!"

Mizah onun için bir yaradılış ve ifade etme biçimidir. "Mizahı sanat olarak üreten insanlar, aslında güldürmüyorlar, beyinleriyle ağlıyorlar." Sözlerini Langadank söyleyen, mavra zamanı bile kara mizahıyla düşündürten Met-Üst'e göre saçma ve absürd aklın ulaştığı en keyifli alternatif gerçektir ve bir insanın ulaşabileceği en akıl yüklü mizah duyarlılıklarındandır. Absürtüp durur. Yazılarının çoğu evlerde, işyerlerinde panolara-duvarlara asılır. Asmayıp da beslesinler mi? Sözünü esirgemez, genç, gür, tok sesli bir çınardır ve dımdızlak ortadadır. Kimi zaman şimşekleri üzerine çeker. Çoğu haksız ve ağır eleştirilerin hedefi olur. Sorgulamaktan, sorgulanmaktan, "dünyaya, hayata ve kendilerine ait her neşterden" ürken insanlar topluluğunda sürekli sorular sorar, yanıtlar arar. Hayatın tılsımını bulmuş gibidir. Belki bizlerden sakladığı sırrı da budur. "Ben bu gece dünyanın, hayatın ve her şeyin sırrına ersem.. ve yazmasam.. kimsenin haberi olmaz.. benim bile.. ama anımsadığım her şeyi yazıyorum.. dünyanın, hayatın, insanların ve herkesin, her şeyin bendeki izlerini.. hiçbir karşılık beklemeden.."

"Nasıl olsa Metin, biraz harflerinden aşınır / Nasıl olsa her çocuk önce hevesinden şımarır/ Nasıl olsa Metin, önce imlasından aşınır/ Nasıl olsa her çocuk önce sinemalardan büyür/ Nasıl olsa Metin, biraz bulutlarından aşınır/ Nasıl olsa her çocuk, beş dakika aralarda büyür"

Mizah serüveni ortaokul yıllarında çizerek başlar. 16 yaşında Çarşaf dergisinde profesyonel mizahçıdır. "Galeri Metin" köşesinde çizdiği Çarşaf'tan, Gırgır dergisine geçer ve "Metin'in Aşıkları" köşesinde çizer. Daha sonra Limon ve gazete ekleri gelir. Televizyonlara yazdığı (Ne haberler ve Plastip Şov'un Met–Üst'lü dönemi gibi) gülmecelerde oldukça başarılıdır. Limon'da başlattığı, -bugün çoğu kitap olan- yazı ve çizgilerini yıllarca sürdürür. Yeryüzü Tutanağı, Pazar Sevişgenleri, Langadank, Komedi Virüsleri Oris ile Vonti... "Henüz daha kitaplığımızda duvar yazısı-graffiti yokken Metin Üstündağ Limon mizah dergisinde Langadank adını verdiği bu minik yazıları yazmaya başlamıştı." (Milliyet) Bu arada Akademi'de Dekor Kostüm eğitimi görüyordur ve fakat başarılı öğrenciliği mizahçılığı yüzünden sekteye uğrar. Devamsızlıktan sınıfta kalır ve okulu bırakır. Ardından Nankör ve Deli dergileri gelir. Sonra da Leman.

Aziz Nesin'e göre mizahın suyunu değiştirdi. Met-Üst, Aziz Nesin'in "en sevdiğim yaratıcı genç yazarlar" dediği dört mizah yazarından biridir. Ece Ayhan da sevdiği şairler arasında sayar, Metin Üstündağ'ın adını. Sıkı şairdir: "Ben ölürsem, satır aralarının şairi ölürüm, en fazla!.. mülteci boşlukların, tıfıl nahoşlukların!.. ünlemlerin, soru işaretlerinin, teneffüslerin!.. ben ölürsem Metin Üstündağ ölürüm en fazla!" Sus! Sen ölme emi... Belki de en çok "insanları kışkırtmak, rahatsız etmek, güldürmek, üzmek, yüreklerini ağızlarına getirmek, ödlerini patlatmak" için yazıyordur. "Yazmak: Altını çizmektir zamanın..." Yazarak yaşar. Yaşadıklarını, hissettiklerini yazar.

Kuşların çinko dam sorunsalına gelince... Sana kanım ısındı Met-Üst, kardeşim diyebilir miyim? Seni seviyoruz.. İyi ki varsın.

Yeryüzü ateşten bir ırmak olmadan mimoza zamanı

Mustafa KÖZ

Ada'nın her yerinde ilk yazdı. Mayıs sonuydu, ama hâlâ ürperten bir serinlik siniyordu giysilerimize. Sular durulmuş, gölgelenmişti. Kuşlar ağır ağır yükseklere çekiliyordu. Kentin uğultusu uzaktaydı. İçlerimizde dönen yaprak ölüleri, acının ve tutsaklığın kimsesizleştirdiği gövdelerimize çarpıp yaz bahçelerine düşüyordu. Mimoza bahçelerine. Bakır ve toprak saksılarda begonviller uçtan uca örtmüştü Rum evlerini. Artık onların olmayan taş avlularda paslanmış, ters çevrilmiş birkaç sandalye, yırtılmış şezlonglar, pervazlarda martı yumurtaları, ören yerleri, rüzgârda kapılar, boşluktaki kuyu ipi yabancılığımızın utancıydı. Onların duvarlarına fotoğraflarımızı asıyor, onların eşiklerinde oturuyorduk.

Yaz hep böyle gelirdi Ada'ya. Ağır bir hastalıktan kalkıyor gibi bungun, hantal, tedirgin. Adacıklar arasında gidip geliyordu vapurlar. Akşamın bu saatlerinde iyiden iyiye seyrelirdi kente dönenler. Günün son yolcuları. Uzaktan vapur göründüğünde meydandan iskeleye telaşsız bir dalgalanma oldu. Bir günün sonunda ne denli uzaklaşabilirdi ki insan; ezinçlerinden, sıkıntılarından, kırgınlıklarından. Birdenbire atıvermişlerdi kentsoylu kaygılarını. Aşk ve utku, ölüm ve sevinç, tören ve yalnızlık aynıydı artık. Kentte her şeye yeniden başlanabilirdi. Günübirlik uzaklıklar, kentin hercümercinden sıyırabilirdi ruhlarımızın derilerini. Sarı, yuvarlanan bir şey olarak koşuyordu kalabalık iskelede. Ellerinde mimoza demetleriyle. Ada'nın yüksek yerleri buradan da seçiliyordu. Çamlar ve karaağaçlar arasında mimoza bahçeleri sarı lekelerdi tepelerde. Oradan geliyorlardı. Bahçelerden kırdıkları, devşirdikleri mimozaları, yaz sepetlerine tıkıştırarak inmişlerdi Ada'nın kozalak ve iyot kokan yokuşlarından. İskelede anlaşılmaz bir tekdüzelikle, bağladıkları üç beş kök mimozayı kente ellerinde götürmek istiyorlardı. Kentte kimse evine çiçek almıyordu. Burada gülünç bir gururla, birbirleriyle yarışarak; sevgililerine, çocuklarına, arkadaşlarına, komşularına mimozalar veriyorlardı. Gülümsemeden, tek söz etmeden, yüzlerini kaldırmadan, acıyla buruşturarak alınlarını. Kesik kollar gibi taşıyorlardı çiçekleri. İğreti, kuşkulu.

Vapur yanaştı. Aynı yalınlık ve suskunlukla bindiler vapura. Köpeklerini kucaklarına aldılar, kadınlar dağılan saçlarını topladılar. İlkellik, kalabalıkların kuşattığı alanlarda daha da duyururdu kendini. Doğada uygar olan tek insandı. Çoğaldıkça zarar verme, başkalarını etkisiz kılma isteği de artıyordu. O incelik yitmişti. Bir avuç yer edinmek için etmediklerini bırakmıyorlardı. Havlular, güneş yağları, yanık kremleri, şıpıdıklarıyla tıka basa doldurulmuş bir vapurun insansızlaşması; sövgüler ve aşağılamalarla kente getirilen dinlenmişlikler, bu kaba, incitici, bencil ve yabansı biçimleriyle dağılacaktı parklara, ev içlerine, fabrikalara, bürolara, sinemalara, müzayede salonlarına, borsa binalarına.

Güvertede gençler oynuyorlardı. Birbirlerine değmeden, ama coşkuyla bilinmedik bir arzuyla oynuyorlar, bir an önce atılıp kurtulunması gerekli bir yük gibi bütün sevinçlerini kıra döke bağırıp höykürüyorlardı.

Bütün adalardan sonra, kentin ışıklarına karşı vapur da ölgün ışıklarıyla sararmaya başlamıştı. Son yolcularla, kalabalık biraz daha artmıştı. Kimse kimseyi duyup dinlemiyordu artık. Şimdi herkesin geride bıraktığı bir adası mutlaka vardı. Geriye dönüp baktığımızda edinilmiş bir toprak parçası, yeniden savunacağımız bir düşümüz olmalıydı ve bu düş, bizi hep yengiye götürmeliydi. Kaçıp geldiğimiz adalar çoğaldıkça kendimizi alabildiğine yalnız ve çıplak bulabilirdik, ama başkalarının da bu edilgenliğimizi paylaştıklarını anladıkça yalnızlıklarımız böyle çılgınca gösterilerle, gizli bir sevince ya da tutku törenlerine dönüşebilirdi. Kente yaklaştıkça sesler de, yakınmalar da tükeniyordu. Bir korkuydu belki de. Bizi birdenbire suskunlaştırıp kente aç kurtlar gibi ürkek ve hesapsız indiren bu korkuydu. Yeniden evlerimize, evlerimizin yatak odalarına, verandalara, apartman boşluklarına, iş yerlerimize, inançlarımıza, öğretilerimize dönüyorduk.

Kent ışıklar içinde bir gemiydi uzaktan. Bütün kapıları sıkı sıkıya örtülmüştü. Odalara çekilmişti herkes. Kimsenin kimseye katlanacak zamanı kalmamıştı. Bir yerlere yetişme ivecenliğiyle ya da yeni bir yolculuğa çıkma telâşıyla, kaygı mı sevinç mi belli olmayan bir yürek çarpıtısıyla koşuyorlardı odalardan kapılara. Hiç kimsenin kilitleri açmak, pencereleri aralamak, ahizeleri kaldırmak aklına gelmiyordu. Belki geliyordu da ürküyorlardı birbirlerinden. Bir büyünün bozulacağından değil, ilk kez gizlerinin yollara, balkonlara, bahçelere, bulvarlara çıkacağından ve her şeylerini bir insanın sezebileceğini düşünmelerinden ötürüydü ürpermeleri. Yüzleri bile bir gizdi onlar için. Konuşurken, yürürken, sevişirken sürekli biçim değiştiriyorlardı, ama birbirlerinin yüzlerine bakmıyorlardır. Mimoza zamanlarında ya da herhangi bir zamanda böyleydi bu.

Ada yormuştu. Bir gün de olsa alışkanlıklarını terketmiş olmaları, her şeylere ilk kez başlanacakmış gibi tedirgin etmişti. Oysa her şeyin yerli yerinde olduğunu biliyorlardı. Buna inanmak istemiyorlardı. Bu kuşku hırpalıyordu. Sıkıntılı kent tutkuları tüketiyordu, ama kenti seviyorlardı. Bu kentin kargışlanmış yazgısını seviyorlardı. Yalın, küçültücü bir dille, tuhaf bir kibarlıkla, eğerek gözkapaklarını yüzük taşları ve beyaz eşya taksitleri için ayrılan boşluklarda iniyorlardı çarşılara. İyi anne, iyi eş, iyi çocuklar olarak başkalarından sakınmayı öğreniyorlardı. Sabahları herkes kendi yüzüyle, gövdesiyle dağılıyordu tapınaklarına. Uzun ya da kısa son yolculukları olmayacaktı kendilerini çiçek sapları gibi ezik ve solgun buldukları bu ada yolculuğu. Şimdi biraz yorgundular ama incelikli, anlaşılır bir şeydi mimozalar vermek birbirlerine.

Vapur son iskeleye yanaştı, indiler. Aynı incelik ve iç erinciyle mimozaları sulara bıraktılar. Kentte kimse evine çiçek götürmüyordu.

Memet Fuat neden DYP'den aday olmadı?

Ayhan KURT

Yanılmışım. Ben sanırdım ki, üstad bir edebiyat generalidir. Yaş haddinden dolayı çok zaman önce emekliye ayrılması gerekirken, yerini dolduracak başka biri bulunamadığından -veya adaylar arasında bir türlü tercih yapılamadığından- son dönemde gitgide artan kalem sürçmelerine göz yumularak ve türlü payandalarla koltuğunun devrilmesi engellenerek 'görevini' ifa etmesi sağlanan statükocu edebiyat anlayışının yılmaz yorulmaz komutanı sanırdım kendisini. Ancak Adam-Sanat dergisinin Aralık '95 tarihli sayısındaki "Polisler" adlı başyazısını okuyunca ne büyük bir gaflet içinde olduğumu anladım. Meğer ki üstadın gerçek ünvanı, bu türden sere serpe yazılar yazdığı zaman açıklığa kavuşuyormuş. Zaten bir söyleşide "Elden geldiğince açık yazmak, aydınlık olmak gerektiğine inanıyorum. Yazarın ne derin, ne bilge bir kişi olduğu değil, yazdıkları düşünülmelidir yazı okunurken" demiyorlar mıydı? Ben de tam okurken üstadın edebiyat generali olduğuna dair düşüncemden tamamen vazgeçtim: 'Kültür Emniyet Müdürü'müzden özür dilemeliyim; kendisini bundan sonra kısaca 'Komserim' kelimesiyle kodlayacağım.

İşi 'aydınlık' yazılar yazmak

Belli ki birilerine cevap olsun diye yazılmış bu başyazı. Çünkü daha başlarken bir "yazının arasında" geçen "bir söz"den bahsediyor. Şöyleymiş o söz: "Polise karşı olmak aydın sorumluluğudur." Peki kimin yazısının arasında geçmektedir bu söz, nerede yayınlanmıştır? Bunu dipnot olarak bile belirtmek lütfunu bizden esirgemiş üstad. Eh yani, koskoca eleştirmen böyle şeylerle uğraşacak değil ya. Onun işi "aydınlık" yazılar yazmak. Kimin yazdığı meçhul, hangi bağlamda yazıldığı meçhul bir yazıdan bir cümle çıkarıp kendi yazısının başına oturtmak ve bu cümleye karşı "düşünmenin daha uzun yolları"ndan geçerek bir çatı kurmak, savlar ileri sürmek, yargıya varmak, ancak yıllanmış eleştirmenlerin harcı olsa gerek. Okurun hakkı yoktur. Memet Fuat'ın yazısını okudum; karşı taraf ne demiş, bir de ona bakayım demeye. Çok meraklıysanız biraz dedektiflik yaparsınız benim gibi. Sonra da tahmin yaparsınız: Acaba üstada polis haklarıyla ilgili böyle bir başyazı yazdırmaya mazhar olan söz, aşağıdaki alıntıda aranıp da bulunabilir mi diye:

"Memet Fuat, Gaziosmanpaşa kırımından sonra yine Cumhuriyet'teki köşesinde garip bir yazı yazmıştı: Yazıya göre televizyon seyrederken polislerden birinin küçük bir kızı kucağına alıp uzaklaştığını gören Memet Fuat (nedense en çok bunu görmüş) küçük kızı kucaklayan polisin kadın olduğunu öğrenince şaşırmış ve şöyle düşünmüş: Bütün polisler kadın olsa kimse kimseyi öldürmezdi, devamında askerler kadın olsa savaşlar durur, politikacılar kadın olsa dünya barışır vs. İki tokat var bu yazıda; biri kadın kimliğini erkek egemen bakışa göre kutsuna yerleştirme, diğeri polise karşı tavır alma aydın sorumluluğundan topu erkekliğe atarak sıyırılma. Buna sanırım aydının teslim olması ya da daha sert bir lisanla işbirlikçilik denir. Gazi olayından bir hafta sonra polis haftası kutlanıyordu. Memet Fuat'la aynı şeye dikkat eden polisler kucağında kız taşıyan kadın polisi afiş yapmışlardı. Aynı afişte Memet Fuat'ın yazısı da yer almalıydı ki, memleketin yazarları da ne düşünüyor bilinsin." (Süreyya Evren, Genç Şairler ve Yazarlar Kitabı, Kabalcı Yay., İstanbul).

Böylesi uzun bir alıntı yapmamın nedeni, konuyu üstadın yaptığı gibi çarpıtarak değil, tartışarak aydınlığa kavuşturma istencimden kaynaklanıyor. Şimdi bazı sorulara cevap bulmamız gerek (demiştim, dedektiflik yapmamız lazım!). Acaba Memet Fuat'ın alıntıladığı sandığı cümle yukarıdaki altı çizili cümlecik midir? Öyle ise, üstad konuyu bağlamından koparmış olmaz mı? Bir paragraf boyunca Memet Fuat'ın Cumhuriyet'teki yazısına yapılan ağır eleştiriler üstad tarafından neden es geçilmiştir de yanlış alımladığı bir cümlenin yarısına uzun bir cevap yazısı döşenmiştir. Böylesi daha mı kolaydır Memet Fuat'ın işine gelen bu mudur yoksa? Konuyu somut bağlamından koparıp (Gazi'de bir şeyler oldu, insanlar öldü, bilmem üstad farkında mı?), teorik düzeyde iyi polis-kötü polis sınıflandırmaları yaparak olan biteni gözden kaçırmak gibi bir art-niyet mi var yoksa?

Şık ve rahat tanımlar...

İlkokul Hayat Bilgisi kitaplarında yer alabilecek ve Türkiye'de yaşadığının bilincinde olup da ilkokul zeka standartlarında olmayan kişilerin hiç inanmayacağı bir polis tanımı veriyor üstad. Nereden alıntıladığını yine belirtmemiş tabii. Onu siz arayıp bulacaksınız. Ama sosyalizan kaynaklarda aramakla yorulmayın bence; bulamazsınız. Neyse, bakalım neymiş polis: "Kamu düzenini, güvenliğini korumak, yasaların yerine getirilmesini sağlamak, suç işlenmesini önlemek, suçluları yakalamak, yasaya aykırı edimleri soruşturmakla görevli kişi ya da kurum: "Ne kadar şık, rahatlatıcı bir tanım değil mi? Dikkat ettiniz mi bilmem, hiç de şiddet içermiyor. Sanki insanın, polisin bir silah taşıdığını bile unutası geliyor? "Kamu düzeni" diye bir kavram var ya bu tanım da, aksi gibi, burası Türkiye olduğu için ve ben de her Türk vatandaşının anonim şartlanmışlıklarına sahip olduğum için "kamu düzeni", "devlet düzeni" kavramına dönüşüyor zihnimde.

Ne yapsam bu yer değiştirme hadisesini engelleyemiyorum. Kamu deyince aklıma hep bütün azametiyle hayatımıza çöreklenen bir devlet geliyor. Neden acaba? Bu güzel polis tanımının yerli yerine oturmasını engelliyor kamu kelimesi, her şeyi berbat ediyor. Çünkü aptal olmadığım için gayet iyi biliyorum ki, sivil toplumsal örgütlenmenin olmadığı, sivil yapıların devletin gücünü dengelemediği bir ülkede üstadın yaptığı tarzda bir tanım ancak devlet ideolojisinin perdelenmesi amacına hizmet eder. Türkiye'de kamusal alan devletin işgali altındadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluşundan bugüne değin kamusal alandaki oluşumları hiçbir zaman toplumun inisiyatifine bırakmamış; "bu devlete bir millet gerek" düsturu çerçevesinde kendi kamusal organizasyon projesini dayatmıştır. Bu düşünceyi daha da keskinleştirerek şöyle diyorum: Kuruluşundan bugüne devlete karşı direniş hareketlerinin -sağ ya da soltümünün kökeninde kamusal alandan devleti olabildiğince uzaklaştırma çabası vardır. Bu çabaların nasıl engellendiği herkesin malumu. Memet Fuat ararsa şık bir asker tanımı da bulunabilir bize. Ama hangi okus pokus numarasını yaparsa yapsın şunu saklayamaz: Türkiye'de asker ve polis devletin aygıtları değildir; devletin ortaklarıdır. Dahası Türkiye'de devletle baş edebilecek bir sınıf yoktur. İşin can alıcı noktası da burası değil mi zaten? Böylesi devasa boyutlarda bir devlet ile halk karşı karşıya gelirse ne olur? Çatışma başgösterince ne oluyormuş Memet Fuat'tan okuyalım: "Polis devletin yanında, onun örgütü... Ama bir çatışma, bir ters düşme söz konusu olmadığı kadar, devlet de halkın devleti... Çatışma baş gösterince işler karışıyor... Polis devletin yanında kalıyor... Ama halkı halka karşı korumak gene onun görevi... Devletle, yasalarla ters düştüğünüz, polisle başınız derde girdiğinde de halka karşı sizi koruyor."

Bir şey anladınız mı? Acaba Memet Fuat, ideolojik kokuşmuşluğu ortaya çıkmasın diye mi aydınlık cümleler yazmaktan vazgeçip kafaları karışık bırakma yolunu seçiyor? Alıntıyı bir daha okuyun, ne anlıyorsunuz? Bir dizgi hatası mı var, bazı cümleler mi unutulmuş? Gerçekten de karışıyor işler. Tam da işte burada üstadın hümanist sıvası kazımaya bile gerek olmadan, bir çözümleme denemesini bile gerektirmeyecek belirginlikle dökülüyor ve Memet Fuat devletin yanında kalıyor.

Son on yılda enikonu varlığını hissettiren bir olgu var: Polis (kurum olarak polis; bilmem ne karakolundaki adamlar değil), devlet içindeki ağırlığını artırıyor. Bunda kentleşmenin büyük payı var. Polisin devlet içindeki ağırlığı arttıkça toplum üzerindeki baskısı da artıyor. Gaziosmanpaşa'dan Ümraniye'ye sıçrayan olaylar sırasında halkın doğrudan polisi hedef alıp askeri alkışlaması manidardır. ODTÜ'lü öğrencilerin kampüs kapısında polis yerine jandarmanın bulunmasını ehveni şer olarak değerlendiriyor oluşu da öyle. Bir yargısız infaz suçlaması nedeniyle yargılanan polislere destek amacıyla mahkeme önünde yüzlerce polisin gövde gösterisi yapması, uygun adım yürüyüşe geçmesi ne demeye gelir, bunu üstadın da anlaması mümkündür. Milletvekillerinin tekme tokat polisler tarafından dövüldüğü ve bunun hesabının sorulamadığı, bir Emniyet Müdürü'nün bir partiyi açıkça vatan haini ilan ettiği, koalisyonların bozulmasına neden olduğu bir ülkede devletin asker devleti olmaktan polis devleti olmaya doğru emin adımlarla yürüdüğünü kimse inkar edemez. Ancak Türkiye'de olan bitenden bihaber olan kişiler ya da başkalarını bihaber bırakmaktan çıkarı olan kişiler şöyle inciler döktürebilirler: "İşkenceciliğin, kışkırtıcılığın, halkın şu ya da bu kesimine düşmanlığın tek sorumlusu hükümetlerdir."

İktidar kim?

Türkiye'de hükümetlerin hiçbir zaman iktidar olmadığını bilenlerin hâlâ bir şeyleri değiştirebilme imkanları var. Onlar hükümet olmanın devlet yönetiminde erk sahibi olmak anlamına gelmediğini, gözaltında kaybedilenlerin hükümetin İnsan Hakları Bakanı tarafından bulunamayacağını biliyorlar. Bu yüzden de liberal söylemden devralınan kavramlarla Türkiye toplum ve devlet yapısının anlamlandırılamayacağını, bunun bir aldatmacaya ortak olmak demek olduğunu söylüyorlar. Üstelik onlar, yıllanmış eleştirmenimiz gibi "Türkiye'nin bir barış ortamında mı, yoksa bir savaş ortamında mı olduğu"na dair kafa karışıklığı içinde değiller. Kim peki bu insanlar? Devletin tahayyülündeki millet tanımına uymayan insanlar tabii! Ya diğerleri? Onları tanımak çok kolay: İsimlerinin üstünü kapayın ve yazılarını karşılaştırın. Hürriyet gazetesi başyazarı Ertuğrul Özkök ile Adam-Sanat dergisi başyazarı Memet Fuat'ın özde aynı şeyleri söylediklerini göreceksiniz. Hiçbir toplumsal temele dayanmayan, hiçbir toplumsal vakayı karşılamayan kelimelerin, bezdirici sıklıkla tekrarlanmasıyla dinsel bir hava yaratan ve böylece gerçekliği kavrama çabasında bizi uyuşukluğa iten bir söylem. Bu söylemin anahtar kelimesi ise demokrasi. Her kapıyı açıyor.

Az kalsın yazının başlığını hangi vesileyle yazdığımı unutuyordum: DYP aday listelerinde Memet Fuat'ın adını göremeyince şöyle bir düşündüm; belki Adam-Sanat'ın kasım sayısında yayınlansaydı şu "Polisler" yazısı, Çiller'in dikkatini çekebilirdi ve üstada adaylık teklifi gelebilirdi.

Ne yani, Menzir'in yanına yakışmaz mıydı?

*** Bu yazının ertesinde, 21 Aralık tarihli Cumhuriyet'ten öğrenmiş bulunuyorum: "Kültür ve Sanat Büyük Ödülü"**

SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

İpin ilk ve son ucu...

İp yumağı... kış gecelerini anımsatır insana. Bir köşede yanan soba, üzerinde fokurdayan çaydanlık, yine bir köşede oturan anne, ya da nine... şişlerini almıştır eline bir şeyler örüyordur. Onların işi hep örmektir; umut örmektir, sağlık örmektir, hayır duası örmektir. Evde bir kedi, çocuk varsa yandılar demektir. İp yumağı dağılır düğümleşir. İpi yeniden düzene sokmadan örgüyü sürdüremezler. Çalış, didin, çabala... ipin ucu kaçmıştır, fakat bir şeyden emindirler, ipin ucunu bulurlarsa her şey çözülecek.

İp yumağı, bütün karışık görünümüne karşın hep bir "düzenin" imgesi olmuştur. Bütün sapmalar bu düzenden kaçışla açıklanır. İp kaçkını, ipsiz sapsız, ipin ucunu kaçırmak, ipiyle kuyuya inilmemek.. bu sapmaları yorumlar. İpin ucunu yakalamaksa insanları bir yolculuğa çeker; ilk uçtan son uca doğru. Son uç ölümse karşıtı hayat olarak karşımıza çıkar. Doğum sürecini atlarız, tutacağımız bulacağımızı, arayacağımız uç yaşamın ucudur. İşte burada şaşırırız ipin ucunu nerede bulacağımızı.. gitmek ve kalmak arasında bocalarız.. ters düşmek isteriz hareketin yasalarına; bir mülkiyet duygusu sarar içimizi; evim deriz, köyüm deriz, şehrim deriz, ülkem deriz. Deriz, ama bir yanılsamadır bütün bunlar; çünkü ipin ucu bizi hep çeker. Önce evimizden çıkarız, sonra köyümüzden, sonra şehrimizden.. sonra ülkem deriz, ama aslında bir çemberdir boynumuza geçen. Bu çemberi hissettiğimiz anda bütün uçlar karman çorman olur, kör düğüm olur hayat, bir boşluk olur ölümle yaşam arasında, artık ipin ucu bu boşlukta aranacaktır; gerçek içeriğiyle, insani içeriğiyle maddi-manevi mülkiyetimiz burada oluşacaktır.

Bu durum "hayatın açtığı sınava girmek" olur. Kazanmak veya açıkta kalmak. Bizi bekleyen ya sınava iyi hazırlanmak veya hazırlıksız girmek ya da girmemek. Yalnızlığın ya da çoğalmanın eşiğindeyizdir artık. Boşluk hepimizi çağırmaktadır sınava, oysa ki hepimizin boynunda birer çember vardır; aile çemberi vardır, patron çemberi vardır, ahlak çemberi vardır, din çemberi vardır. Bütün bunları kapsayan çemberse devlet çemberidir. Sınava girmek çemberi reddetmekten geçer, girmemekse kabullenmekten. Girmek istemeyenler çember içinden arayacaklardır ipin ucunu. Tutmak isteyecekleri uç kendilerine sunulan uçtur. Bu ucu takip ettikçe de kendi eksenleri üzerinde döneceklerdir. Üreyip çoğalıp yok olmanın dünyasına.. doğru. Sınav öncesi "ip felsefesi" çoğalmaya başlayacaktır; ipin ucunu var olmayan dünyaya cennete-cehenneme atabilirsin, ipin ucunu kırıp kaçıp gidebilirsin, yorulduğun yerde ipin ucunu kırıp başka bir uca bağlayabilirsin, her şeyi boşverip ipini koyverebilirsin, ipsiz sapsız her şeyi boşverip ipini koyverebilirsin, ipsiz sapsız kalıp insanların başına bela olabilirsin, ama kendi ipini kendin de çekebilirsin.

Boşluğa giden yol engebelidir, kırık uçlarla doludur, ipi tek başına göğüslemek zorundasındır. İnsan olmak, insanca yaşamak bilinci bu görevi önce sana verir. Yaşamın hem öznesi, hem de nesnesisindir artık, yalnızların yalnızısındır. Yalnızlığın her taraftan görülebilen bir heykel yalnızlığıdır, her göz sendedir. Senin gözlerinden çıkan ışıkla karşılaşan her göz "aşk" olur; çünkü senin damarlarının ucu onların kalbinden geçer. Ülkene, şehrine, köyüne, evine dönersin.

İpin hem ilk ucu hem de son ucusundur.

Rum türküleri sarhoş eder tamircileri

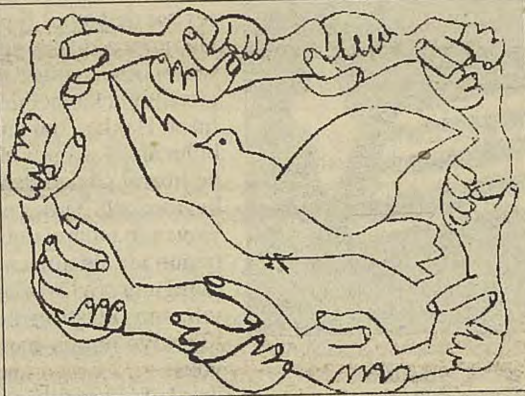

İnsanlar ölmeden son bir kez
Salamis yoluna çıksın.
İnsanlar ölmeden önce St.
Baranbas'ın avlusunda saatlerce
uzansın.
Memleketimiz elektrikleri
kesilmiş bir havaalanıdır. Haydi
fazla olmasın ama;
Korkuteli'nden bakınca yeni
Boğaziçi görülür, oradan da
uzansan iskeleyi seçersin ucu
bucağı görünen bir gümüş
tepsidir. Girne'ye sırtını çevirmiş
yanık dağların koynunda gizlenir
Hilarion, belki de uzanır Lefke
kıyılarına; sırtüstü uzanan
sarhoşları gibi çakıltaşlarına...
Kimbilir kaçıncı kez saydırır bu
yıldızları.
Geride kalan birkaç kulesi de
rüzgarda sürüklenmiş bir
havaalanıdır. İleriye çıkan bıçkın
Lefkoşa gençliğinin milli
bayramlarda beyaz varillerin
ardını taşladıkları; ta burnunda
mahsur kalmış Rum köylerinin,
binbir gece masallarında asılı
kaldığı geniş bozkırdır.
Bozuk radyolarında durmadan
şakıyan Rum türküleri sarhoş
eder deli eder Güney'den
göçmüş tamircileri...
Kırmızı-siyah saçları bulutlara
savrulan beşparmakların
yüzüdür. İyice eskimiş
pabuçların içinde patilerini zorla
sürükleyen yoksulların
yorgunluğu...

Barış MUTLU
13 Aralık 1995/iskele/KIBRIS

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Başkalarının acılarını duymak

Dört yıl kadar önce bir grup Kıbrıslı Türk kadınla, bir kadın örgütünün kongresine katılmak üzere Kıbrıs'ın Rum kesimine geçmiştik. Kongre salonu tıklım tıklımdı, ama benim esas dikkatimi çeken çevredeki ihtişamdı. Her taraf çiçeklerle donatılmış, pankartlarla süslenmişti; derler ya "hiçbir masraftan kaçınılmamış"tı. Kadınlar özel bir günün şıklığı içindeydiler. Çevreme bakınıp dururken birden ayakkabılarımın ne kadar eski olduğunu farkettim ve sıkıldım. Zengin komşunun evine giden yoksul bir çocuk gibiydim.

Benimle birlikte diğer Kıbrıslı Türk kadınlar da aynı duyguyu taşıyorlar mıydı bilmem ama, bir huzursuzluk ve gerginlik hissettim. Hemen yanımızda, ellerinde kayıp oğullarının ve kocalarının fotoğraflarını taşıyan siyahlı kadınlar oturuyordu. Bu, iç burkan bir sahneydi. Yanımdaki Kıbrıslı Türk kadın:

"Ama bizim de kayıplarımız var; biz getirmediğimize göre böyle yapmaları doğru değil" diye söylendi. Yanlış bir yerden bakıyordu, ama bu tepki beni düşündürdü... Orada bizi kendi kimlik grubumuzun farkında kılan; savunmaya çeken bir şey vardı. Hem oraya ait değildik, hem de aittik. Kadındık ve Kıbrıslıydık, ama Kıbrıslı Rum değildik... Ben bunu yalnızca ayakkabımın eskiliğinde ve konuşulan dili anlamamakla hissetmiştim.

Düşünceleriniz ne denli barışçı olursa olsun ve ulusal aidiyetleri ne denli anlamsız bulursanız bulun yine de kurtulamıyorsunuz onlardan... Bu aidiyetin reva gördüğü her şey başınıza gelecektir. Doğduğunuz gün üzerinize takılmış olan bu marka size nasıl davranılacağını belirleyecektir. Kimlik grubunuza tanınan ayrıcalıklardan yararlanmanız ve yapılan ayrımcılıklara tabi olmanız kaçınılmazdır.

Farklı olanı düşman yapan bir kültürde yaşıyoruz. Benzerlerimizle dayanışma içinde olup farklı olanlara karşı kurduğumuz ittifakları bazan hiç sorgulamıyoruz. Birlik denince akla hemen "aynı olmak" geliyor; farklılıkta bir birlik çok zor başarılıyor.

Kıbrıslı Rum kadınlar ellerinde kayıpların fotoğraflarıyla otururken arkadaşım neden rahatsız olmuştu? Neden o kadınlarla aidiyet ilişkisi kurmamış da sanki olup bitenlerin sorumlusu kendisiymiş gibi kendini zan altında hissetmiş, ulusal aidiyetine bir tehdit görmüştü? O kadınların orada temsil ettikleri acıyı içinde duymasına engel olan neydi? Bu sahne neden ulusal bir kimlik taşıyordu?

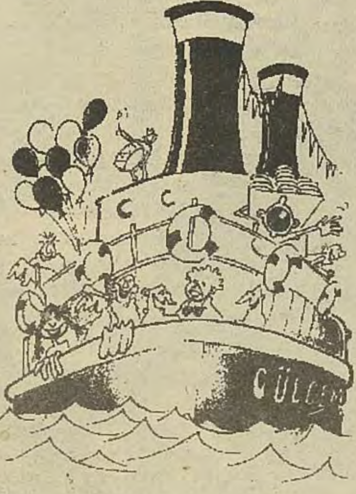
Karşı taraftan gelen bir milliyetçilik tepki olarak bir karşı-milliyetçiliğe neden oluyor. "Onların" düşmanlığının gerekçesi haline geliyor, bütün düşmanlıklar. Sistem bize düalistik düşünmeyi dayatıyor; onlar ve biz ikiliği tavrımızı belirlerken, "öteki"nin gerçeği hiç görülmüyor. Tarafımızı belirlemek ve tarafımızla dayanışma içinde olmak bize güven veriyor; kendi kimlik grubumuzda bize benzeyenlerle birlikte olmanın rahatlığını yaşıyoruz.

Yarışmacı ve hiyerarşik sistemin bize verdiği onca acının ayırdında olmadan yaşayıp gideriz, çoğu kez kapitalizmin kötülüklerinden söz edip dururuz da onun ruhumuza nasıl kurulduğunu, dilimiz üzerindeki, gündelik ve özel ilişkilerimiz üzerindeki egemenliğini göremeyiz. Her şey çok doğalmış gibi gelir bize. Başkaları üzerinde farkında olmadan kurduğumuz iktidarlarda hüküm sürerken keyif duyarız da, başkaları bizim üzerimizde iktidar olduğunda rahatsız olur, hırçınlaşırız.

Benim, ayakkabılarımın eskiliğinden ötürü duyduğum sıkıntının Türk ya da Rum olmakla bir ilgisi yoktu kuşkusuz ki. Pekin'deki kadın konferansına giderken trenimiz Moğolistan'da durmuştu ve ben görür görmez çarpıldığım, şık bir Moğol şapkası için on sekiz dolar harcamıştım. Trene bindiğimiz zaman yanımdaki Azeri öğretim üyesinin aylık gelirinin on sekiz dolar olduğunu öğrendim. Her şey bu kadar basitti.

Ülkeler, sınırlar, kimlikler, aidiyetler... Bunların ötesinde bir yerde durmak, bunların hayatımız üzerinde egemenlik kurmasına engel olmuyor. Sakat bir insanın yanında insan ne zaman bacaklarından utanmaz; bir sokak çocuğunun yanında karnının tok olduğunu farkedip sıkıntı duymaz? Belki de daha güzel bir dünya için mücadele etmenin anlamı budur. Belki de insan başkalarının acıların duyduğu zaman daha çok insan olur.

Kelebekler özgürdür...

Sular iyice yükselmişti. Gök ile deniz arasındaki mesafe o kadar kısalmıştı ki, kuşlar, kelebekler uçmayı şaşırmışlardı. Gülcemal halkı pazar günü oyunu kullanmak üzere Diyarbekir'e yol alıyordu... Bütün kötülükleri tarihin bordasından atmak gerekiyordu...

Karada, denizde, havada bir özgürlük yağmuru yağıyordu. Kuşuykusu'na yatanlar bile uyanmıştı. İçlerindeki sessizlik kabarmıştı.

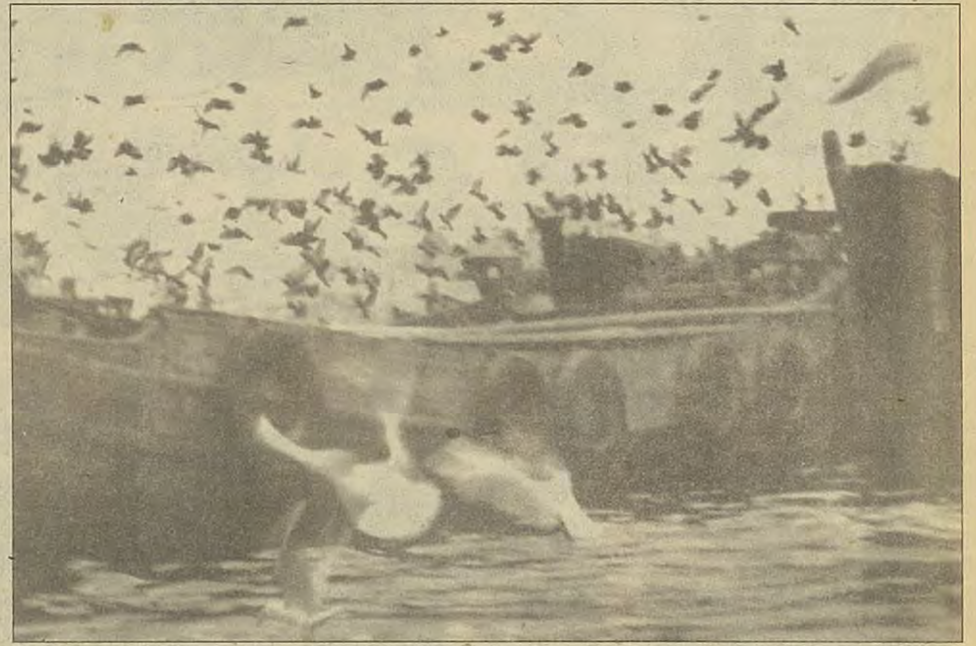
Hayat bir abartmadan ibaretti, ama ümit vardı.

Soğuk bir ülkede yaşıyorlardı... Kelebekler içlerini ısıtıyordu... Oy meselesi değil, "Esirgeyen ve bağışlayan Barış'ın adıyla, özümü ve sözümü Barış'a bağışlıyorum, savaşı bağışlamıyorum, amin yerine politik harflerle barış" meselesiydi bu. Kelebeğin kanadına "eşitlik, özgürlük ve barış" mührünü basmak gerekiyordu.

Diyarbekir meydanına demir attıklarında, güverteye binlerce kuş kondu. Kürt kuşlardı bunlar. Uçarak tarihin içinden geliyorlardı. Gök ile yer, düş ile gerçek arasındaki mesafe yakınlaşmıştı. Çocuklar biraz ötede, devletin gözü önünde yerlere kelebek çiziyorlardı. Kelebeğin kanadından turfanda bir bahar sızıyordu. Günahsız kuşlardı, çocuklardı bunlar, aralarında kendi dillerince "insandan çok şey yapılabilir, barıştan çok şey yapılabilir" diye konuşuyorlardı...

Tam o sırada vapurun güvertesinden Enternasyonal Koro göründü ve bir şarkı çalmaya başladı: Kelebekler özgürdür... Kelebekler özgürdür...

Güneş, uzun zamandır ilk kez sevinçten ağlıyor, elleri şarkıları okşayan bir nine, insanı savaştan ayıklıyordu...

Kuşlara nazire, kelebekler özgürdür...

Gülcemal'e uzakyakından mektup var...

Sevgili Sezai, "Sevgili Kardeş Yürek";

"Kalmak ister İstanbul şehrinde kalamaz
Gemiler onu almaz"
(Mehmet Yaşın)

Sahi, beni "nostalji azabı"ndan öldürmeye ne zaman niyetlendin? Tam geminin iyice su aldığı, tam herkesin "hepimiz aynı gemideyiz" gibi safsatalara inanmaya başladığı ve buralarda sığınacak hiçbir liman bulamadığım ve bulamayacağımı da anladığım bir sırada (elbette, tası tarağı toplayıp kendimi atacağım bir Gülcemal Vapuru'nun olduğunu hep biliyordum) nereden de çıktı bu Gülcemal Vapuru?

Gülcemal Vapuru pupa–yelken gidiyor, ama korkarım ki en kısa sürede şu SÖZ'ün de ya bu vapura binmesi ya da binmesi gerekiyor. Uzun bir süredir SÖZ'ü sonundan başlayarak, çoğu kez yarısına kadar zevkle, yarısından sonra da "görevli personel" vicdanıyla okuyorum. Bunu bildiririm. Senin "politik mizah–politik izah" türü açılımlarının en çok da bugünler için gerekli olduğunu düşünüyorum. İki SÖZ var, (iki çift SÖZ'ü olanlar sondan başlıyorlar okumaya!) bunun tekleşmesi ve sonuna kadar benzeşmesi gerekiyor, gibi geliyor bana. Bunun sorumluları ve yapacak olanları da sizlersiniz. Express ya da SÖZ'ün ayrı iki dergi olarak bir ihtiyaca cevap verdiklerini düşünmüyorum. Express ve SÖZ'ü arka arkaya koyup, üstüne de başka şeyler okuduğumda ancak, SÖZ çıkarkenki iddialarına uygun bir şeyler okuduğumu düşünmeye başlıyorum. Tabii bunlar içeriden söylenilmek istenen sözlerdir ve elbette "yok kardeşim dediğin gibi değil" derseniz, geri alınabilecek cinstendir. Ayrıca bu işleri uzun uzun tartışmanın sana bana getireceği yeni bir şey yok. Yıllardır elli bin kere bunları tartıştık. Yapmak meselesine gelince... İşte zurnanın son deliği de burası ya... Biliyorum iki çift söz bile yazmıyorum, buralardan, bir de tutup araba yükü laf ediyorum.

Sevgili Sezai, burada yazabilmek için buradaki hayatın içinde olmak gerekiyor ve Almanca bilmek şart. Yani yazdığın şey buradaki basın yayın araçlarında çıkan şeyleri yanlış–yunluş tercüme edip göndermek olmayacaksa, hayatın bir ucundan tutuyor olmak önemli. Sen biliyorsun ben yerleşik hayata geçeli 2 ay oldu. Yani hayata geçeli, hayatın içine geçmeye karar vereli 2 ay oldu. Biraz kendimi toparlamaya ihtiyacım var. (Rus ve Doğu Bloku halklarından yediğim darbelerden sonra, bir araya ihtiyacım vardı. Hikayeleri biliyorsun...)

Evet, yeni ne var hayatımda? Yeni bir şey yok.. Ha unutmadan söyleyeyim, Gülcemal Vapuru'ndaki "Hannover'den bir dost" falan gibi sözler olan dergiyi Kazım kaybettiği için göremedim..... (...) Ben Gülcemal Vapuru muhabiri olayım bak sana ne haberler veriyorum: Haluk Hoca buralara geldi, bir türlü görüşemedik. O beni ben O'nu, o Kibar'ı, Kibar beni, ben bir daha Kibar'ı ararken birbirimize ulaşamadık... Yalnızca notlarımız ulaştı. Hürriyet'in Almanya baskısında "Haluk Gerger vatan hainliğine devam ediyor hala" tarzı bir haber çıktı... (...)

İşte haber: Ben burada bir üniversitedeyim ya artık, geçenlerde 8 Aralık günü Almanya çapında öğrenciler yürüyüş yaptılar. Tam Fransa'da işlerin kızıştığı sıra. Kaptım bir "Okumak yalnızca zenginlerin hakkı mı?" pankartını, geçtim yürüyüşün başına. Görsen, ben hala "talebe ruhlu"yum. Ama aşağı yukarı her kentte öğrenciler üniversite yasa tasarısına karşı yürüdükleri halde, basında hiç yer almadılar. (Okulu paralı yapan bir tasarı söz konusu) Hani Avrupa basını demokratik falandı? Şaştım kaldım. En demokratiğinde bile bir satır yok. Eksi altı derecede 2 saat yürümüşüz, iki bin kişi Hannover'i Fransa'ya çevirmişiz (Sloganlardan biri Almanya Fransa olacak, daha fazla Fransa'ydı.) basın bir satır yazmadı...Ya işte böyle, Gülcemal Vapuru ne zaman geliyor bizim limanlarımıza? Benden bu kadar, geldiğinde görüşürüz diye kısa kesiyorum.

Sevgiler, selamlar...

Selami İnce"

Dilnot: Aynı solun solcularının yüreğim yeni yürek, "gözlerim yeni göz" olmuşken bir mektupla hatıra biriktirmeleri ne güzel...

"Daha daha nasıl mıyız?":
Savaşın taşrasında barış oturup barış kalkıyoruz...
"Sevişme derinleşiyor ve yayılıyor."
Barış vakti, bir rüzgara biner gelirim... İki zaman içinde...

Solcu solunda gerek...

✌ Düşlerimin şefi Che Guevara'dan sonra en çok, Zapatist önderlerden askumandante Marcos'u seviyorum ya... Marcos, internet kanalıyla Che'ye mektup yazarak, "Sevgili compenaros, iki vakte kadar cehennette buluşup Türkiyelilerin parti işini görüşelim ya" diyesiymiş...

Abilerim, ablalarım, ne olur beni kırmayın, Che abi ile Marcos kardeşi 20 Ocak'ta kurulacak partiye moral üyesi alalım...

✌ "Sosyalistler birleşmek için dört koldan ayrılmışlar" (metin üstündağ)

Aynı solun solcuları, yüzyıllar sonra altı sol iskambil oynamak için bir araya gelmişler ya... Kızma birader mi oynasalar dı yani... Leman'daki köşenden üç kulhuvallah, bir elham okusan bi Leman'ın mı eksilirdi sevgili Metin...

✌ "Biz gideriz o gider, ardımızdan tin tin eder"

Gölge etme başka devlet istemez...

✌ Travestiler BSP'ye üye olmuşlar da ne çok pekiyi etmişler... Kadın ve erkek bazı heteroseksüel üyeler "halkımız bu işe ne der" diyesiymiş heri... "Pişmiş üyeliğe su katan" bazı "ahlakçı" esas particileri ve halkı iptal edip yeni bir halk seçelim ya... Herkes kendi işine baksın ya...

Güzel günler göreceğiz çocuklar; darısı homoseksüellerin, biseksüellerin, lezbiyenlerin başına... Bu parti heteroseksüel parti mi ya... Tüzüğünde programında "ayıp şeyler" mi var ya...

Legal parti bu, hani her şey açıkta yaşanacaktı... Kadrolar cinsel tercihlerini illegal mi yaşasın yani...

Resmi teoriye göre aşk olur mu ya...

✌ Çocukluğumun ünlü artisti, gelmiş geçmiş "en kötü kadın", merhume Halide Pişkin, nam–ı diğer Yengeç Raziye rüyama girip, "Fatma Girik beyefendiye selam edin, sağdasolda medyatik artistlikler yapıp kitleleri figüran zannetmesin... Beni oraya indirmesin, sonra sonu kötü olur" deyiverdi. O gün bugün, Fato'nun programlarında akşamlara kadar uyumayom gari...

✌ Mavi Radyo'nun Timur Selçuk resitalinde babası merhum Münir Nurettin Selçuk'tan oğluna vahiy inmiş: "De ki, babanız Münir Nurettin öte dünyada, Allah'ın Batı'sında resmi mahşer marşını dinlemekten bıktı ve müziği bıraktı. De ki, Doğu'daki mehter marşından burada kulağımız sağır oldu. İkinci ve üçüncü şahıslara duyrulur..."

Mehter marşı çalan romanları bilem var bu memleketin...(Bakınız; Edirne Belediye Bandosu...)

✌ Trabzonsporlu milli futbolcu, ülkücü Ünal "Ergenekon" gazetesine verdiği demeçte, "Futbolu bıraktıktan sonra, 'Türk milletinden sorumlu spor bakanı olacam ve 'gavurları' milli takıma almayacam" demiş... Haberi "Ada'da duyan" futbolumuzun ordinaryüsü Lefter Küçükandonyadis kendisine kınama mesajı iletmiş midir ya...

Azınlıklar bir "milli" takım kursa vatana millete ayıp olur mu dersiniz?..

✌ Kaybedilerek öldürülen Hasan Ocak'ın babası "sizin çocuğunuzun başına da gelebilir" diyerek duruşma hakimini Galatasaray önündeki "Cumartesi Oturmaları"na çağırmış... Milli takımı tutanlar, "Ocağımıza incir dikenler" Gassay Lisesi önüne gelir mi allasen. "Halk takımı"nu tutanlar ne der sonra...

✌ Kürtlerin kuyruğuna takılmamak için ismini Batı olarak değiştiren Doğu Aleyisselam'ı hakkaten selamlıyorum... Bay... Cüssss...

Beyazıt Meydanı'nda toplanan öğrenciler, faşist saldırılarda öldürülen devrimcileri de saygı duruşuyla andılar. Çünkü gün, 'Faşizme karşı omuz omuza' günüydü.

Öğrenciler Beyazıt'a 'merhaba' dedi...

Setenay DOĞAY

Kentlerin de insanlar gibi bir tarihi vardır. Dahası kentlerin içinde, meydanların da kendine özgü bir tarihi vardır. Bırakalım tarih kitaplarını, geçmişi yaşayanların anılarını dinlemek bile bazı meydanlar için fikir verebilir. İşte Beyazıt meydanı da böyle bir yer... Öğrenci gençliğin son otuz yıllık tarihi bu meydanın tanıklıklarıyla da dolu...

İşte Beyazıt Kulesi... Kimbilir hangi sevinçlere ve hüzünlere tanık olmuştur... Şimdi sorsak Deniz Gezmiş'i hatırlar mı? İşte bütün olarak Beyazıt Meydanı... Şimdilerde yaşları ellilere varan 68'liler oradan geçerken eski hatıralarına rastladıklarında tanırlar mı acaba? İşte Nazım Hikmet'in "Beyazıt Meydanı'ndaki Ölü" şiiri ve anımsattıkları...

Acaba 12 Eylül sonrası ve şimdi öğrenci olmuş olanlar tüm bunları ne kadar biliyor...

İşte salı ve çarşamba günü yapılan eylemler bir yanıyla böyle bir tarih hatırlatmasıydı. Yani öğrencilerin kendi tarihleriyle tanışması...

Bundan üç-dört ay öncesine kadar kimsenin hayal bile edemediği, "olamaz, yapamazlar" dediği şey gerçekleşti. 20 Ekim "Harç Eylemi"yle başlayan hareketlilik, 20 Aralık'ta Beyazıt Meydanı'nda yeni bir boyuta ulaştı... Belki "korku, korkusuzluğa dönüştü", belki de "hep beraber kaybetmekten, hep beraber kazanmaya doğru" tarihi bir adım atıldı...

19 Aralık'ta da Edebiyat Fakültesi önünde bir grup aydın, siyasi parti temsilcileri ve öğrenciler son günlerde üniversitelerdeki ülkücü saldırılara karşı bir basın açıklaması yapıp protesto ettiklerinde hala ertesi gün ne olacağı düşünülüyordu... Çünkü; biraz slogan karmaşası, biraz da dağılırken polisin saldırması, öğrenciler arasında şaşkınlık yaratmıştı. Herkesin aklından geçen; çarşamba günü Koordinasyon tarafından düzenlenecek "basın açıklaması"nda polisin bunu "öğrencilerin yanına kar bırakmayacağı" endişesiydi.

İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu, "Hayalgücü 20 Aralık'ta Beyazıt'ta" ve "Gerçekçi ol, imkansızı iste" sloganlarıyla Beyazıt'ta bir basın açıklaması düzenliyordu... Çünkü, yönetenlerin seçim arifesinde gençliğe vaad ettikleri ve yapmadıkları, öğrencileri çözülemeyen sorunlarının çözümü doğrultusunda örgütlenmeye ve tavır almaya itiyordu. İşte eylem bunun bir gereğiydi...

Hayal mi gerçek mi?

Ve beklenen gün geldi. Günlerden çarşamba... "Hayalgücü" henüz anfilerde... Kız ve erkek öğrencilerde bir bayram havası var. Herkes her şeye duyarlı, coşkulu ve huzurlu. Bunun yanı sıra bir o kadar da

neler olacağı, kaç kişinin toplanacağı, öğrencilerle polis arasında bir sorunun çıkıp çıkmayacağı merak edilen konular arasında...

Saat 12.30... Basın ve öğrenciler Merkez Kampüsü'nü doldurmuştu... Ne kadar kısa bir zaman değil mi; yirmi beş dakika sonra alkışlarla kortej oluşturuldu bile. Merkez Kampüs'ün içinde, yıllardan sonra ilk kez böyle bir kalabalık toplanıyor. Ve öğrenciler yıllar sonra okulun ortasında rahat bir şekilde toplu olarak yürüyor... Öyle tarif edilemez bir şey, öyle yaşanması gereken bir duygu ki... "Hayal gücü" sözcüğü bir şifre gibi. Herkesin düşünmeye korktuğu bir zamanda bile içini kabartan, içindeki denizleri taşıran; "evet olabilir, bunu yapabiliriz" demek gibi bir şey...

Öğretim Elemanları Sendikası pankartı altında kampüsten başlayan yürüyüş Beyazıt Meydanı'nda son bulacak!.. Aslında son ile başlangıç iç içe... Bizi tedirgin eden bazı soruların bir kısmının da cevapları ortaya çıkmaya başlamıştı bile: İyi bir katılım elde edilmişti... "Acaba, Beyazıt Meydanı'na açılan ünlü, tarihi kapının orada kaç kişi var" sorusu dışarıdan gelen sloganlarla son buluyor. Şimdi sloganlar daha güçlü çıkıyor ve birbirine karışıyor...

Ve buluşma yeri...

Vakti geldiğinde öğrenciler zafer işaretleriyle kapıyı açıyorlar... Bir ırmağın Beyazıt Meydanı'na yani denize varmasının ve birleşmesinin coşkusu, güzelliği yaşanıyor orada... Ve "Hayalgücü Beyazıt'a varıyor."

Yaklaşık yedi-sekiz yüz kişi toplanmış durumda... Öğrenciler kadar izleyicinin oluşu yeni bir moral... En önemlisi de insanda "ah, evet bir şeyler değişiyor" duygusunun doğması. Sloganlar da meydanla tanışıyor: "Beyazıt faşizme mezar olacak", "Müşteri değil öğrenciyiz", "Bilim hiçbir yerde, polis her yerde", "Param yok derdim YÖK", "Ferman devletin, üniversiteler bizimdir."

Farklı kesimleri temsil edenlerin katıldığı basın açıklamasında ilk konuşmayı Öğretim Elemanları Sendikası adına Ufuk Uras yapıyor. Daha sonra Araştırma Görevlileri Derneği adına başkan Banu Okka, demokratik üniversite talebini elde edilebilmek için birlikte mücadele edilmesi gerektiğini söylüyor ve hareketin çoğalarak devam etmesi gerektiği üzerinde duruyor. DİSK Yönetim Kurulu üyesi Doğan Halis ise, "Kimse gençliği üniversitenin duvarları arasında boğarız diye düşünmesin, öğrenciler ve işçiler birleşerek mutlaka faşizmi yenecektir" diyor. Öğrenciler, sloganlarla katılıyor. İşçilerin ve öğretmenlerin de katıldığı basın açıklamasında en dikkati çeken, öğrencilerin önlenemez coşkuları. Komünizm öldü diyenler, dünyada tekrar komünizmin yükselişi karşısında şaşakalıyor olmalı. Öğrenciler ise, yükselişe ilişkin duygularını, tavırlarıyla, coşkularıyla, sloganlarıyla en güzel şekilde dile getiriyorlar.

Özel ve tarihi bir gündü... Rengarenk dövizlerle, pankartlarla bir bayram gününü andırıyor Beyazıt Meydanı. Gecikmiş bir bayram ama... Gecikmiş öğrenciler doldurmuşlar bile alanı... Ve tarih... Ve mücadele... Ve hatıralar.... Ve geçmişe, mücadeleye, yitirilene saygı.... Beyazıt Meydanı'nda öldürülen Turan Emeksiz, Taylan Özgür, Kudret Uybaş ve16 Mart faşist katliamında öldürülen Hatice Özen, Cemil Sönmez, Baki Ekiz, Ahmet Turan Ören, Abdullah Şimşek, H. Akıl ve Murat Kurt ve diğerlerinin anısına saygı duruşu yapılıyor.

Öğrenciler, mücadeleyi, tarihi devralıyorlar...

Tekrar buluşmak üzere...

Eylemin sonlarına doğru ise, İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu seçimlere ve öğrencilerin sorunlarına ilişkin açıklamalarda bulunuyor. Koordinasyon'un haftalar önce yapmaya başladığı, "seçimler ve parlamentodan ne bekleniyor" konulu, referandumun sonuçları açıklanıyor. Öğrencilerin yüzde 96'sının parlamentoya güveninin olmadığı ve "aynı tas aynı hamamın" bundan sonra da devam edeceği ortaya çıkıyor.

Basın açıklamasında geçen,"Siyasetçiler, gençlerin politikayla ilgilenmediğini söylüyorlar, biz politikayla değil sizlerle ilgilenmiyoruz, sizin siyaset tarzınızı benimsemiyoruz" sözleri ayrıca dikkati çekiyor. Koordinasyon isteklerini şöyle sıralıyor: Halk için bilim, polisin üniversiteden çıkartılması, YÖK'ün kaldırılması, özerk demokratik üniversite, üniversitelerde de din, dil, ırk ayırımının yapılmaması, öğrencilere örgütlenme hakkının verilmesi ve kontergillerin kaldırılması...

Yaklaşık bir saat geçiyor... Beyazıt Meydanı'yla öğrenciler arasındaki tanışma şimdilik bitiyor... Artık ayrılık vakti geldi... Zaman doldu bile... ... "Çav Bella" adlı şarkının hep bir ağızdan söylenmesinden sonra, bütün öğrenciler "ferman devletin, üniversiteler bizimdir" sloganını atarak dağılıyor.

Tekrar buluşmak üzere... Merhabaları uzatmayalım... Yalnız bırakmayalım birbirimizi...

Beyazıt Meydanı'ndaki Ölü

Bir ölü yatıyor
on dokuz yaşında bir delikanlı
gündüzleri güneşte
geceleri yıldızların altında
İstanbul'da, Beyazıt
Meydanı'nda.

Bir ölü yatıyor
ders kitapları elinde
bir elinde başlamadan biten
rüyası
bin dokuz yüz altmış yılı
Nisanında
İstanbul'da, Beyazıt
Meydanı'nda.

Bir ölü yatıyor
vurdular
kurşun yarası
kızıl karanfil gibi açmış
alnında
İstanbul'da, Beyazıt
Meydanı'nda.

Bir ölü yatacak
toprağa şıp şıp damlayacak
kanı
silahlı milletim hürriyet
türküleriyle gelip
zaptedene kadar
büyük meydanı

Nazım Hikmet RAN

Birleşik Sosyalist Parti ile Geleceği Birlikte Kuralım Parti Girişimi ve çeşitli sosyalist ve muhalif güçler tarafından ocak ayı içinde kuruluş hazırlıkları sürdürülen yeni birleşik partinin tüzük taslağı tamamlandı. Partinin bütün kurucu güçlerinin ve kişilerinin bilgisine ve tartışmasına açılan bu taslağın önemli maddelerini yayımlıyoruz. Esas tartışma noktalarını dikkate alarak yayımladığımız bu maddelerin dışında kalan maddelerin hemen tamamı var olan yasal zorunlulukların tüzüğe geçirilmesinden öteye gitmiyor. Dolayısıyla yayımladığımız bu maddeler tüzük gibi temel bir belge üzerinden parti hakkında fikir yürütmek ve tartışmak için yeterli zemini sunmaktadır. Henüz adı belirlenmeyen ve program tasarısının da önemli bölümlerini gelecek hafta yayımlayacağımız yeni partinin tüzük taslağı toplam 38 maddeden oluşuyor. Tüzük taslağının önemli maddeleri arasında şunlar yer alıyor;

Yeni birleşik partinin tüzük taslağı

PARTİNİN TANIMI

Madde 2-......Partisi tüm emekçilerin, ezilenlerin ve onlarla aynı saflarda yer almayı ve yeni bir dünya kurmayı isteyenlerin partisidir.

PARTİNİN AMACI

Madde 3- (Bu bölüm program tasarısının 'giriş bölümü' olarak düzenlenmiş bulunuyor. Ancak tüzük komisyonu bu maddeyi redakte ederek kısaltacak-SÖZ) 2000 yılının eşiğinde, dünyada güçlü kutupların oluştuğu, her sorun çıktığında yeni pazarlıkların yapıldığı ve ittifakların kurulup dağıldığı, uluslararası boyut kazanabilecek bölgesel savaşların görüldüğü kaygan, kısacası kapitalist dünya ekonomisinin karakterine uygun bir düzen şekilleniyor. Keskinleşen sınıfsal, ulusal çelişkilerle birlikte, hem gelişmiş ülkelerin emekçi sınıfları arasında, hem de azgelişmiş ülkelerde yoksulluk derinleşiyor ve yaygınlaşıyor. Milliyetçilik, ırkçılık ve mistik ya da dinsel çözüm arama eğilimleri güçleniyor. Demokratik ve sosyal haklar, kadın hakları, doğal çevrenin aşınması hızlanıyor.

Bu yaşananlar, kapitalizmin bütün insanlık için mümkün biricik dünya olduğu efsanesini paramparça ediyor.

Uluslararası düzlemde olduğu gibi Türkiye'de de sermaye egemenliğinin dışında ve bunun ötesine geçen bir çözüm aramak, bunun gerektirdiği mücadelenin sorumluluklarını üstlenmek bir görev olarak da karşımızda duruyor. Bu mücadelenin yol göstericisi, sınıflı toplumların ortaya çıkışından bu yana insanlığın özlemi olan, işçi ve emekçi sınıfların pratiğinde kendini yeniden üreten eşit, özgür, sömürüsüz ve sınıfsız bir dünya arayışıdır.

Bu evrensel ve tarihsel özlemin taşıyıcısı olan .... Partisi, kapitalizmin ve onun insanlığa dayattığı bütün baskı, sömürü, şiddet ve eşitsizlik biçimlerinin ortadan kalkmasını savunur.

Sermaye güçlerinin egemenliğini, emperyalizmin tahakkümünü ortadan kaldıracak, özgürlükçü, özyönetimci, enternasyonalist, demokratik planlamacı, doğa-insan ilişkilerini yeniden tanımlayan, militarist ve cinsiyetçi olmayan bir sosyalizm doğrultusunda emek güçlerinin siyasi iktidarının kurulmasını amaçlar.

Ancak siyasal ve toplumsal alanda devrimci bir değişimin, emekçilerin partisinin herhangi bir biçimde hükümet olmasıyla değil, bizzat işçilerin ve emekçilerin kendilerinin yönetmesiyl başladığını bir an bile gözden yitirmez.

O nedenle daha bugünden emekçilerin toplumsal yarar doğrultusundaki faaliyetlerini geliştirecekleri, eşitlikçi, dayanışmacı ve demokratik ilişkileri yaşamın her alanına yayacakları, siyasetin toplumsallaşması yönünde çaba ve girişimlerini sürdürecekleri, yaratıcılıklarını geliştirecekleri bir mücadele hattına ve siyaset tarzına sahip olmayı vazgeçilmez sayar.

İşçi ve emekçileri sermayeden, sermayenin politik parti ve akımlarından ve devletten ideolojik, politik ve örgütsel olarak bağımsızlaştırmayı başlıca işlevlerinden biri olarak görür. Bu anlamda emekçilerin deneyimlerinin, örgütlenmelerinin, karar alma, denetleme ve yürütme yeteneklerinin geliştirilmesini öngören ve tüm toplumsal ve yaşam alanlarında üretenlerin yöneteceği bir dünyanın şekillenmesine hizmet edecek bir eylem planına sahiptir.

PARTİNİN NİTELİĞİ VE İŞLEYİŞ İLKELERİ

Madde 4- Parti, 2. maddede belirtilen dinamiklere dayanan politikayı onların her düzeyde söz ve karar sahibi olması olarak anlayan çoğulcu bir kitle partisidir.

Parti, bir mücadele örgütü olarak çalışmalarını kitlelerin yaşam ve çalışma birimlerini esas alarak sürdürür.

Parti, iç yaşamında tam açıklığa, üyelerin eşitliği esasına dayanır. Herhangi bir nedenle ayrıcalık tanınamaz. Parti çalışmaları ve iç yaşamında kolektif yönetim, kişisel sorumluluk esastır.

Partide, tüm yönetici görevlere seçimle gelinir. Seçimle gelenler azledilemez. Seçenlerin seçtiklerini her zaman geri çağırma hakkı vardır. Bu hakkın kullanım yöntemi ilk genel kurulda belirlenir.

Parti içi işleyiş ve yaşamda demokrasi esastır. Partide çoğulculuğu, farklılıkların meşruiyetini ve azınlığın haklarını güvence altına alan bir seçim sistemi uygulanır.

Partide her türlü organ seçimlerinde kadın üyelerin seçimi için aday olmaları halinde, organ tam sayısının yüzde 30'u oranında lehte ayrımcılık uygulanır. Ancak bu lehte ayrımcılık uygulaması parti üyeleri arasındaki eşitlik ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Partide üye hukuku egemen ve geçerlidir. Üyelerin ortak politik kimliği partinin program ve tüzüğünde ifadesini bulur.

Parti üyelerinin birey çevre veya platform olarak tutum ve görüşlerini tüm partiye ve kamuoyuna duyurma hakkı vardır. Partide program ve tüzük zemininde eylem birliği esastır. Kararların uygulanmasına katılmak gönüllülük esasına dayanır. Ancak karara katılmayanlar karşı eylem örgütleyemez.

Partide tüm faaliyetler tam bir açıklık içinde yürütülür. Tüm parti üye ve örgütlerinin parti çalışmaları ile ilgili olarak zamanında, sürekli ve yeterli biçimde bilgilendirilme, bilgiye engelsiz ulaşabilme ve denetleyebilme hakkı vardır. İlgili parti organları bunları gerçekleştirmekle yükümlüdür.

ÜYELİK

Madde 5- Partinin tüzük ve programını kabul eden, ödentisini her ay düzenli ödemeyi, gönüllü olarak çalışmayı kabul ettiği parti örgütünde üzerine aldığı parti görevlerini düzenli olarak yerine getirmeyi benimseyen herkes partiye üye olabilir.

FAHRİ ÜYELİK

Madde 8- Parti, özel katkısı olabilecek ve isteyen partisiz kişilerin de çalışmalara katkısının alınmasını sağlar. Parti örgütleri bu amaçla, isteyen partisiz yurttaşlar arasından fahri üyeler kaydedebilir. Fahri üyelerden tüm parti örgüt, organ ve kademelerinde etkin bir biçimde yararlanılabilmesi için Parti Meclisi gerekli yönetmelikleri çıkarır.

PARTİ ÖRGÜTLERİ

Madde 9:

A) Merkez karar ve yürütme organları

a. Kurultay, b. Genel Başkan, c. Parti Meclisi, d. Merkez Yürütme Kurulu, e) Merkez Disiplin Kurulu

B) Merkez danışma organları

a. Parti Konferansı, b. Danışma kurultayları

Yerel karar ve yürütme organları

a. İl Kurultayı, İl Başkanı, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu

b. İlçe Kurultayı, İlçe Başkanı, Yönetim Kurulu, Belde Örgütü

D) Yerel danışma organları

a. İl ve ilçe parti konferansı b. İl ve ilçe meclisi c. İl ve ilçe danışma kurultayları

E) Parti grupları

a. TBMM Parti Grubu b. İl Genel Meclisi Parti Grubu c. Belediye Meclisi Parti Grubu

F) Tüzük ve yönetmeliklere göre kurulmuş diğer parti komisyon, danışma ve çalışma gruplarından oluşur.

PARTİ MECLİSİ

Madde 12:

1) Seçim ve oluşumu:

Parti Meclisi, en az 15, en çok 100 üyeden oluşur. PM'nin bu alt ve üst sınır dahilinde kaç kişiden oluşacağına Büyük Kongre karar verir. En az iki ayda bir toplanan PM'nin başkanı Genel Başkan'dır. İlk toplantısını kongrenin bitiminden sonra en geç 7 gün içinde yapar. Gündem, üç gün önce, eğer görüşülecek yazılar varsa, yazılarla birlikte üyelere ulaştırılır. Başkanın bulunmadığı hallerde toplantıyı belirlenen başkan yardımcısı yönetir. PM'de boşalma olursa, oy sırasına göre, yedek üyeler göreve çağrılır. Olağan toplantılara bir yıl içinde üç kez geçerli bir neden olmaksızın katılmayanların üyeliği kendiliğinden sona erer. PM bunu karar altına alır.

BAŞKANLAR KURULU

Madde 15:

a) Oluşumu:

Genel Başkan'la birlikte, örgütlenme, mali işler, propaganda birimlerinden sorumlu 3 MYK üyesi ile bunların ve tüm parti çalışmalarının eşgüdümünden sorumlu 1 MYK üyesinden oluşur. PM, MYK'nın talebi ile bu sayıyı, görev tanımı yaparak, artırabilir.

b) Görevleri:

Genel Başkan'ın yasal ve tüzüksel yetkilerinin kullanılması ve görevlerinin yerine getirilmesinde ve onunla birlikte çalışırlar. MYK Sekretaryası olarak görevlendirildikleri alanlardaki parti çalışmalarının eşgüdümden sorumlu MYK üyesinin koordinasyonunda sürdürürler. Görev yetki ve sorumlulukları PM tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

PARTİ KONFERANSI

Madde 17:

Oluşumu;

Genel Başkan, PM üyeleri, MYK üyeleri, parti milletvekilleri ve bakanlar, il başkanları, il, ilçe ve belde yönetim kurulu üyeleri, il, ilçe temsilcilikleri, partili belediye başkanları, her ilin kurultay delegeleri ve çeşitli toplumsal kurumlarda yönetici olan partililerden oluşur. Parti Konferansı kararları taban görüşlerinin ifadesi olarak önemlidir. PM ve MYK için öneri niteliği taşır.

Parti Konferansı, parti politikasıyla ilgili her konuda tavsiye kararları alabilir.

Çalışma şekli PM'ce hazırlanacak olan yönetmeliğe göre belirlenir.

İL ÜYELERİ VE PARTİSİZ YURTTAŞLAR KONFERANSLARI

Madde 21: İl Yönetim Kurulu, tartışacağı ve karar alacağı konularda gerekli gördüğü uzman, bilimadamı, gazeteci, yazar vb. kişilerin de bilgisine başvurulmak üzere çağrılı olduğu, tüm parti üyeleri ile isteyen partisiz yurttaşların da tartışma ve kararları İl Yönetim Kurulu için tavsiye niteliğindedir. Konferanslar için gerekli yönetmelik PM'ce çıkarılır.

İL MECLİSİ

Madde 22:

İl yönetim kurulu ve ilçe yönetim kurullarından oluşur. En az 2 ayda bir toplanır. İl kurultayı ışığında yerel politika önerileri oluşturur.

DİSİPLİN SUÇLARI

Madde 38:

a) Geçerli bir sebebi olmaksızın ödentisini yazılı talebe rağmen, 4 ay üst üste ödememek,

b) Kurul ve organ toplantılarına arka arkaya 3 kere, yılda 6 kere katılmamak,

c) Parti eylemine karşı eylem yapmak,

d) Parti işlerinde özel çıkar sağlamak,

e) Parti defter ve evraklarında tahrifat yapmak, parti parasını ve malını korumamak,

f) Aile içi şiddete başvurmak.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Tophane solcuları

"Bizim haricimizde kimse solcu değildir. Solcuyum diyen yalan atıyordur. Onların hepsi puşttur."
Doğu PERİNÇEK

Çok huzurluyum bugünlerde. Ankara'dan annem geldi, evde bir bayram havası. Bütün çamaşırlarımı yıkadı, ütüledi. Evin her tarafını temizledi, pencereleri bir güzel sildi. Yaşlı kadın, içim dayanmıyor bazen. "Tamam anne, yorma kendini bu kadar" desem de dinlemiyor. Tatlı şivesiyle "ma niye oğlum ben seni yerde mi bulmuşam" diyerek, harala gürele çalışıyor. İnanır mısınız tam dört gün hiç evden dışarı çıkmadan sabahtan akşama kadar döndü durdu evin içinde. Benim yoksul odalarıma kan geldi, duvarlarımın yüzüne renk geldi.

Beşinci gün ona bir sürpriz yapayım dedim. Sabah erkenden kalkıp çayı demledim. Kahvaltıyı hazırladım. Hızımı alamayıp, bir de öğle yemeği pişireyim dedim. Ne yapayım derken, aklıma pat diye İzmir köfte düştü. Başladım köfte hamurunu yoğurmaya. Birkaç da patates doğradım sonra. Tavayı küçük tüpe koyup, gönül rahatlığıyla odaya dönüp annemi uyandırdım. Birazdan kahvaltıya oturmuştuk. Radyoda da güzel bir türkü: "Huşhuşı hançer boynuma le le, küpeli kızlar yanıma." Oh, keyfimiz gıcır!..

Annem! Huysuz ve tatlı kadın! Bir taraftan kahvaltı yapıp bir taraftan da laflıyoruz:

- Eee, söyle bakıyim anne. Kime vereceksin oyunu?

- Vallahi ne bilem oğlum. Hiçbiri kafama yatmıyo. Tansu'yla Mesut'u görmedin mi Medyum Memiş'le Keto gibi birbirlerine sataşıp duruyorlar. Erbakan desen "tatlı mı, kanlı mı" gibi şeyler söyleyip duruyor. Bunun milletvekili adayları arasında vampir filan mı vardır nedir! Türkeş'i desen dedem yaşında, adam pille çalışıyo herhalde, televizyonda program biraz sarksa uykusu geliyor adamcağızın. Baykal'la Ecevit zaten solu salatalık gibi ortadan ikiye bölmüşler, ikisini toplasan bi parti olmaz artık. Şaşırdım kaldım. Sen söyle kime vereyim oyumu?

- Bence HADEP-BSP ittifakına ver anne.

- O ne lan? Öyle parti de mi var memlekette?

- Ohooo, nasıl haberin olmaz.

- Neci bunlar peki?

- Kürtler de var Türkler de var, Çerkesler de var, Lazlar da var. Üstelik hepsi de solcu.

- Peki bunlar başa geçse enflasyonu durduracaklar mı, pahalılık azalacak mı, Şöyle bir rahat nefes alacak mıyız?

- Ne diyorsun sen anne! Bunlar işçinin emekçinin yanında. Sosyalist, komünist bunlar. Demokrasi gelecek memlekete. Herkesin hakkı verilecek. İnsanlar barışı, kardeşliği paylaşımı ve katılımı öğrenecek. Dağlarına bahar gelecek memleketimin.

- Valla ben öyle demokrasi-memokrasiden anlamam. Önümüz kış, baban daha kömür alamadı. İnanmazsın sırf iki-üç lira ucuzdur diye her gün iki-üç kilometre yol gidip Halk Ekmek'ten alıyo ekmeği.

- Sen BSP-HADEP'e ver. Bunlarda kılo-pılo yok.

- Eh, bakayım hele bir.

Biz annemle zır zır konuşurken birden aklıma geldi. Ulan tavada köfte yok muydu? Anaa, koku da geliyor işte. Hemen mutfağa fırladım. Tahmin ettiğim gibi. Köfteler yanmış kömür gibi olmuştu. Takdir-i ilahi işte! İzmir köfte yapayım derken, istemeden de olsa Zonguldak köfte yapmayı becermiştim.

Kös kös odaya dönüp durumu anneme anlattım. Yüzüme şöyle bir bakıp "A benim salak oğlum. Sana mı kalmış yemek yapmak" diyerek gülmeye başladı. Birazdan hazırlandık. Kadın kaç gündür içerdeydi. Biraz çıkarıp dolaştırayım dedim. Beş dakika sonra Beyoğlu İstiklal caddesindeydik. Annem kalabalığı görünce ürktü. Bir de her yanımızdan geçen hakkında kendi kendine söyleniyordu:

- Tüh, Allah senin belan vere karı. Oran buran buruşmuş, saçın olmuş bembeyaz, ne diye giymişsin öyle mini eteği...

- Vış kele! Hele herife bak. Kıçının kılı ağarmış moruğun. Kalkmış sapsarı ceket giymiş. Kırmızı da bi şey bağlamış boynuna.

Annem eski kadın tabii.

Şaşırması ve kendine özgü değerlendirmeleri hoşuma gidiyordu. Hakikaten bizim insanlarımız da çok değişmişti son zamanlarda. Sadece insanlar mı? Yediğimiz içtiğimiz de değişmişti. Örneğin birçok "fast food" lokanta vitrinlerinde bir sürü yabancı kelime cirit atıyordu. Spaghetti, lasagna, schnitzel, expresso, capucino. Hem üstelik bu yabancı kelime modasına bazı satıcılar da uymuştu. Örneğin yanından geçtiğimiz posbıyıklı, kasketli bir simitçi şöyle bağırıyordu: "Hadi. Çıtır çıtır, mister Smith, mister Smith!"

Biraz daha dolaştık annemle. O sıra karşıdan bir zenci geliyordu. Annem hiç durur mu, yine başladı kendi kendine söylenmeye:

- Hey kurban olduğum Allah, hele bak herife ne renk vermiş!

Olur şey değil! Nereden aklına gelir lan, böyle şeyler anne! Demek Amerika'da yaşasa kesinlikle ırkçı filan olmaz bu kadın. Alemsin vallahi anne!

Bir süre daha gezip durduk caddede. Sonra dönüp eve geldik. Akşam yemeğini yedikten sonra çayımızı alıp televizyonun karşısına geçtik. Kanallar arası dolaşırken pat diye 32. Gün'ü yakaladım. Annem "Hah, bak anne, sabah bahsediyordum ya! Seyret bak işte solcular! Şu beyaz saçlı Doğu Perinçek, şu saçı dökük olan Ertuğrul Kürkçü, şu uzun bıyıklı olan da Bülent Uluer!"

Annem de meraklandı. Bir taraftan da söylenmekten geri durmuyordu. "Vah, vah, vah! Hele herifin bıyığına bak. Tel kadayıf gibi!" Belli ki Bülent Uluer'e takmıştı. Mehmet Ali Birand Rusya'daki komünist yükselişe paralel olarak Türkiye'deki durumu sordu. Vay be, gözünü sevdiğimin solcuları, şimdi "halkın anlayacağı dilde" ne de güzel konuşurlardı. Yalnız ortada bi tuhaflık vardı. Doğu Perinçek nedense programa elinde tesbih, ceketinin iç cebinde de sustalı bıçakla katılmış, sivri burun yumurta topuk bir ayakkabı, kırk düğme yelek giyinmişti. Ceketini de omzuna atmış her iki lafın birinde "hak tu" diye yere tükürüyor ve sık sık "Annadın mı?" diye etrafa sataşıyordu. Ertuğrul Bey'le Bülent Uluer ise henüz soğukkanlıydılar. Tartışma devam ediyordu. Doğu Perinçek Bey kükrüyordu.

- Hepiniz döneksiniz. Topaç gibi adamlarsınız. Fırıl fırıl dönüyorsunuz. Ertuğrul'un yeri ANAP'tır, sen Bülent, sen de Refah Partisi'nde İstanbul 3. bölge 5. sırada aday olabilirsin.

- Ne diyorsun lan sen!

- Sizde solculuk filan kalmadı. Yeni Dünya Düzeni'yle bütünleştiniz-Kafanıza göre bir partiye takılın. Meydanı bize bırakın. Asıl solcu biziz. Koduk mu oturturuz. Bir baba hindi, hey Allah! Bizim dışımızdaki solculara bindi hey Allah!

- Alçak adam. Sen 12 Eylül öncesinde bir sürü solcuyu ihbar etmedin mi? Gazetelerde boy boy fotoğraflarını basıp ifşa etmedin mi?

- Bi tane çakarım şimdi sana puşt!

- Heyt ulan! Dev-Genç'in yumruğu kafanda patlar, bunu biliyor musun?

- Hadi lan ordan, siz hippiydiniz be o zamanlar. Daha ekmeğe pepe diyordunuz. Tantana yapmayın. Kafa atarım bak! Mahallede bana Taşkafa Doğu derler. Bi kodum mu...

Ortalık gittikçe gerginleşiyordu. Mehmet Ali Birand Bey çaresiz bi şekilde "Eee, ehm, biraz daha sakin olsak, sokaktaki adam sizi izliyor şu anda" diye ortalığı yatıştırmaya çalışıyordu. Ama takan kim! Üçü de bir ağızdan "Bize ne be sokaktaki adamdan. Biz bir bedel ödedik. Şimdi kozlarımızı paylaşma zamanıdır. Halk bizi anlasa ne olur, anlamasa ne olur!" diye feryat ediyordu. Terminolojisi özel, ideolojisi özel, duruşları özel elit bir kesimdi bu! Herhalde bir bildikleri vardır diye düşünüp izlemeye devam ediyordum. Doğu Bey ağzından tükürükler saça saça bağırmaya devam ediyordu:

- Siz parti filan kuramazsınız. Kürt kuyrukçuluğu yapıyorsunuz. Herkes bizi destekliyor. Müjdat Gezen, Ataol Behramoğlu, Melih Cevdet Anday, Toktamış Ateş, Aydemir Akbaş, Mirkelam, Galatasaray teknik direktörü Sounees, Francis Ford Coppola, Göksel Arsoy, Marlon Brando ve daha niceleri. Siz kimsiniz ulan! Çakıyım mi bi tane ha!

- Bırak lan, tutma beni Bülent! Kendimi Dev-Genç gibi hissediyorum. Bırak da beyninde patlayayım şunun.

- Yapma Ertuğrul, kendine gel!

Tam kavga çıkacaktı ki Allahtan süre doldu da program bitti. Dönüp annemin yüzüne baktım. Sonra da sordum:

- Eee ne diyorsun anne, dedim. Mırıl mırıl cevapladı. "Oğlum bunlar bi şey konuşmadılar ki, karate yaptılar yahu!"

Solcular hakkında yanlış kanıya kapılmasın diye hemen açıklamada bulundum:

- Her zaman böyle değildirler anne. Hepsi de çok aklı başında adamlardır. Bu akşam Doğu Perinçek biraz provokatörlük yaptı.

Annem şöyle bi durup yüzüme baktı ve sordu:

- Hazım, provokatör ne demek?

Birinci TİP'in senatörlerinden Fatma Hikmet İşmen 1966-1975 yıllarında parlamentoda idi

Bir sosyalist senatörün 9 yılı...

60'lı yıllar Türkiye'de sosyalist hareketin henüz ciddi bir parçalanmaya uğramadığı ve Türkiye İşçi Partisi ile birlikte parlamenter alanda da ciddi bir güç olduğu bir dönemdi. 1965 yılındaki seçimlerde uygulanan 'milli bakiye' sisteminin de etkisiyle 15 milletvekili çıkaran TİP, parlamentoda çok etkili bir muhalefet gerçekleştirdi. O dönemde TBMM'nin bir kanadını da Cumhuriyet Senatosu oluşturuyordu. Fatma Hikmet İşmen, 1966 yılında seçildiği Senato'da 1975 yılına kadar 9 yıl sosyalist senatör olarak görev yaptı. Arkadaşımız Ayla ÖNDER, Fatma Hikmet İşmen'le parlamentoda geçen 9 yılı konuştu.

Tarih 11 Aralık 1969. TBMM salonunda bir kadın kürsüden milletvekillerine sesleniyor: "Fikrinden ötürü, siyasi eylemlerinden, inançlarından ötürü insanların siyasi haklarından ebediyyen mahkum edilmesi doğru değildir. Affedildikleri zaman siyasi haklar da geri verilmelidir. Bu teklifle birlikte 141-142. maddelerden mahkum olanları da kapsayan bir af kanunu getirilmesi gerekirdi...."

Meclis sıralarından sataşmalar başlıyor.

- Komünistlere af yok!
- Sen zaten kızılsın!

Parlamento'da 1966-75 yılları arasında Türkiye İşçi Partisi senatörü olarak 9 yıl görev yapan bu genç kadın Fatma Hikmet İşmen. Politik yaşamı boyunca bu tür engellerle karşılaştı kadın senatör. Hem sosyalist, hem de kadın olarak. Kimi zaman ardından "kızıl" ya da "kaltak" diye bağırıldı. Bazen de propaganda için gittiği köylerde "Dinlemeyin bu komünist kadını" diye uyardılar onu dinleyen köylüleri.

Bugün İstanbul'da, Caddebostan'daki evinde sallanan koltuğuna yaslanıp klasik müzik dinleyerek eski günleri anımsayan bu senatörün öyküsü sayfalara sığmayacak kadar uzun. Kendisini hazır hissettiğinde bu öyküyü kaleme alacak bir gün. Biz şimdilik ancak hayatından bazı anektodlar aktararak geçmişe dönmek ve nostaljik bir tad yakalamak istedik o kadar..

Yıl 1965.. İşmen, Türkiye İşçi Partisi üyesi.. Üyeliği gizli. Devlet memuru olduğu için gizli sürdürüyor TİP'le ilişkisini.. Bu arada 1965 milletvekili seçimlerine az bir zaman var. TİP yöneticileri, Hikmet Hanım'a milletvekilliği adaylığı için teklif getiriyor. Ziraat Yüksek Mühendisi genç kadın kabul etmiyor bunu.. Çünkü mesleğine çok bağlı. Bitkilerdeki çeşitli hastalıklarla uğraşıyor, bu konuda araştırmalar yapıyor. Projeler hazırlamakla meşgul o sırada.

TİP içinse heyecanlı bir dönem. 61 Anayasası'nın getirdiği nispi demokratik ortamdan ve koşullardan yararlanarak kurulan TİP o dönem oldukça iddialı.

İşmen'i ikna etmek için "Merak etmeyin siz kazanamazsınız" diyorlar. Sonuçta Bolu'dan adaylığı ilan ediliyor. 1965 ekim ayında gerçekleşen milletvekili seçimlerinde, tahmin edildiği gibi seçilemiyor genç kadın. 6 ay geçiyor aradan.. 1966 Haziranı'nda o dönemde Millet Meclisi'nin yanı sıra var olan ikinci meclis, yani Cumhuriyet Senatosu seçimleri başlıyor bu kez. Ona da 'gir' diye ısrar ediyorlar. O da "nasılsa kazanamam" diye Kocaeli'nden aday oluyor. Yine çıkamayacağından da yüzde 100 emin. Ama, oylamanın ertesi günü seçilenler arasında radyoda kendi adını duyuyor. Seçim sonuçları ise yanıltıyor onu. "Çünkü hiç hazırlığım yoktu siyasete atılmak için. Hem de çok ciddi bir partinin siyaseti bu. Diğer partiler gibi değil. Sosyalist bir partinin siyaseti kolay değil ki..."

Kocaeli'nden seçilen İşmen, Senato'da 13 Haziran 1966'da ant içerek görevine başlıyor.

Senato'da üç kadın...

Meclis'te o zamanlar hem sosyalist olup, hem kadın olmak zor zenaat. Senato'da sadece üç kadın var...

Anılarını anlatırken sözü Behice Boran'a getiriyor. "Behice Hanım Meclis'te konuşunca çok sataşan olurdu diğer partilerin milletvekillerinden. İşlerine gelmiyordu tabii. Bir konuşmasında yeraltı servetleri devlete ait olmalı diyerek bir önerge verdi. O sırada milletvekili Ahmet Bey zaten madenle uğraşıyor. Maden çıkarıyor özel sektör patronu olarak. Onun işine gelmiyordu tabii."

Behice Boran'ın arkasından Meclis'te "orospu" diye bağırdıkları günü de unutamıyor İşmen.

Aynı şey onun da başına geliyor bir gün.

12 Mart dönemi. Sıkıyönetim ilan edilmiş. TİP kapatılmış. Meclis'te sosyalist olarak sadece iki kişi var. Kendisi ve Mehmet Ali Aybar. Sıkıyönetime karşı oy kullanıyor ve bu oylamadan önce kürsüye çıkıp bir konuşma yapıyor.

"Sıkıyönetim ilanı TBMM'de oylamaya girdiği zaman ben karşı çıktım. Çünkü biz sıkıyönetimi icap ettiren bir durum yok diyorduk parti olarak. Anayasa'da da bunun maddesi var. Savaş hali falan olursa sıkıyönetim uygulanabilir. Demirel de 'İki-üç tane çocuk gitmiş banka soymuş, ondan mı korkacağız' diyordu. Ben konuşmamda hem onları dile getirdim, hem de 'madem ki öyle niye korkuyorsunuz, niye sıkıyönetim ilan ediyorsunuz' dedim."

Meclis kürsüsünde konuşma yapmak için kürsüye doğru ilerlerken, arkasından "kaltak" diye bağırıldığını duyuyor. "Size bir laf söylüyorlar duyuyorsunuz ve duymazlıktan geliyorsunuz. Oraya partinin fikirlerini beyan etmek için çıkıyorsunuz. Bunu söyleyen adam Siyasal Bilgiler'de profesörlük yapmış biri. O an susmak zorundayım. Susmasaydım bir kavga çıkacaktı ve ben konuşamayacaktım."

TİP ve 'diğerleri..'

İşçilerin temsilcisi TİP milletvekilleri ile 'diğerleri' arasındaki çatışmalar verilen her önerge ya da kanun teklifinin ardından çıkıyor genellikle.. "Mesela bir Kamu Görevlileri Kanunu çıktı. O kanundaki bir maddeye göre parlamenterler de o yasadan yararlanarak maaşlarını bir üst dereceye çıkarmak istiyorlardı. Ama Anayasa'ya göre parlamenterlerin, Meclis'te çalıştıkları dönemlerde bu kanundan yararlanmaması gerekiyordu. Ben bunun için bir önerge verdim. Anayasa'nın buna engel olduğunu anlattım. Gürültü patırtı oldu tabii. Çünkü hepsi parayı almak istiyor. Bir derece üste geçecekleri için deli oluyorlar sevinçten. Hakları da değil. Ama aldırmadılar. Önergem kabul edilmedi tabii... Ve parayı almaya başladılar. Ben de partiyle görüştüm bu durumu. Ve Anayasa Mahkemesi'ne başvurdum. Olay mahkemeye yansıyınca o ay çeklerini alamadılar. Bunun üzerine Adalet Partililer "Çok iyi ettin, çocuklarımızın nafakasına mani oldun" diye arkamdan bağırdılar.

Ya şimdi? O günden bugüne gelip bir karşılaştırma yapmasını istediğimizde şöyle diyor. "70'li yıllardaki Meclis'le bugünkü Meclis arasına çok fark var. Rezalet bir şey. Mahalle arası gibi bir şey bugünkü parlamento. O zaman da öyleydi. Ancak TV'ye çıkmıyordu bunlar. Kimse bilmiyordu, görmüyordu."

Hem aday olduğu dönemlerde propaganda için, hem de TİP senatörü olduktan olarak ülkenin birçok yerini dolaşıyor. O dönemlerden bir anı geliyor aklına yine..

"Yıl 1966.. Senato'ya girmek çin yaptığımız propaganda gezileri daha çok Kocaeli'nde oldu. Oradaki kadınlarla uzun uzun konuştum. Siz kocalarınıza bakmayın dedim. Kendi aklımız yetmiyor dediler. Ben de o zaman aklın yetmiyorsa al o zaman buraya oy verin, deyip TİP'in bildirilerini verdim onlara. "Siz kocalarınıza bakmayın. Biz iktidara gelirsek, hepinizin önü açılacak, çalışma imkanlarınız olacak dedim. Hepsi bildirileri koyunlarına sokup gittiler."

O dönemler açıkça sosyalist olduklarını söylüyorlar.

Sosyalizm neyse de... Komünizmden insanlar ürküyor. O dönem Demirel, özellikle aleyhte propaganda yapıyor. 1965 seçimlerinin propagandaları sırasında Demirel, komünizmi halka ahlaksızlık olarak anlatıyor. "Kapıyı çal, şapkanı as oraya!" İşmen'in de ifadesiyle "Ne istersen yap. Yani kadınla temas et! Böyle şeyler serbestmiş komünizmde. Herkesin de aklı fikri böyle şeylerde zaten. Demirel komünizm gelirse böyle olacağız diyordu. Yani isteyen istediğiyle yatıp kalkacak! Ahlak kalmayacak."

Mesela sizin köy komünist olsa...

Hikmet İşmen ise gittiği her köyde "Mesela sizin köy komünist bir köy olursa.." diye söze giriyor. "Mesela 200 bin liranız olsa sen köy odasına abajur mu alırsın, yoksa köye okul mu yaptırırsın" diye soruyordum. İşte komünistler abajur için değil, okul için parayı harcarlar diyordum. Kim çoğunluktaysa onun dediği olur, diyordum. "Sizin köy mesela komünist olursa.. " diye söze başlayınca kimse Demirel'in dediği gibi titremiyor köyde.

Bir keresinde yine böyle bir köyde propaganda yaparken diğer partilerin adamları geliyor. Yine 65 seçimleri öncesi. Bolu'da Cumayeri diye bir yer. Herkes yobaz. Komünizm lafını duyunca ahlaksız diye bağırıyorlar. İşmen köyün pazar yerine gidiyor. O günü anlatıyor. "Orası gericiydi ama ilginç buldular, beni dinlediler. Komünist köyü orada da anlattım. Ben konuşurken bir adam geldi, avazı çıktığı kadar bağırdı. Komünist kadını dinlemeyin diye. Ama kimse yerinden kıpırdamadı."

İşmen, köylülerle koyu bir sohbet tutturmuşken bir adam geliyor ve bağırıyor. "Çoraplar geldiii-" Köylüler o sese doğru koşmaya başlıyor. Senatör yapayalnız kalıyor. Meğer AP milletvekili adayları köye dağıtmak üzere bir kamyon çorap getirmiş.

Hüseyin Hüsnü Bey'in kızı

Meclisteki anılarının dışında, özel yaşamına ilişkin sorular sorunca biraz rahatlıyor ve başlıyor anlatmaya:

"Babam Hüseyin Hüsnü Bey. Kurtuluş Savaşı'na girmiş. Harp Okulu'nu bitirmiş. Onu 1916'larda Kafkasya'ya gönderiyorlar savaş sırasında. Babam o hengamede evlenmiş. Ablam dünyaya gelince cepheye gitmiş. Sonra da ben ve kızkardeşim doğuyor. Biz annemizi çok erken kaybettik. Babam bir daha evlenmedi. Ben de herhalde babama çektim. Hiç evlenmedim şimdiye kadar.

Biz alaturka müzik dinlemezdik hiç evde. Kocaman bir gramofonumuz vardı. O gramofondan Beethoven, Mozart dinlerdik. Fakülteye gidinceye kadar böyle oldu. Fakülteye geldiğimde ise Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın konserlerine giderdik. Benim evimde şimdi de hep klasik müzik var. Mutfaktaki radyomda sabahtan akşama kadar onlar çalar.

Bir ibret vesikası

Tarih balçıkla sıvanmaz!

Herkesi pervasızca 'döneklikle', 'devletle işbirliği yapmakla' suçlayan Doğu Perinçek'in 12 Eylül'den sonra yargılandığı sıkıyönetim mahkemesinde TİKP Genel Başkanı olarak verdiği ifadeden bazı bölümler GÖRÜŞ dergisinin 1989 Haziran sayısında yayımlanmıştı. Mahkeme tutanaklarından yararlanılarak yayımlanan, 'TİKP İddianame ve Sorgu' adını taşıyan kitabın kaynak olduğu dergiden aynen aktardığımız aşağıdaki satırlar herhangi bir yorum gerektirmeyecek kadar açık...

Şimdiki zamanla, geçmiş zaman arasında "mek parmak" ilerleme kaydetmeyen "kronik bir siyasal vaka" ile karşı karşıyayız... Bu nedenle bir kez daha yaşanmış tarihin örtüsünü kaldırarak, "Geçmiş zaman olur ki hayali Doğu değer" diyerek bu ibret belgesini okumak gerekiyor...

"Türkiye İşçi Köylü Partisi 1978 Ocak'ında kuruluşundan itibaren Türkiye devletini ve orduyu dış tehdide karşı koruma ve güçlendirme çizgisini benimsemiş ve uygulamıştır.

"... Bunun yüzlerce kanıtı vardır. Bugün gerçek bir devrimci, gerçek bir halkçı, Türkiye devletinin yaşamasından yanadır. Hatta tarih, bugün devrimcilerin omuzlarına devleti yaşatmak için en önde savaşmak sorumluluğunu yüklemiştir. Bugün Sovyet sosyal-emperyalizmi Türkiye devletini ve ordusunu parçalamaya çalışmaktadır. Partimiz ise Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı Türkiye devletini ve ordusunu savunuyor.

"Orduyu parçalamak bir yana, TİKP, orduyu parçalama amacıyla yürütülen yıkıcı faaliyetlere karşı uyanıklığı savunmaktadır.

"Partimiz orduyu parçalamak bir yana, orduyu düşman ilan edenlerin adreslerini göstermiştir.

"TİKP, yurdumuzun savunulması konusunda o kadar ciddi, o kadar sorumlu tutum almıştır ki, (...) Sovyetler Birliği'ne teslimiyet yönünde bir NATO'dan ayrılışa karşı çıkmıştır.

"Bugün Türkiye'nin NATO'dan ayrılması için kampanya yürütenler ülkemizin bağımsızlığına hizmet etmiyorlar.

"... TİKP'nin Moskova'nın yıkıcı faaliyetlerini açığa çıkarma ve kamuoyunu aydınlatma çabaları övgüyle karşılanmıştır. Bu konuda bazı bakanlar bile bizden yardım istemiştir. Bizim Radyo'yu dinleyerek tape ettiğimiz metinleri istek üzerine Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerine veriyorduk. Gerekirse yetkililerin isimlerini açıklayabiliriz.

"... Partimizin ayrılıkçılığa ve bölücülüğe karşı kararlı tutumu, Doğu bölgesindeki çeşitli illerimizin vali, emniyet müdürü ve sıkıyönetim komutanlarımızca da kabul ve ifade edilmiştir. Mahkemenizden kendilerinin tanık olarak dinlenmesini talep edeceğiz."

● **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
● **Ankara Temsilcisi:** Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● **Almanya Temsilciliği** — **Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
● **Fransa:** Y. Mustafa ÖZKAN — **Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
● **İsviçre:** Süleyman ÖZGÜR — **Tel :** 004113415213
● **İngiltere:** Ahmet SAYER — **Tel :** 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** BBD